

**T.C.
MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK
ANABİLİM DALI**

TÜRKİYE’DE İKLİM HABERCİLİĞİNİN YENİ MEDYADA GÖRÜNÜMÜ

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Derya ÖZGÜR**

**Danışman
Doç. Dr. Berna ARSLAN**

Mart 2024, MERSİN

**T.C.
MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK
ANABİLİM DALI**

**TÜRKİYE’DE İKLİM HABERCİLİĞİNİN YENİ MEDYADA
GÖRÜNÜMÜ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Derya ÖZGÜR
ORCID No: 0000-0002-3396-8363**

**Danışman
Doç. Dr. Berna ARSLAN
ORCID No:0000-0002-9601-4479**

Mart 2024, MERSİN

ÖZET

TÜRKİYE'DE İKLİM HABERCİLİĞİNİN YENİ MEDYADA GÖRÜNÜMÜ

İklim değişikliğinin beraberinde getireceği sorunlar tüm canlı yaşamını etkileyerek dünyayı geri dönüşü olmayacak zararlarla karşı karşıya bırakmaktadır. Canlı yaşamının sürdürülebilirliği, orman yangınları sonucunda ormansızlaşma, kuraklık, aşırı yağışlar, böcek istilaları, buzul erimeleri ve virüs salgınları gibi pek çok konuda iklim krizi dünyayı apokaliptik bir düzeye sürüklemeye potansiyeline sahiptir. Doğa felaketlerinin yanı sıra krize bağlı diğer sonuçlar da sosyal, ekonomik ve politik alanda kendini göstermektedir. Bilim insanlarının iklim krizi ve yaratacağı etkileri ortaya koyan çalışmaları kamuoyuna aktarılmadıkça ve uluslararası alanda devletler iklim krizi kararlarında ortak hareket etmedikçe bir çözüm üretmeye yardımcı olamayacaktır. Bu nedenle iklim krizini kamuoyunun gündeminde tutarak halkı konu hakkında daha bilinçli yapacak, siyasi alanı da iklim krizine yönelik hedefler konusunda uyuracak aygıt medyadır. Bu konuda iklim haberciliği yeni bir alan olarak gelişme göstermektedir. Toplumun iklim krizi ve getireceği tehlikeler hakkında doğru ve yeterli düzeyde haber alması ve bu anlamda bilinç kazanması gerekmektedir. Bu çalışmayla amaçlanan, iklim krizine dair ortak hareket bilincini yükseltmek için kamuoyuna gereken bilgiyi aktaracak olan medyanın yeni medya aracılığıyla iklim krizi haberlerine gündemde daha çok yer vermesine, krizin etki ve sonuçlarının okuyucuya doğru terminolojik bilgiyle sunulmasının önemine dikkat çekmektir. Çalışmada yeni bir uzmanlaşma alanı olarak iklim haberciliğinin gelişimi üzerinde durulmuş; Anaakım ve Alternatif medyada iklim haberleri incelenmiştir. Alternatif haber siteleri olarak iklimhaber.org ve yeşilgazete.org; Anaakım medya haber siteleri için ise tirajı en yüksek belirlenen Hürriyet ve Sabah internet portalında yer alan iklim krizi haberleri içerik analizi analizi yöntemiyle incelenmiştir. Belirlenen internet haber portallarında iklim krizi haberlerinin dağılımı, haberlerin niteliği, haberin aktörleri, iklim değişikliği temaları ve iklim haberlerinde kullanılan yazılı ve görsel kaynaklar oluşturulan kategoriler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, değerlendirmeye alınan alternatif medya kuruluşu iklimhaber.org ve yeşilgazete.org haber sitelerinde iklim krizi haberlerinin daha çok politik ve ekonomik çerçevede oluşturulduğu, haber kategorilerinin anaakım medyadan farklı olduğu ancak haber içeriklerinin anaakım medyanın iklim haber içeriklerine benzediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İklim Krizi, İklim Haberciliği, Yeni Medya, Alternatif Medya, Anaakım Medya

Danışman: Doç. Dr. Berna ARSLAN, Gazetecilik Anabilim Dalı, Mersin Üniversitesi, Mersin

ABSTRACT

THE VIEW OF CLIMATE JOURNALISM IN NEW MEDIA IN TURKEY

Climate change brings with it problems that affect all living beings, leaving the world facing irreversible damages. The sustainability of life is at risk due to deforestation resulting from forest fires, droughts, excessive rainfall, insect invasions, glacier melt, and virus outbreaks, among many other climate crisis-related issues. Climate crisis has the potential to push the world to an apocalyptic level. In addition to natural disasters, the crisis's other consequences manifest in the social, economic, and political spheres. Unless scientists' studies on the climate crisis and its impacts are communicated to the public and states act collectively on climate crisis decisions internationally, a solution cannot be achieved. Therefore, the media plays a critical role in keeping the climate crisis on the public agenda, making people more aware of the issue, and alerting the political arena to goals related to the climate crisis. Climate journalism is emerging as a new field in this regard. It is essential for society to receive accurate and sufficient news about the climate crisis and its dangers, gaining awareness in this regard. The aim of this study is to draw attention to the importance of mainstream and alternative media giving more prominence to climate crisis news through new media to increase public awareness of collective action against the climate crisis. The study focuses on the development of climate journalism as a new specialization field, examining climate news in mainstream (Hürriyet and Sabah) and alternative (iklimhaber.org and yeşilgazete) media through content analysis. The distribution of climate crisis news on the selected internet news portals, the quality of news, the actors in the news, climate change themes, and the written and visual sources used in climate news were evaluated within the framework of created categories. In this context, it was found that climate crisis news in alternative media outlets such as iklimhaber.org and yeşilgazete focuses more on the political and economic framework, with news categories differing from mainstream media. However, the content of the news is similar to mainstream media's climate news content.

Keywords: Climate Crisis, Climate Journalism, New Media, Alternative Media, Mainstream Media

Advisor: Doç. Dr. Berna ARSLAN, City Department of Journalism, Mersin University, Mersin

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, değerli bilgilerini paylaşan, araştırmanın tüm aşamalarında yardımlarını esirgemeyen ve beni yönlendiren saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Berna ARSLAN'a, iklim haberciliği ile ilgili çalışmalarda yer almamı sağlayarak bilgi birikime katkı sunan saygıdeğer hocam Aslıhan ARDIÇ ÇOBANER'e, çalışmam süresince her an yardım ve desteklerini sunan kıymetli arkadaşım Hayrettin ACAR'a ve gazetecilik mesleğimi sürdürdüğüm Dünya Gazetesi'nde, Mersin temsilcimiz ve haber müdürüm sayın Fahriye KUTLAY ŞENYURT'a çalışmam boyunca gösterdiği anlayış ve destek için ayrıca teşekkür ederim. İş arkadaşım Müjde Demir'e de bu süreçte yanımda olduğu ve bana güç verdiği için teşekkürü borç bilirim. Tüm çalışma sürecimde sabrı ve özverileriyle beni motive eden, tüm zorlukları benimle göğüsleyen ve hayatımın her evresinde bana destek olan biricik annem Birgül TURALI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇ KAPAK	i
ONAY	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
KISALTMALAR ve SİMGELER	xi
GİRİŞ	1
1. KÜRESEL İKLİM KRİZİ	4
1.1. İklim Değişikliği Kavramı ve Mevcut Durum: İklim Krizi	4
1.2. İklim Değişikliğinin Doğal Seyri ve Krize Sebep Olan Antropojenik Etkenler	5
1.3. Sanayi Devriminden Küresel İklim Krizine	7
1.4. İklim Krizinin Olası Etkileri	8
1.4.1. Sıcaklık Artışları	9
1.4.2. Ormansızlaşma	10
1.4.3. Kuraklık, Çölleşme ve Su Kaynaklarında Azalma	11
1.4.5. Buzul Erimeleri ve Deniz Seviyelerinde Yükselme	13
1.4.6. Doğal Çevre ve Canlı Türlerinde Yok Oluşlar	13
1.4.7. İklim Göçü	14
1.4.7. İklim Krizinin Ekonomi Üzerindeki Etkileri	15
1.5. İklim Değişikliği Politikaları ve Mücadele	17
1.5.1. İklim Değişikliği ile İlgili İlk Bilimsel Çalışmalar	17
1.5.2. İklim Değişikliği Politikalarını Belirlemede Uluslararası Süreç	18
2. YENİ MEDYA VE GELİŞİM SÜRECİ	22
2.1. Yeni Medya Kavramı	22
2.2. Yeni Medyanın Gelişimi ve Özellikleri	23
2.3. Alternatif Medya	26
2.3.1. Alternatif Medya Kavramı ve Tarihsel Arka Planı	26
2.4. Yeni Medya Ortamında İnternet Gazeteciliği	28
3. YENİ BİR UZMANLAŞMA ALANI: İKLİM HABERCİLİĞİ	31
3.1. Çevre İletişimi Bağlamında İklim Haberciliğine Bakış	32
3.1.1. Çevre İletişimi Kavramı	33
3.2. İklim Haberciliği	35
3.2.1. İklim Haberciliğine Duyulan İhtiyaç	37
3.2.2. İklim Haberciliğine İlişkin Önyargı ve Engeller	38
4. İKLİM KRİZİ HABERLERİNİN YENİ MEDYADA ANALİZİ	40
4.1. Araştırmanın Amacı	40
4.2. Araştırma Soruları	40
4.3. Araştırmanın Problemi	40
4.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	41
4.5. Yöntem	42
4.6. Bulgular	43
SONUÇ VE ÖNERİLER	71
KAYNAKLAR	74
EKLER	79
BENZERLİK RAPORU ÖZET SAYFASI	86
ÖZGEÇMİŞ	87

TABLOLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 4.1. İnternet Gazetelerinin Haber Sayıları	43
Tablo 4.2. İklimhaber.Org Haber Kategorileri ve Sayısal Dağılımı	43
Tablo 4.3. İklimhaber.org Haber SitesindeHaber Destekleyen Görsel Materyallerin Dağılımı	44
Tablo 4.4. İklimhaber.org Haber SitesindeHaberin Düzenlenme Biçimine Göre Dağılımı	45
Tablo 4.5. İklimhaber.org Haber SitesindeHaber İçeriklerinin Kaynağına Göre Dağılımı	46
Tablo 4.6. İklimhaber.org Haber SitesindeHaberlerin Niteliğine Göre Dağılımı	46
Tablo 4.7. İklimhaber.Org Haber Sitesinde Haberlerin İletişim Yönüne Göre Dağılımı	47
Tablo 4.8. İklimhaber.Org Haber Sitesinde Haberlerin Yazı TürüneGöre Dağılımı	48
Tablo 4.9. İklimhaber.Org Haber Sitesinde Haberlerde Yer Alan Aktörlere Göre Dağılımı	48
Tablo 4.10. İklimhabr.org Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Krizi Etkilerinin Konu Dağılımı	49
Tablo 4.11. İklimhaber.org Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Politikalarının Konu Dağılımı	50
Tablo 4.12. Yesilgazete.org Haber Kategorileri ve Sayısal Dağılımı	51
Tablo 4.13. Yesilgazete.org Haber SitesindeHaber Destekleyen Görsel Materyallerin Dağılımı	51
Tablo 4.14. Yesilgazete.org Haber SitesindeHaberin Düzenlenme Biçimine Göre Dağılımı	52
Tablo 4.15. İklimhaber.org Haber SitesindeHaber İçeriklerinin Kaynağına Göre Dağılımı	52
Tablo 4.16. Yesilgazete.org Haber SitesindeHaberlerin Niteliğine Göre Dağılımı	53
Tablo 4.17. Yesilgazete.org Haber Sitesinde Haberlerin Yazı TürüneGöre Dağılımı	54
Tablo 4.18. Yesilgazete.org Haber Sitesinde Haberlerde Yer Alan Aktörlere Göre Dağılımı	54
Tablo 4.19. Yesilgazete.orgHaber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Krizi Etkilerinin Konu Dağılımı	54
Tablo 4.20. Yesilgazete.orgHaber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Politikalarının Konu Dağılımı	55
Tablo 4.21. Hürriyet.com Haber Kategorileri ve Sayısal Dağılımı	56
Tablo 4.22. Hürriyet.com Haber SitesindeHaber Destekleyen Görsel Materyallerin Dağılımı	56
Tablo 4.23. Hürriyet.com Haber SitesindeHaberin Düzenlenme Biçimine Göre Dağılımı	57
Tablo 4.24. Hürriyet.com Haber SitesindeHaber İçeriklerinin Kaynağına Göre Dağılımı	57
Tablo 4.25. Hürriyet.com Haber SitesindeHaberlerin Niteliğine Göre Dağılımı	58
Tablo 4.26. Hürriyet.com Haber Sitesinde Haberlerin Yazı TürüneGöre Dağılımı	59
Tablo 4.27. Hürriyet.com Haber Sitesinde Haberlerde Yer Alan Aktörlere Göre Dağılımı	59
Tablo 4.28. Hürriyet.com Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Krizi Etkilerinin Konu Dağılımı	59
Tablo 4.29. Hürriyet.comHaber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Politikalarının Konu Dağılımı	60
Tablo 4.30. Sabah.com Haber Kategorileri ve Sayısal Dağılımı	61
Tablo 4.31. Sabah.com Haber SitesindeHaber Destekleyen Görsel Materyallerin Dağılımı	61
Tablo 4.32. Sabah.com Haber SitesindeHaberin Düzenlenme Biçimine Göre Dağılımı	62
Tablo 4.33. Sabah.com Haber SitesindeHaber İçeriklerinin Kaynağına Göre Dağılımı	62
Tablo 4.34. Sabah.com Haber SitesindeHaberlerin Niteliğine Göre Dağılımı	63
Tablo 4.35. Sabah.com Haber Sitesinde Haberlerin Yazı TürüneGöre Dağılımı	63
Tablo 4.36. Sabah.com Haber Sitesinde Haberlerde Yer Alan Aktörlere Göre Dağılımı	64
Tablo 4.37. Sabah.comHaber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Krizi Etkilerinin Konu Dağılımı	64

Tablo 4.38. Sabah.com Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Politikalarının Konu Dağılımı	65
Tablo 4.39. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haber Destekleyen Görsel Materyallerin Dağılımı	65
Tablo 4.40. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haber Düzenlenme Biçimine Göre Dağılımı	66
Tablo 4.41. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haber İçeriklerinin Kaynağına Göre Dağılımı	66
Tablo 4.42. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haberlerin Niteliğine Göre Dağılımı	67
Tablo 4.43. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haberlerin İletişim Yönüne Göre Dağılımı	67
Tablo 4.44. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haberlerin Yazı Türüne Göre Dağılımı	68
Tablo 4.45. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haberlerde Yer Alan Aktörlere Göre Dağılımı	68
Tablo 4.46. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haber İçeriklerinde İklim Krizi Etkilerinin Konu Dağılımı	69
Tablo 4.47. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haber İçeriklerinde İklim Politikalarının Konu Dağılımı	70

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1.1. Sera Etkisi	7
Şekil 1.2. 2021 Yangın Sezonunda Haritalanan Yanmış Alanlar	9
Şekil 1.3. İklim Değişikliğinin Türler Üzerindeki Etkisi Raporu	14
Şekil 4.2. Yesilgazete.org Haber Sitesinde Haberlerin İletişim Yönüne Göre Dağılımı	53
Şekil 4.3. Hürriyet.com Haber Sitesinde Haberlerin İletişim Yönüne Göre Dağılımı	58
Şekil 4.4. Sabah.com Haber Sitesinde Haberlerin İletişim Yönüne Göre Dağılımı	63

KISALTMALAR VE SİMGELER

Kısaltma/Simge	Tanım
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ARPA	Amerikan İleri Araştırma Projeleri Birimi
ARPANET	Gelişmiş Araştırma Projeleri Dairesi Ağı
BMİDÇS	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
COP	Taraflar Konferansı
IPCC	Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli
İKLİMBU	İklim Değişikliği ve Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü
UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
WMO	Dünya Meteoroloji Teşkilatı
WWF	Doğal Hayatı Koruma Vakfı
WWW	World Wide Web

GİRİŞ

Oxford Languages tarafından 2019 yılının kelimesi seçilen “ClimateEmergency” tanımına göre iklim krizi ya da iklim acil durumu, iklim değişikliğini azaltmak veya durdurmak ve bundan kaynaklanabilecek geri döndürülemez çevresel zararları önlemek için acil önlem alınması gereken bir durumdur.

21. yüzyılda ilerledikçe iklim krizi çevre ile kolektif ilişkimizin belirleyici bir sembolü haline gelmiştir (Baykoff, 2012, s.1). İklim değişikliğinin ekonomik, sosyal ve ekolojik boyutları giderek daha büyük bir sorun haline gelmektedir. Toplumun en büyük endişeleri, her yıl ortalama sıcaklıkların rekor kırması, bir anda kuraklığın ve sellerin meydana gelmesi, buzulların erimesi, deniz seviyelerinin yükselmesi ve iklim değişikliğinin bunlara bağlı çok sayıda etkisi, aşırı iklim olayları ve iklim göçleri dahil olmak üzere sosyal, ekonomik ve siyasi en önemli sorunlardır (Şahin ve Üzelgün, 2016). Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli’nin (IPCC) 2014 yılındaki beşinci değerlendirme raporuna göre, iklim krizi tüm toplumları gelişmişlik seviyelerine göre eşitsiz bir biçimde etkileyecektir. Dezavantajlı toplumların iklim krizi etkilerini daha şiddetli hissedeceği ancak tüm toplumların karşılaşacağı olumsuzlukları göz önüne alarak bir politika geliştirmeyi savunan iklim adaleti ile bu eşitsizliğin aşılabileceği belirtilmektedir. İklim krizinin yaratacağı bu olumsuz etki ve sonuçları topluma bildirmekle sorumlu olan medya, krizin kökeninde bulunan eşitsizlikleri ve adaletsizliği ortaya çıkarmakta, krizin önüne geçmenin yollarını araştırarak uzman kişiler yardımıyla okuyucuyu konu hakkında bilgilendirme görevini üstlenmektedir. Arslan’a göre (2006) medya, insanların bilgi, kanaat, tutum, duygu ve davranışlarını büyük ölçüde etkilemektedir. Medyanın gücü, yalnızca bireyleri değil, aynı zamanda toplumsal grupları, organizasyonları, toplumsal kurumları ve kısacası tüm toplum ve kültürleri etkiler. Bu yönüyle medya, toplumların gündemine iklim değişikliği gibi karmaşık, belirsiz ve hızlı politik kararlar gerektiren konuları taşır (Şahin ve Üzelgün,2016).

İklim kriziyle mücadelede hükümetlerin, sivil toplum kuruluşlarının, geniş halk kitlelerinin ve iş dünyasının kolektif çalışması gerekmektedir. Bu kolektif çalışmayı gerçeğe dönüştürmek için ise iklim krizine dair bilimsel keşifleri doğru, sorumlu ve kolay anlaşılır biçimde sunmak önemlidir. iklim krizi ile ilgili doğrulanmış ve tarafsız bilgiler, gazetecileri, bilim insanlarını ve aktivistleri bir araya getirerek kamuoyuna iletilmektedir. Böylelikle medya, iklim krizi ile kamusal söylemin sorumlu olarak şekillendirilmesinde hayati bir rol oynayarak insanların kendileri, çocukları ve yaşamın geleceği için istedikleri yeşil ve sürdürülebilir geleceği harekete geçirmelerine olanak tanımaktadır (cdnee.org, 2021). Bunun için, alanda uzmanlaşmış iklim habercilerine ihtiyaç duyulduğu ve medyanın iklim krizi haberlerini kamuoyunun gündemine taşımasının önemli olduğu görülmektedir. Özellikle teknolojik ilerlemelerin hız kazanmasıyla gelişen internet, yeni medya ortamını yaratmış ve daha geniş kitleleri etkileme gücü kazanmıştır. Günümüzde yaygınlık kazanan yeni medya araçlarıyla toplumsal hayatın her alanında olduğu gibi habercilik alanı da dönüşüme uğramıştır.

Yeni medya geleneksel habercilik pratiklerini değiştirmiş, ağ tabanlı ve etkileşimli bir iletişim ortamı yaratmıştır. İnternetin ortaya çıkmasıyla haber endüstrisi ürünlerine gerçek zamanlı olarak erişmek mümkün hale gelmiştir. İnsanlar artık daha büyük ölçekli haberlere, arşivlere, ses kayıtlarına ve haber destekleyici materyallere erişebilmektedir (Tokgöz, 2003, s. 79-80).

Yeni medya gibi yeni bir alan olan iklim haberciliği de yeni medyada alternatif habercilik anlayışı olarak internet haber siteleri aracılığıyla iklim krizinin etki ve sonuçlarını ürettiği haberlerle kamuoyuna ulaştırmaktadır. Yeni medyanın etkileşim unsuru iklim krizinin aşılması sürecinde toplumları bir araya getirmede ve siyasi aktörleri harekete geçirmede önemli bir etken olmuştur. Bu konuda iklim haberciliği yeni medya ortamında daha geniş kitleleri iklim krizinin yıkıcılığı konusunda uyarmaya çalışmaktadır.

Çalışmanın kuramsal bölümünde öncelikle literatür taraması yapılarak bu alanda yapılmış araştırmalar referans alınmıştır. Çalışmanın ana problemi olan iklim krizi ve iklim haberciliği alanında farkındalık yaratmak için gazeteciler ve iklim aktivistleri tarafından kurulan Ekosfer Derneği'nin "İklim haberciliği ağı" projesi, iklim değişikliğini iklimin durumunda yüzlerce seneveyadaha uzun süre boyunca meydana gelen, istatistiksel olarak ortaya koyulabilen değişiklikler olarak tanımlanır. İklim haberciliği alanında gazeteciler için de iklim krizi terimlerini derleyen İklim Haberciliği Ağı'nın çalışmaları bu anlamda tez çalışmasında başvuru alan önemli kaynaklardan biridir. 21. yüzyılda iklim krizinin nedenleri, etkileri ve sonuçları bağlamında Dr. Baran Bozoğlu'nun (Bozoğlu, 2019, s.36) iklim krizinin başlıca sebebi olan sera gazları ve ülkelerin sera gazı emisyonlarına yönelik çalışması da araştırmada başvuru alan bir diğer kaynak olmuştur.

Araştırmanın Yeni Medya bölümünde "yeni medya" terimini, geleneksel medyadan farklılaşan dijital kodlama sistemine dayanan, iletişim sürecinin aktörleri arasında eş anlı ve yoğun bir kapasitede, aynı zamanda yüksek hızda karşılıklı ve çok katmanlı etkileşimin gerçekleştiği multimedya biçimselliğine sahip iletişim araçları olarak tanımlanan ve yeni medyanın özellikleri ortaya koyan Mutlu Binark'ın (Binark, 2007, s.5) "Yeni Medya Çalışmaları" kitabından yararlanılmıştır.

İnternetin ortaya çıkışıyla gelişen yeni medya ortamının Web 2.0 ve Web 3.0 tanımlamaları için ise Çomu ve Halaiqa'nın "Web İçeriklerinin Metin Temelli Çözümlemesi" kaynak olarak alınmıştır (Çomu ve Halaiqa, 2018, s.33).

İklim değişikliğinin nedenlerini ve etkilerini, aynı zamanda iklim değişikliğini azaltma veya ona uyum sağlama yollarını ortaya koymaya çalışan ve medyada iklim değişikliği konusundaki haber içeriklerinin arkasında bulunan üretim süreci olarak iklim haberciliği, Schafer ve Painter'a göre giderek artan ve bilimsel ilgi gören önemli bir nesne haline gelmiştir. Bu bölümde Schafer ve Painter'ın (Schafer ve Painter, 2020) çalışmasından yararlanılarak; iklim haberciliğine duyulan ihtiyaç ve iklim haberciliğini önündeki engeller Çobaner'in İklim Haberciliği Atölyesi (Çobaner, 2021) verilerinden kaynak olarak yararlanılmıştır.

Çalışmanın uygulama bölümünde ise yeni medyada iklim haberciliği bağlamında, anaakım medyadan Hürriyet.com ve Sabah.com ile alternatif medyadan İklimhaber.org ve Yeşilgazete.org internet haber sitelerinde yer alan ve iklim konusu hakkında yazılmış olan haberler içerik analizi ile incelenmiştir. Araştırma kapsamında, örnekleme oluşturan internet haber sitelerinde yer alan iklim krizi haberlerinin içerikleri, kategorileri, haber kaynakları, haberlerin sunum biçimleri, düzenlenme biçimi ve haberde yer alan aktörler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

1. KÜRESEL İKLİM KRİZİ

İklimler, dünyanın varlığından bu yana geçen 4,5 milyar yıllık jeoloji tarihinde farklı zamanlarda değişmiştir. Kartopu Dünya Hipotezi'ne göre, bu süreçler sırasında kutup bölgelerinde bile sıcaklıklar 10 derecenin üzerinde olmuştur ve tüm dünya kar ve buzullarla kaplanmıştır. İklim değişiklikleri, on yıllar veya yüzyıllar içinde meydana gelebilecek kısa süreli değişiklikler veya bin yıllar veya yüzbin yıllar içinde meydana gelebilecek daha uzun süreli değişiklikler şeklinde kendini göstermiştir (Keserci, 2019). Dünya yaklaşık 4,5 milyar yıllıktır ve belirli zamanlarda, belirli zamanlarda ve farklı nedenlere bağlı olarak doğanın dengesinin bozulması iklim koşullarının da değişmesine etki etmiştir. Ancak dördüncü jeolojik zaman veya Kuvaterner, etkileri bilinen iklim değişikliklerini içerir. Tarihin başlangıcından bu yana, dünyanın coğrafyası birçok kez değişmiştir. Doğal mekanizmalar, güneş, atmosfer ve yerküre arasındaki ilişkileri değiştirdiğinde de bu değişiklikler meydana gelmiştir (Öztürk, 2002). Bu bağlamda günümüze bakıldığında dünya üzerinde hissedilir ve gözle görülür düzeye gelen iklimsel değişimler canlı yaşamını ve gezegeni değiştirmektedir. Küresel iklim değişikliği, doğal değişkenler ve özellikle Sanayi Devrimi'nden sonra insan faaliyetlerinin etkisiyle dünya üzerinde meydana gelen hava olaylarının ve doğal canlı yaşamının yanı sıra insanların sosyal, siyasal ve ekonomik etkinliklerini de süreç içinde dönüşüme uğratmaktadır.

1.1. İklim Değişikliği Kavramı ve Mevcut Durum: İklim Krizi

İklim sistemi, kara yüzeyleri, kar ve buz, okyanuslar ve diğer su kütleleri ile atmosferden oluşur. Hava koşulları ve bitki örtüsü de iklime bağlıdır (Tarımorman.gov, 2021). İklim değişikliği ise onlarca yıl veya daha uzun süre boyunca iklimin ortalama durumunda ve/veya değişkenliklerinde meydana gelen istatistiksel olarak anlamlı değişiklikler biçiminde tanımlanabilir. Bir bölgede çok yaygın olmayan aşırı hava olaylarının (yüksek sıcaklık ve aşırı yağış) sayısındaki ve şiddetindeki önemli bir artış, iklim değişikliği etkilerine işaret edebilir (IPCC, 2013).

Yağış değişiklikleri, buzul ve buzul arası çağlar arasında ortalama sıcaklıklarda önemli değişiklikler gibi iklim değişikliklerinin bir parçasıdır. Bugünkü bilgilerimize göre, Yerküre'nin 4.6 milyar yıllık çok uzun jeolojik tarihi boyunca, iklim sistemi milyonlarca yıldan on yıllara kadar her zaman ölçeklerinde doğal faktörler ve süreçlerle birçok değişiklik göstermiştir. Jeolojik devirlerde meydana gelen iklim değişiklikleri, özellikle buzul hareketleri ve deniz seviyesindeki değişiklikler nedeniyle ekolojik sistemleri ve dünyanın coğrafyasını değiştirmiştir. Bununla birlikte, 1800'lerin ortalarından itibaren iklim üzerindeki insan faaliyetleri ve doğal değişimler yeni bir döneme girmiştir (Türkeş, 2008). Özellikle sanayi devrimiyle artan karbondioksit salımı dünya üzerinde pek çok canlı türünü ve doğal yaşam alanını yok etmeye başlamıştır. Göller, ormanlar, okyanuslar ve canlı türlerin varlığı 19. yüzyıldan bu yana hızlı bir biçimde insan faaliyetleri sonucu artan sera gazları ve bunun sebep olduğu küresel ısınma ile tehdit altındadır. Nordhaus'un deyişiyle "Bugün ölümle çoktan burun buruna gelmiş olan Orta Asya'da bulunan Aral Gölü, bir zamanlar dünyanın en büyük dördüncü

gölüken son elli senede 67.000 kilometrekare küçülerek eski boyutunun onda birine düştü. Bu da neredeyse New York eyaletinin küçülerek Connecticut'a dönüşmesi gibidir" (Nordhaus, 2020).

İklim değişikliğinin dünyanın oluşum sürecinden itibaren doğal bir değişimi tanımladığı düşünülse de mevcut durumda, ekosistemde yaşanan yıkıcı ve geri döndürülmesi imkansız görünen tahribatlar bir kriz durumuna işaret etmektedir. İklim bilimci Prof. Dr. Murat Türkeş, İklim değişikliği konusuyla ilgili her çalışmada veya söylemde "iklim krizi" teriminin kullanılmasının doğru veya yerinde olmadığını belirtmektedir. Türkeş'e göre bu yaklaşım, "iklim değişikliği ve değişkenliği" konusunun bilimsel ve teknik yönlerini göz ardı edecektir. Türkeş, insanların küresel ısınma ve iklim değişikliğine olan etkileri ve bu durumun tehlikeli sonuçlarına odaklanılması gerekliliğinden dolayı "iklim krizi" ifadesinin kullanılmasına vurgu yapmaktadır. İnsan sağlığı, su kaynakları, gıda güvenliği, ekosistemler ve ekosistem hizmetleri bu etkilerden bazılarıdır (Türkeş, 2020). The Guardian ise çevre sorunlarını ve insanlığın karşı karşıya olduğu zorlukları daha açık bir şekilde anlatmayı ve daha duyarlı bir tavır takınmayı amaçlayan daha güçlü bir dil kullanarak bundan böyle haberlerinde iklim değişikliği yerine "iklim krizi", "iklim acil durumu", "küresel ısınma" ve "iklim bozulması" terimlerini kullanacağını açıklamıştır(iklimhaber.org, 2019). Görülüyor ki, iklim krizi/değişikliği kavramlarının kullanımında farklı yorumlar yapılmaktadır. Bu çalışmada da iklim değişikliği politikalarının habercilik pratiklerinde incelenmesi araştırmanın odak noktasını oluşturduğundan iklim krizi kavramının kullanılması uygun görülmektedir. Ancak terminolojik açıklamalarda iklim değişikliği kavramı haliyle kullanılacaktır.

1.2. İklim Değişikliğinin Doğal Seyri ve Krize Sebep Olan Antropojenik Etkenler

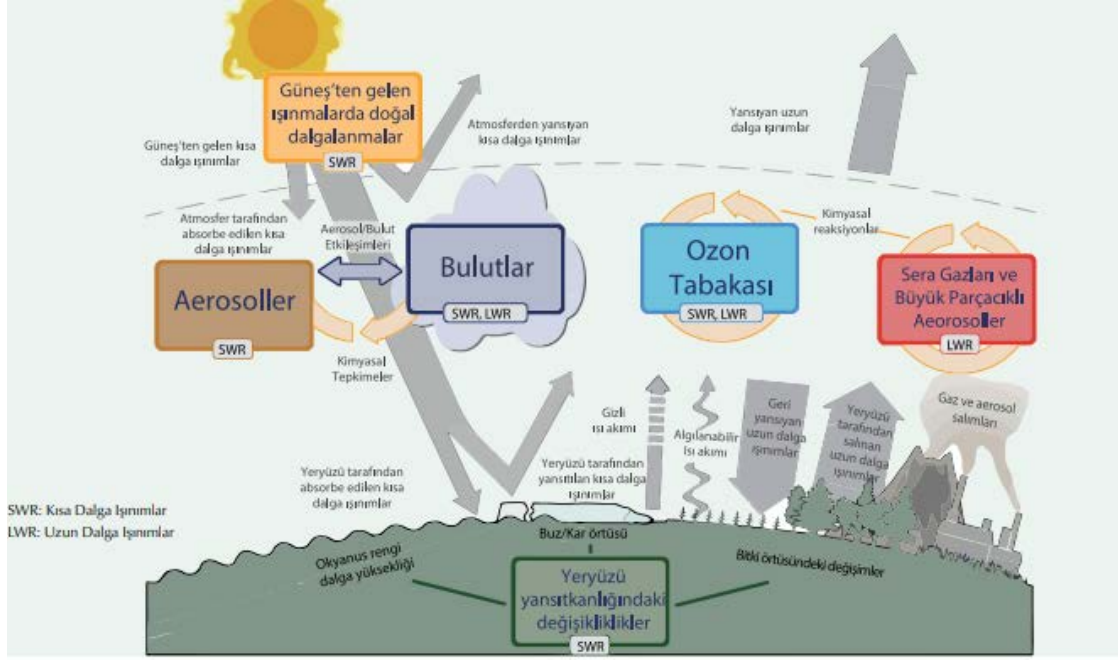
Beklenmedik anlarda yağan sağanak yağmurların kentleri sel altında bırakması, kışları beyaz kar örtüsüyle kaplanan kentlerde artık kar yağışlarının görülmemesi ve mevsiminden önce açan bahar çiçeklerinin kış mevsiminde açmaya başlaması gibi hava olaylarında meydana gelen bu değişimlerin aslında birer olağan hava olayı değil de iklimde yaşanan değişimlerin habercisi olduğu görülebilmektedir.

Hava durumu ve iklim aynı şey değildir ve bu iki terim arasındaki fark, kapsadıkları süreyle ilgilidir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün hava durumu ve iklim tanımına göre, iklim ve hava durumu arasındaki farklılıklar bir zaman ölçüsünde ölçülebilir. Hava durumu, atmosferik koşulların kısa sürede meydana geldiği durumdur. İklim ise atmosferin çok daha uzun süre boyunca nasıl hareket ettiğidir. (mgm.gov, 2022). Dünya Meteoroloji Teşkilatı, iklimi ortalama hava durumu veya belirli bir zaman dilimindeki basınç, sıcaklık, nem gibi değişkenlerin istatistiksel ortalaması şeklinde tanımlamaktadır (WMO, 2016). Bu tanımlamalara göre iklim, geniş alanlarda çok uzun bir süreç içinde gerçekleşen ortalama hava koşullarını yani uzun yıllar boyunca sabit kalan atmosfer koşullarını (300-500 yıl) ifade etmektedir. İklimin durumunda uzun yıllar yaşanan ve istatistiksel olarak tespit edilebilen değişiklikler ise iklim değişikliği olarak tanımlanmaktadır. Birleşmiş Milletler İklim

Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne göre, iklim değişikliği, küresel atmosferin bileşimini doğrudan veya dolaylı olarak bozan insan faaliyetleri ve benzer zaman dilimlerinde meydana gelen doğal iklim değişiklikleridir. Bu nedenle, anlaşma iklim değişikliğini insan faaliyetleri nedeniyle meydana gelen iklim değişikliğinden ayırır(Türkeş, 2008). İklim değişikliği üzerinde insan faaliyetlerinden kaynaklanan yani antropojenik etkilerin büyük ölçüde katkısı olmakla birlikte geçmişten bugüne dek elde edilen bulgular dünya ikliminin doğal değişimler geçirdiğini ortaya koymaktadır. 1820'li yıllarda ünlü bir matematikçi ve fizikçi olan Jean-Baptiste Fourier sera gazı etkisinden bahsetmiştir. 1896 yılında ise İsveçli kimyacı Svante Arrhenius tarafından, atmosferde bulunan sera gazlarının oranının artması ve iklim değişikliğine yol açabileceği fikri ortaya atılmıştır. 1958 yılına gelindiğinde Amerikalı araştırmacı Charles Keeling ilk defa Atmosferdeki karbondioksit yoğunluğunu gözlemlemiştir (Baltacı, 2019). Kıta kaymaları nedeniyle okyanus akıntı sistemlerinin ve rüzgarların yönünün değişmesi, bazı bilim adamları tarafından iklim değişikliğinin nedenlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bir diğer önemli doğal etken ise yanardağ patlamalarındaki periyodik aşırılıktır. Yanardağ patlamasıyla ortaya çıkan toz bulutları, güneş ışınlarının geçmesini engelleyen bir tabaka oluşturarak sıcaklığı düşürür. Örneğin, 1991 yılında Filipinler'deki Pinatuba Yanardağı'nın patlamasıyla Dünya sıcaklığı yaklaşık 1°C düşmüştür. Bilim insanları, bazı buzul dönemlerinden sonra dünyanın artık soğuma eğiliminde olduğunu düşünüyordu, ancak son 150 yıllık gözlemler, bunun doğru olmadığını gösteriyor. 19. yüzyılın ortalarından 1940'lara kadar devam eden ısınma eğilimi 1960'ların sonlarına kadar durmuş ve 0,25 °C'lik bir soğuma kaydedilmişti. 1998 ise son 1200 yıllık dönemde en sıcak yıl olmuştur çünkü ısınma 1970'li yıllarda tekrar hızlanmıştır (Aksay; Ketenoğlu; Kurt, 2005). Son 150 yıllık gözlemler, bilim insanlarının çeşitli buzul dönemlerinden sonra dünyanın soğuma eğiliminde olduğunu düşündüğünü gösteriyor.

Sera gazları, doğal ve insan kaynaklı olmak üzere atmosfere kızılötesi radyasyonu soğuran ve tekrar yayan gaz türleridir (IPCC, 2021). Bulutlar ve buz gibi parlak yüzeyler, dünyaya gelen güneş ışığının yaklaşık yüzde otuzunu uzaya geri yansıtır. Yüzde yetmişin çoğu kara ve okyanus tarafından emilir, atmosfer de geri kalanını emer. Dünya, Güneş enerjisini soğurarak ısınır. Atmosferin, "doğal sera etkisi" olarak bilinen ısının soğurulması ve dünya çapında yayılması, yaşamın sürdürülmesi için faydalıdır. Sera etkisi olmadığında, Gezegenin yüzey sıcaklığı bugün 15 °C (59 °F) yerine -18 °C (0 °F) gibi bir değerle daha soğuk olurdu (Nasa.gov, 2021). Sera gazlarının fazla olması dünyayı çok daha sıcak bir hale getireceği gibi, sera gazı eksikliği dünyayı çok soğuk bir hale getirecektir. Dünya'nın tutulmasına neden olan güneş enerjisi gazlarının miktarında doğal nedenler dışında insan kaynaklı önemli bir artış meydana geldi. Bu artış, yeryüzünde sera etkisi oluşturarak sıcaklığın yükselmesine neden oldu. Bilim insanları, sera etkisi sebebiyle bu bulguları destekleyen gazları "Sera gazı" olarak adlandırmaktadır (Bozoğlu, 2016). Atmosferde bulunan başlıca sera gazları su buharı (H₂O), karbondioksit (CO₂), metan (CH₄), azot oksit (N₂O) ve ozondur. Bununla birlikte, klorin, bromür ve halokarbonlar gibi insan yapımı sera gazları da vardır. Kyoto Protokolü, bu gazlardan altı

tanisinin salımını kısıtlıyor: karbondioksit (CO₂), azot oksit (N₂O), metan (CH₄), perfluorokarbonlar (PFCs), hidroflorokarbonlar (HFCs) ve sülfürhekzaflorür (SF₆) (Kaya, 2020).

Şekil 1.1. Sera Etkisi (IPCC, 2013).

1.3. Sanayi Devriminden Küresel İklim Krizine

Ekosistemin bir ögesi olan insan, diğer canlılarla birlikte atmosfere doğal sera gazları saldığında, bitkiler ile diğer canlılar bu gazları atmosferden uzaklaştırırlar. Bu nedenle insanlar, biyolojik faaliyetler dışında kalan tarım, sanayi, ekonomi vb. faaliyetlerde atmosferdeki sera gazı salımını artırarak doğal sera etkisi üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Sanayi Devrimi'nin ardından sera gazı miktarı hızlı bir şekilde arttı ve bu da dünyanın sıcaklığının 0,9 °C artmasına neden oldu (Nasa, 2018). Fosil yakıtların kullanımı, özellikle 1980 yılından itibaren yaklaşık beş kat artmıştır. Bu nedenle, karbon emisyonları, doğanın karbon emisyonlarını soğurma kapasitesinden çok daha fazla. Son 150 yılda atmosferdeki karbondioksit yoğunluğu rekor seviyeye ulaştı. Bilgisayar modeli, sera etkisini ve atmosferdeki karbondioksit yoğunluğunu taklit ederek dünyanın ısındığını göstermektedir (Brown akt. Samur, 2005).

İklim değişikliği, güneş enerjisinden gelen yansılardan, dünyanın yörüngesinden, atmosferik bileşenlerden, volkanik küllerden ve bulut örtüsü gibi etkilerinden kaynaklanmaktadır. Sera gazları ve etkileri, bu faktörlerin birlikte veya tek başına olan varlıkları nedeniyle artmaktadır. Atmosferin kompozisyonu, sera gazlarının konsantrasyonunun değişmesiyle değişmektedir (Çelik, Bacanlı ve Görgeç, 2008). Bu göstergeler, okyanus ve atmosferin ısınması, küresel su döngüsü, buzulların azalması, ortalama deniz seviyesi yükselmesi, bazı iklim aşırılıklarında meydana gelen değişiklikler, sera etkisi olan gazların atmosferdeki konsantrasyonu, insan nüfusundaki önemli artış ve sanayileşme ile ilişkilidir (Batan, 2014). Ortalama yüzey sıcaklıkları, Sanayi Devrimi ile birlikte

atmosferde birikmeye başlayan CO₂ ve diğer sera gazlarının (metan CH₄, azot oksit N₂O ve floracılara karbonlar CFC5, vb.) yerden gelen uzun dalgalı ışınları tutmasından kaynaklanmaktadır. Bu gazların çoğu fosil yakıtların kullanımı, sanayi, ulaşım, enerji üretimi, türlü atıklar ve tarımsal faaliyetler tarafından üretilmektedir. Bununla birlikte, enerji üretiminde kullanılan sanayi ve fosil yakıtlar (petrol, doğal gaz, kömür vb.) en önemli kaynaklardır (Öztürk, 2002). Sera gazları azaltılmazsa, 2050 yılına kadar dünya yaşanmaz hale gelecektir. Fosil yakıtların (petrol, kömür vb.) yakılması, sanayi, ulaşım ve enerji kullanımı vb. sera gazlarının temel kaynağıdır (Bozoğlu, 2019).

Görüldüğü üzere, küresel iklim krizini tetikleyen doğal ve beşeri pek çok etken vardır. Ancak doğal süreçlerin yanında sanayileşmeyle birlikte artan insan faaliyetlerinin sera etkisini arttırmasıyla iklim krizi sürecine katkısı ortadadır. Günümüzde artan sanayi faaliyetleri ve özellikle kömür ve petrol gibi fosil yakıtların yüksek ölçüde kullanımı, nüfus artışları, şehirleşme, kaynakların kontrolsüz kullanımı, doğaya verilen zararlar gibi nedenlerle atmosfere yayılan zehirli gazlar sera etkisini kuvvetlendirmekte, bu da küresel ısınmaya ivme kazandırarak küresel iklim krizini yaratmaktadır.

1.4. İklim Krizinin Olası Etkileri

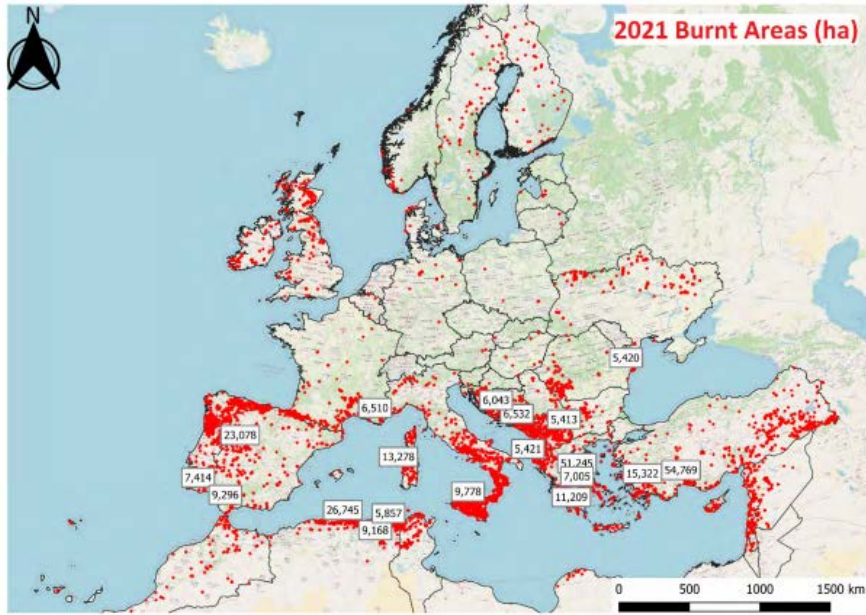
İklimle ilgili küresel raporlarda sıklıkla kullanılan "ppm" terimi, milyonda bir birim anlamına gelir ve atmosferde bulunan karbondioksit gibi gazların yoğunluğuna işaret eder. Bilim insanları ve iklim uzmanları, güvenli üst sınır olarak 350 ppm'in hedef alınmasını vurgulasalar da mevcut veriler 350 ppm'den daha yüksek olduğunu göstermektedir. 2019 yılında ortalama ppm karbondioksit 409,8 idi. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), atmosferdeki karbondioksit seviyesinin 450 ppm'de (yani 2 °C sınırı) sabitlenmesi gerektiğini belirtse de birçok iklim uzmanı bu değerin tehlikeli olduğunu ve yoğunluğun 350 ppm'de kalması gerektiğini savunmaktadır (Kocaaslan, Semercioğlu ve Acar, 2021). Mevcut politikalar ve uygulamalar nedeniyle bu oran artacaktır. Dünya Bankası, karbondioksit emisyonlarının mevcut artış hızıyla birlikte 2060 yılına kadar sıcaklıkların ortalama olarak 4 derece artacağı tahmininde bulunurken, bu artışın en çok yoksul topluluklara zarar vereceğini belirtiyor (wwf.org, 2022).

Küresel iklim krizinin dünya çapında ve yerel anlamda pek çok potansiyel etkiye sahip olduğu görülebilmektedir. Sıcaklık artışlarında hissedilir derecede yükselmeler, büyük orman yangınları ve kuraklaşan tarım alanları, buzul erimeleriyle deniz seviyelerinde artış, temiz su kaynaklarında azalma ve bunlara bağlı göçler iklim krizinin yarattığı başlıca sorunlardır. Bunların yanında sosyal ve ekonomik alanda da iklim değişikliklerine bağlı etkilerin olması kaçınılmazdır. Kırılgan toplumlarda krizin yaratacağı tahribat eşitsiz bir biçimde kendini gösterirken ortaya çıkacak insan hakları ihlalleri de kaçınılmaz olacaktır. İklim değişikliği ya da acil önlem alınması gereken bir durumun ifadesiyle iklim krizi yalnızca doğal yaşam üzerinde bir etkiden çok daha fazlasına sahiptir. Özellikle dezavantajlı toplumlar iklim krizinin etkilerinden daha sertbiçimde etkilenecekler ve krizin etkileri demografik farklılıklar üzerinde eşitsiz bir biçimde kendini gösterecektir.

1.4.1. Sıcaklık Artışları

Küresel ısınmanın en önemli sebebini oluşturan sera gazı etkisiyle atmosfer ısınmakta ve yeryüzünde sıcaklık artışları yaşanmaktadır. Endüstri öncesi döneme göre birçok bölge çoktan 1,5 °C ısınmış olsa da, dünyanın çeşitli bölgeleri çeşitli ölçülerde ısınmıştır. Küresel ısınmanın daha sık ve daha büyük sıcaklık dalgalarına neden olacağı tahmin edilmektedir (Buis, 2019). Bu sıcaklık dalgaları, birçok bölgede yaşayan insanların özellikle gençler ve yaşlılar olmak üzere sağlığını tehlikeye atabilmektedir (Seitz ve Hite, 2012 akt. Gökpınar, 2020). IPCC 2015b raporunda, aşırı sıcakların sağlık, refah, işçi verimliliği, tarımsal üretim, hava kalitesi ve kontrol edilmesi güç yangınları gibi önemli sorunların ortaya çıkacağını vurgulamıştır. (Bozoğlu, 2019). Hindistan ve Pakistan gibi ülkelerde son zamanlarda sıcaklık nedeniyle ölümlerin artması gözlemlenmiştir. Met Office tarafından yapılan bir analize göre, Hindistan, Etiyopya ve Brezilya gibi tropik ülkeler yüksek sıcaklık stresinden en çok etkilenecek yerlerdir. 2018 yılında yapılan bir araştırmaya göre, gelecekte aşırı sıcak hava dalgaları için dünyanın yoğun nüfusa sahip bölgelerinden biri ve ülkenin en önemli gıda üreten bölgesi olan kuzey Çin ovası, iklim değişikliği kontrol altına alınamadığı takdirde insanların hayatta kalma sınırının ötesinde sıcak hava dalgalarına maruz kalacağını göstermektedir. Orta Doğu'daki Körfez, 2015 yılında yapılan bir araştırma tarafından gösterilmiştir (bianet.org, 2021).

Türkiye'de de sıcaklıkların artmaya devam ettiğini gözlenmiştir. 2017 yılında Türkiye'nin ortalama sıcaklığı, 1970 yılına göre 1,5 °C artarak 14,2 °C oldu. Orman yangınları ve aşırı sıcaklıklar da daha sık görülmektedir. 2017 yılında Yalova'nın yüzölçümünün 1,3 katı kadar orman alanı yangınlarda zarar görmüştür. 2 bin 411 orman yangınında 1120 km² alan yanmıştır. 2018'de ise yangınlar artarak devam etmiştir (birbucukderece.com, 2022). Avrupa ve çevre ülkelerde meydana gelen orman yangınlarının uydu görüntülerini ve yangın verilerini analiz eden Avrupa Orman Yangını Bilgi Sistemi (EFFIS) verilerine göre, 2021 yılında 43 ülkede meydana gelen toplam 1831 orman yangını haritası çıkarılmış; totalde 433 bin 700 hektarlık alanın yandığı ortaya konulmuştur (Effis.jrc, 2022).

Şekil 1.2. 2021 Yangın Sezonunda Haritalanan Yanmış Alanlar. (Effis, 2022).

Görüldüğü üzere, antropojen kaynaklı sera gazı salımının artışı sonucunda dünyada yaşanan sıcaklık artışı ve iklimde meydana gelen değişimler somut birer gerçektir. Ulusal ve uluslararası alanda yapılan çalışmalar bu krizin tehlikeli bir gerçek olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

1.4.2. Ormansızlaşma

İklim değişikliğiyle mücadelede ormanların önemi, ormancılık literatürüne yeni kavramlar getirmiştir. Bunlardan biri de ormansızlaşmadır. Ormansızlaşma, orman alanlarının uzun süreli olarak başka amaçlar için kullanılması ve atmosferdeki karbondioksit konsantrasyonunu artıran önemli bir faktörlerden biridir. Bu kavram, çeşitli kurumlar tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmıştır (Tolunay, 2019).

Ormanlar dünyanın en önemli yaşam varlığıdır. Hem canlılar için oksijen kaynağı, hayvan türleri için yaşam alanıdır hem de sosyal olarak turizm ve ekonomik değeri vardır. Ormanlarda ağaçlar, böcekler ve diğer canlılar hayati dengeyi korur. Zararlı böceklerle ve reçine salgısına karşı ağaçların savunma mekanizmaları vardır. Ancak sıcaklık arttıkça ağaçlar bu savunma mekanizmalarını kullanamaz hale gelir. Ormanlardaki zararlı böcek sayısı arttıkça ormanların sağlığı bozuluyor. Örneğin, 1993-2000 yılları arasında Alaska'da zararlı böcekler tarafından 930.810 hektar orman alanı istila edildi ve yılda 30 milyon ağaç kaybedilmiştir (Doğan ve Tüzer, 2011). 2019'un sonlarına doğru Avustralya kıtasında normalin üzerinde seyreden sıcaklık ve kuraklık nedeniyle uzun süre söndürülemeyen yangınlar çıktı. En az 33 kişi öldü, Avustralya'da 11 milyon hektardan fazla alan yok oldu ve 1 milyardan fazla hayvan öldüğü belirlenmiştir (Şahin, 2020).

Ormansızlaşma, küresel ısınma sonucu artan sıcaklıklarla meydana gelen yangınlar karşısında iklim değişikliğinin bir sonucu olmasının yanı sıra, insan kaynaklı orman azaltımları da iklim değişikliğinin sebeplerinden biridir. Tropikal ormanların yok edilmesinden kaynaklanan emisyonlar,

çalışmalara göre sadece son iki on yılda ikiye katlanmıştır. 2000 yılından bu yana, ağaç örtüsünün dünyadaki toplam ağaç örtüsünün yaklaşık %10'unu kaybettiğinden, ormanlar küresel ısınmanın ana nedenlerinden biri haline geldi. Ormanlar, 861 gigaton karbon içeren muazzam bir karbon deposudur. (iklimhaber.org, 2021). Küresel ölçekte bakıldığında ormansızlaşmanın en önemli etkisi küresel ısınma ve iklim değişikliğini arttırmasıdır. Sanayi devriminden sonra insan faaliyetleri sonucunda atmosfere salınan 555 milyar ton karbonun % 32'si ormansızlaşma ve diğer arazi kullanım değişikliklerinden kaynaklanmıştır (IPCC, 2013).

1.4.3. Kuraklık, Çölleşme ve Su Kaynaklarında Azalma

Çölleşme ve kuraklık, insanlığın günümüzde karşı karşıya olduğu ve ciddiye alınması gereken en önemli küresel ve bölgesel çevre sorunlarından biridir. Bu sorunlar, insan kaynaklı iklim değişikliğiyle birlikte ortaya çıkmaktadır. Birleşmiş Milletler Şiddetli Kuraklık ve/veya Çölleşmeden Etkilenen Ülkelerdeki Çölleşme ile Savaşım Sözleşmesi (UNCCD, 1995), "iklimsel değişimleri ve insan etkinliklerini de içeren, fiziksel, biyolojik, siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etmenler arasındaki karmaşık etkileşimlerin, kuru, yarıkurak ve kuru-yarınemli alanlarda oluşturduğu arazi degradasyonu" olarak tanımlanmıştır (Türkeş, 2012). Küresel ısınma nedeniyle meydana gelen kuraklık, iklim krizinin önemli sonuçlarından biri olmakla birlikte daha da derinleşmesine de neden olmaktadır. Kurak alanların artması kaçınılmazdır çünkü toprak kuruyarak üzerinde ürün yetişemez hale gelir ve güneş ışınları toprakta daha çok tutulur. Kuraklık, genellikle düşük yağışlar ve yüksek sıcaklıklar nedeniyle ortaya çıkar. Bunun bir sonucu olarak, ortamdaki su miktarı sürekli olarak azalmaktadır. Bu, hidrolojik, tarımsal ve sosyoekonomik açıdan ekosistemi ve üzerinde yaşayan canlı yaşamı üzerinde çok yönlü olumsuz etkiler yaratmaktadır. (İrcan, 2020). Kuraklığın ortaya çıkması durumunda, öncelikle tarım alanları ve suyun varlığına bağlı sektörler önemli değişiklikler yaşar. Kuraklığın meydana gelmesi durumunda, toprak verimsizliği, bitkinin ihtiyacı olan suyu alamaması, tarımsal üretimin zayıflaması ve tarım alanlarının amaç dışı kullanımı göz önüne alınabilir. (Başoğlu ve Telatar, 2013; Akbaş, 2014). Bir bölgenin çölleşmesi ise, toprağın sürdürülebilir bir kaynak olarak işlevselliğini kaybetmesidir. Arazi bozulumu, su ve rüzgâr nedeniyle toprak kaybı, toprakların fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin bozulması ve bunun sonucunda ekonomik kayıplar ve bitki örtüsünün uzun süreli kaybı anlamına gelmektedir (Türkeş, 2012).

Dünya'da kuraklık ve çölleşme sebebiyle her seneortalama 12 milyon hektar toprak yok olmaktadır (Akca, 2019). En çok Afrika'nın Sahel bölgesi kuraklık ve çölleşmeden şiddetli biçimde etkilenmekte, gıda üretimi yeterince sağlayamadığından bu durum Sahra'nın güney kesiminde yaşayanlar için büyük tehdit oluşturmaktadır. Şimdiden Sudan ve Sahra'nın yüzde 80'lik kısmında çölleşme görüldüğünü ifade eden 'Sahel'de Kuraklık Denetimi için Sürekli Komite' üyesi Issa Martin Bikienga çölleşmenin bölgedeki fakirlik ve sefaleti de arttırdığını belirtmektedir (DW, 2005). Avrupa'yı iklim değişikliğine uyum konusunda desteklemeyi ve kullanıcıların veri ve bilgiye erişmesine yardımcı olmayı amaçlayan Avrupa İklim Adaptasyon Platformu İklim-ADAPT,

Avrupa’da kuraklığın ekosistemler üzerindeki etkisini paylaştığı göstergesinde 2000 ve 2016 yılları arasında yaklaşık 121.000 km²’yi kapsayan alanın şiddetli kuraklıklardan etkilendiği belirlenmiştir (climate-adapt, 2022). Avrupa’da özellikle İspanya kuraklıktan dolayı büyük toprak kayıpları yaşamaktadır. Topraklarının 1,7 milyar hektarı kurak ya da yarı kurak ya da kuru nemli olan Asya, kuraklık ve çölleşmeden en çok kişinin etkilendiği kıta durumundadır (AA, 2022). Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve karasal iç ve doğu bölgeleri, iklim etmenleri ve bitki örtüsü açısından çölleşmeye eğilimli kurak arazilerden oluşmaktadır. Akdeniz ve Ege bölgelerinin önemli bir kısmı, turizm, sanayi ve orman yangınları gibi tanınmış diğer doğal ve insan kaynaklı faktörler göz önünde bulundurulduğunda, gelecekte çölleşme süreçlerinden daha fazla etkilenebilecek yarınemli alanlar olarak kabul edilmelidir. Bu fikir, uzun süreli ve şiddetli yaz kuraklıklarının ve yüksek hava sıcaklıklarının yanı sıra yağış ve kuraklık indisi dizilerinde görülen kurak koşullara yönelik değişikliklerin, Akdeniz ve Ege bölgelerinde iklim etmenlerinin çölleştirme gücünü artırdığını göstermektedir (Türkeş, 2012).

İklim değişikliğinin bir diğer önemli sorunu ise canlı yaşamını başlatan suyun gelecekte yok olma tehlikesidir. Dünya su döngüsü, suyu okyanuslarımızdan atmosfere, karaya, nehirlerle ve göllere ve ardından yeniden okyanuslarımıza ve denizlerimize kesintisiz bir şekilde dağıtır. Bu, iklim değişikliğinin önemli bir bileşenidir. İklim değişikliği, atmosferdeki su buharı seviyelerini yükselterek su bulunabilirliğini zorlaştırıyor. Bu, bazı yerlerde daha fazla yağmur ve özellikle yaz aylarında çok şiddetli kuraklıklara neden olabilmektedir (ea.europa.eu, 2022). İklim değişikliğinin etkisiyle, gelişmekte olan ülkeler ve kurak bölgeler daha fazla su kıtlığı yaşayacaktır. 2 ila 2,5 °C sıcaklık artışıyla birlikte, temiz su kaynaklarına erişimin 2,4 ila 3,1 milyar insan için tehlikeye gireceği tahmin edilmektedir (Turan, 2018). Su ile ilgili sorunlar ise , sıcaklıkların artması, yağışların azalması, kıyı bölgelerinde tuzlu suların tatlı su kaynaklarına karışması ve fırtınaların artması gibi faktörlerden kaynaklanacaktır (Doğan ve Tüzer 2011). Falkenmark indeksine göre, bir ülkenin yıllık kişi başına düşen su miktarı 1 m³’ten fazla ise "su sorunu olmayan", 1.700-1.000 m³ ise "su sıkıntısı olan", 1.000-500 m³ ise "su kıtlığı olan" ve 500 m³’ten az ise mutlak su kıtlığı olan bir ülkedir. Şu anda Türkiye’de kişi başına düşen yıllık su miktarı 1.400 metreküptür. Falkenmark indeksine göre Türkiye hala "su sıkıntısı olan" bir ülke. 2030 yılında nüfus 100 milyona ulaşacağından, kişi başına yılda 1.120 m³ su gerekeceği tahmin edilmektedir (ekoig.com, 2020).

İklim değişikliğinin yaratacağı kuraklık ve çölleşmeyle birlikte su kaynaklarında azalma, başta dezavantajlı toplumların temiz suya erişiminde yaşayacakları sıkıntılar ve buna bağlı gelişecek hastalıklar tüm dünyayı geçmişte ve bugün olduğu gibi Covid-19 benzeri salgın hastalıklarla yüz yüze getirme riskiyle karşı karşıyadır. İklim krizinden kaynaklanacak olan bu durumların önlenmesi için uluslararası alanda eylem planları ve projeksiyonlar geliştirilerek dünyanın iklim krizinden en az zararla etkilenmesi için çalışmalar yürütülmektedir.

1.4.5. Buzul Erimeleri ve Deniz Seviyelerinde Yükselme

Buzullar ve karla kaplı alanlar, iklim değişikliğinin fark edilmesi için önemli göstergelerdir. Bunun bir sonucu olarak, 1960 yılından bu yana karla ve buzla kaplı alanların yüzde onunun azalması, iklim değişikliğinin gerçekleştiğini gösteren en önemli göstergedir (IPCC, 2001). Buzulların erimesiyle birlikte deniz suyu seviyesinde de artış gözlenmektedir. IPCC 2007 sentez raporunda belirtildiğine göre, küresel ortalama deniz seviyesi yükselmektedir. Buzul erimelerinin etkisi 20. yüzyılda ortalama deniz seviyesinde 1-2 mm/yıl oranında artışa neden olmuştur. Deniz seviyesindeki bu değişim mekansal olarak tekdüze değildir. Bazı bölgelerde küresel ortalama artış oranı yükselirken bazı bölgelerde ise deniz seviyesi düşmektedir (IPCC, 2007). Meydana gelen bu oluşumlar pek çok kıyı alanlarını etkilemekte ve burada yaşayan canlı ekosistemine zarar vermektedir.

Sanayi devrimi ile birlikte okyanuslarda asitlik oranı yüzde yirmi altı oranında arttı. Grönland ve Antarktika buz tabakaları 1992 ve 2011 yılları arasında kütle kaybetti ve 2022 ve 2011 yılları arasında en büyük kütle kaybı meydana gelmiştir (IPCC, 2015b). Stern raporunda belirtildiği üzere bu buz kütleleri kaybı deniz seviyesindeki artışı iki katına çıkararak bazı ülkelerde 5 ile 12 metre aralığında deniz seviyesinde yükselmeler olabilecektir (Stern, 2007). Önümüzdeki on yıllar ve yüzyıllar içinde bizi bekleyen en önemli meselelerden biri, deniz seviyesi yükselmesinin kıyı sistemleri ve sahil sahil şeritlerinde yaşayan toplumlar üzerindeki etkileridir (...) Bilim insanlarını en çok endişelendiren husus, üç ana buz tabakasına hapsolmuş suyun çok büyük miktarda olmasıdır. Bunlardan ilki, deniz seviyesini yaklaşık 7 metre yükseltebilecek olan Grönland Buz Örtüsüdür. Eğer Grönland Buz Örtüsü tamamen erirse deniz seviyesi 7 metre yükselecektir. Endişenin diğer kaynağı ise deniz seviyesini 5 metre yükseltme potansiyeline sahip olan Batı Antarktika Buz Örtüsü'dür. Antarktika Buz Örtüsü aslında çok daha büyük miktarda su içermesine karşın buradaki buz çok daha soğuk olduğundan önümüzdeki yüzyıllar boyunca erime riski bulunmamaktadır (Nordhaus, 2020).

1.4.6. Doğal Çevre ve Canlı Türlerinde Yok Oluşlar

Sürdürülebilir olmayan gelişmeler nedeniyle, insanlık son yüzyılda ekosistemler ve biyolojik çeşitlilik, daha önce hiç görülmemiş ölçüde zarar görmüştür. Yanlış arazi kullanımı, kirlenme ve ormanların yok edilmesi gibi antropojen faaliyetlere bağlı olarak meydana gelen küresel iklim değişikliği, bu tahribatın yavaş ama geri dönüşümü imkansız olan başlıca nedenleri arasındadır. Bu faaliyetler, ekosistemlerin hem yapılarını hem de işlevlerini bozarak doğal biyolojik dengeyi bozmaktadır. Ekosistemlerin ve biyolojik çeşitliliğin zarar görmesi, bazı türlerin yok olmasına, bazı türlerin göç etmesine veya habitatlarını değiştirmesine neden olabilirken, bazı türlerde popülasyonlarının artmasına da neden olabilir. İklim değişikliği, doğal biyolojik çeşitliliğin azalması, organizmaların birbirleriyle ve çevreleriyle olan etkileşimlerinin değişmesi ve ekolojik besin halkasında olası kopmalar gibi insanlığı karşı karşıya bırakan çok sayıda ekolojik felaketle karşı karşıyadır. Bu felaketlerin henüz sonunu tam olarak belirlenememiştir (Demir, 2009).

İklim değişikliği doğal yaşamı, canlı türlerini ve ekosistemleri etkilemektedir. Stren raporunda yer aldığı üzere, sadece 2 °C'lik sıcaklık artışı ile türler yüzde 15-40 oranında yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Karbondioksit artışından kaynaklanan deniz ekosistemindeki bozulmalar büyük etkiler yaratarak balık sayılarını ciddi oranlarda etkileyerek geri dönüşü olmayan sonuçlara neden olacaktır (Stern, 2007). Biyologlara göre son 500 milyon yıl içinde dünyada beş kez toplu tükenme yaşanmıştır. Doğal kaynakları koruma konusunda uzman biyologlar, iklim değişikliği ve diğer insan etkilerinin önümüzdeki yüz yıl içinde altıncı bir toplu tükenmeye yol açabileceği konusunda uyarılmaktadır (Nordhaus, 2020). WWF kuruluşu şu anda yok olma tehlikesi altında olan on tür belirlemiştir. Bu türler Orangutan, panda, kutup ayısı, mavi balina, Afrika fili ve yeşil deniz kaplumbağaları, besin piramidinin en üst sırasında yer alan türlerdir (blog.aegon,2020).

Şekil 1.3.İklim Değişikliğinin Türler Üzerindeki Etkisi Raporu(WWF, 2015)

1.4.7. İklim Göçü

İklim değişikliğinden ve kaynaklanan göç hareketleri arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılabilmesi için öncelikle göç kavramı üzerinde durmak ve göçmen kavramı ile ilgili tanımlamaları yapmak gerekli görülmektedir. İnsanlığın ortaya çıkışıyla var olan göç olgusu kavram olarak, insanın dünyadaki varlığının artışıyla birlikte birçok nedene bağlı olarak gerçekleştirmiş olduğu aktivitelerden

birisidir. Toplumların bulundukları yerlerden ayrılarak başka bölgelere yerleşmeleri tarihin önemli bir parçası olmuştur (McNeil, 1984, s. 3-4 akt. Barışık, 2020). "İklim mültecileri" ve "iklim göçmenleri" olarak adlandırılan, ülkelerinden doğal afetler ve iklim değişikliği gibi koşullar nedeniyle göç etmek zorunda kalan insanlar, göç etme nedenlerine göre sınıflandırılmaktadır. "Çevresel mülteciler" terimi, "yaşanan çevresel bir kirlenme, yaşamı doğrudan etkileyen doğal bir afet ya da çevresel bozulma nedeniyle hayatta kalmak için yaşadığı alanı terk etmek zorunda kalan kimselere" atıfta bulunur. Hihnnawi, 1985'te BM'nin bir raporunda çevresel mülteci kavramı ilk kez kullanılmıştır (iklimin.org, 2022).

İklimin belli bir bölgede önemli ölçüde değişmesi sonucu aşırı sıcaklar, kuraklık, su kaynaklarında kıtlık ve buna bağlı salgın hastalıklar, deniz seviyelerinde artışla beraber kıyı şeritlerinde oluşabilecek kayıplar ve taşkınlar gibi etkenler iklim göçüne sebep olan başlıca faktörlerdir. İklim değişikliği, insanların yaşadıkları bölgelerden ayrılıp göç etmelerine sebep olmakta ve bilim insanları iklim krizinin yarattığı olumsuz etkiler sonucunda insanların göç etmek durumunda kalabileceğini belirtmektedir. İsviçre merkezli İç Göç İzleme Merkezi (IDCM) tarafından yayınlanan bir rapora göre, sadece 2018 yılında 144 ülkeden 17,2 milyon insan doğal felaketler nedeniyle göç etmek zorunda kaldı. Türkiye'de iklim ve afetler nedeniyle göç oranı daha düşük olsa da, bu sebeplerden son 10 yılda 275 bin 313 kişi göç ettiği belirtilmektedir (tr.undp.org). Antropojen kaynaklı iklim değişikliği, krizden daha fazla etkilenecek hassas bölgelerde dengesiz ve çatışma halinde bir göç ve nüfus değişimleri meydana getirecektir. BM İnsan Hakları Komitesi'ne göre iklim değişiklikleri nedeniyle göç etmek zorunda kalan insanlar "iklim göçmeni" olarak bilinmektedir. BM Kalkınma Programı ve araştırmalara göre 2050 yılına kadar 250 milyon insan iklim göçmeni olabilir. Çin, Bangladeş, Hindistan ve Mısır'ın en çok iklim göçü yapacak ülkeler olduğu tahmin ediliyor. Bununla birlikte, çöllere yakın bölgelerde, delta bölgelerinde ve denize yakın bölgelerde yaşayan insanlar en çok göç etmek zorunda kalacaklardır (Ekosfer, 2021).

1.4.7. İklim Krizinin Ekonomi Üzerindeki Etkileri

İklim değişikliği tüm dışsal etkilerin ana sorununu teşkil etmektedir. Daha karmaşıktır ve diğer çevre sorunlarına karşı daha belirsizdir ancak sonuçları daha uzun vadeli. İklim değişikliği, sonuçları itibarıyla de çok çeşitlidir ve gelişmekte olan ülkeler iklim değişikliğine en az katkıda bulunanlar olsa da etkilerine karşı en savunmasız olan toplumlardır. Bu sorunun temelinde sera gazlarının ekonomik faaliyetlerden kaynaklanması yatmaktadır. Ekonomik gelişmişlik, insanların refah düzeyini yükseltse de ekonomik faaliyetlerden kaynaklanan sera gazlarının iklim değişikliğine ve insan yaşamına zarar vermesi arasında çarpıcı bir ilişki vardır. (Alper ve Anbar, 2008), Ekonomik açıdan gelişmiş ülkeler, iklim değişikliğine karşı daha kolay önlem alabilirken, ekonomik büyüme ve gelişmelerini olumsuz etkileyeceği için, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler iklim değişikliğini azaltma önlemlerine şimdilik pek sıcak bakmamaktadır. Sıcaklık artışları ve yağış rejiminde dalgalanmalar, iklim değişikliğinin ilk etkilerini göstermektedir. Bu iklim faktörlerindeki aşırılıklar,

kuraklık, sel ve fırtına gibi iklim kaynaklı afetlerin sıklığını ve şiddetini artırarak önemli ekonomik kayıplara neden olmaktadır. 1980'den 2012'ye kadar meydana gelen doğal afetlerin yaklaşık %87'si iklim değişikliği nedeniyle meydana gelmiştir. Bu doğal afetlerin %15'i kuraklık, %41'i sel ve %44'ü fırtınadır. Bu doğal afetler aynı zamanda yaklaşık 2,8 trilyon dolarlık ekonomik kayba neden olmuştur(Munich Re, 2013, akt. Başoğlu, 2014). İklim değişikliği, ekonomiler için kritik olan enerji, turizm ve tarım sektörlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu sektörlerden tarım ve turizm doğrudan iklime bağlıdır, ancak enerji dolaylı olarak bu sektörlerle bağlıdır. Dünya çapında, ılıman bir iklim değişikliğinin tarım ve turizm üzerinde başlangıçta olumlu etkileri beklense de, bazı bölgelerde olumsuz etkileri olacaktır. Bu durum kesinlikle istihdam seviyesini olumsuz etkileyecektir (Başoğlu, 2014). İklim değişikliğinin ekonomik etkilerinden en önemlisi, iklim değişikliğine bağlı olarak gelişen doğal afetlerin oluşturduğu maliyetlerdir (Başoğlu ve Teletar, 2013). İklim değişikliğine bağlı olarak artan doğal afetler, ülke ekonomilerini büyük parasal kayıplara uğratmaktadır. Bu koşullarda, atmosferdeki sera gazları yoğunluğunun artması ve sıcaklıkların hızlı bir artış eğilimine girmesi doğal afetlerin meydana gelme olasılığını artırmaktadır. Asya kıtası 2012 yılında doğal afetlere oldukça fazla maruz kaldı. Asya ve Afrika kıtaları, bu doğal felaketlerden en çok etkilenen nüfus bölgeleri olmuştur. Doğal afetlerden etkilenen nüfusun %3,4'ü gibi nispeten az bir kısmı Amerika kıtasında yaşamasına rağmen, kıtada dünya çapındaki ekonomik zararın en büyük kısmı meydana gelmiştir. İklim değişikliğinin ekonomik etkilerinin sektörler üzerindeki durumuna bakıldığında ise daha somut biçimde etkilerin hissedildiği bazı sektörler öne çıkmaktadır. Bu sektörlerden başlıca olanları inşaat sektörü, tarım ve gıda sektörü, tekstil ve hazır giyim sektörleri, turizm sektörü ve ısıtma-soğutma sektörleri olarak belirlenmiştir (Özdemir, 2008). Küresel ısınmanın etkilerine genel ekonomi çerçevesinden bakıldığında, erozyon ve çölleşme gibi etkiler ekonomiye daha fazla maliyet getirirken, kışın ılık geçmesi nedeniyle inşaat sektörü önceki yıllara göre daha fazla çalıştı. Daha fazla maliyet, daha az inşaat ve daha az ev satın alma anlamına gelir. Tarım ve gıda sektöründe hava koşullarındaki belirsizlikler çiftçilik sistemlerini, tarım ürünlerinin üretimini ve gıda tedarikini tehlikeye atabilir. Hava koşulları, çok soğuk veya sıcak ya da çok kurak veya yağışlı olmak üzere çeşitli şekillerde ürünlerin üretimini etkiler. İklim değişikliği ayrıca ürün çeşitliliğini de azaltıyor. Küresel iklim değişikliğinin en çok etkilediği sektörlerden biri de hazır giyim ve tekstildir. Hazır giyim sektöründe mevsimsel kayma hedefleri değiştirmektedir. Havalarda beklenildiği gibi gitmediği için kış ürünleri beklenen ölçüde satılmamıştır. Özellikle tek markalı mağazalar bundan çok fazla etkilenmiştir. Ilık geçen kış mevsimi nedeniyle hafif ürünlerin satışı artarken, kalın ürünlerin satışında önemli sıkıntılar yaşanmıştır. Turizm Sektöründe ise hava ve iklim koşulları, dünyanın her tarafındaki turizm ve rekreasyon faaliyetlerini güçlü bir şekilde etkilemektedir. Deniz kenarında veya dağlarda bulunan turistik şehirlerin sezonluk faaliyetleri havanın uygun olmasına bağlıdır. Özellikle kış turizmi, iklim değişikliğine potansiyel olarak devamlı maruz kalan turizm türüdür. Son olarak ısıtma-soğutma sektörü, küresel iklim değişikliğinden en çok etkilenen sektörlerden bir diğeridir. İklim değişikliği

nedeniyle klima artık lüks değil, bir ihtiyaç haline gelmiştir. Sadece serinlemek için kullanılan klimalar, dört mevsim kullanılabilir hale getirilmiştir (Chen ve Chang, 2005, s. 503).

Bu nedenle, iklim değişikliği çok sayıda sektöre doğrudan veya dolaylı olarak zarar verecektir. Sanayi devriminin ardından fosil yakıt kullanımı hızla artmış ve bu da atmosferdeki sera gazı emisyonlarını hızla yoğunlaştırmıştır. İnsan faaliyetlerinden kaynaklanan sera gazlarının artması, doğal iklim değişikliğinin yanı sıra dünyayı küresel ısınma ve iklim değişikliği sarmalına sokmuştur. Daha geç sanayisini kuran gelişmekte olan ülkelerdeki daha kırılgan toplumlar, iklim değişikliğinin yaratacağı ekonomik krizin etkilerinden en çok zarar göreceklerdir.

1.5. İklim Değişikliği Politikaları ve Mücadele

Bu bölümde, iklim değişikliğine dair ilk bilimsel çalışmaların kısa tarihine ve iklim krizinin yaratabileceği etkilerinden korunmaya yönelik uluslararası sürecin aşamalarına değinilmiştir. İklim değişikliğinin bilimsel boyutu hakkında tarihsel bir çerçeve oluşturmak adına, bilimsel çalışmaların ilk başladığı 1681 yılı ve 1988 yılına kadar belirlenen tarih aralığıyla ‘Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli’nin (IPCC) 2007 yılında hazırladığı çizelgeden yararlanılmıştır. Hükümetlerin iklim değişikliği üzerinde bir araya gelerek başlattıkları uluslararası süreç ise İklim Değişikliği Politikalarını Belirlemede Uluslararası Süreç başlığı altında ele alınmıştır. Uluslararası süreçlerin izlenmesinde medya, iklim değişikliğinin doğuracağı sonuçlar itibariyle hükümetleri yakından ilgilendiren bu konunun hem hükümetlerin hem de kamuoyunun gündemine alınmasında itici bir rol üstlenmesi bakımından bu çalışmanın amacı doğrultusunda önemli görülmektedir.

1.5.1. İklim Değişikliği ile İlgili İlk Bilimsel Çalışmalar

İklim değişikliği hakkındaki ilk bilimsel çalışmalar Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli’nden çok önce başlamıştır. Bilim insanları sera gazları ve etkilerini 17. yüzyıldan itibaren araştırmalarında ele almışlardır. Ancak bu çalışmalar 1988 yılında Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) ile Birleşmiş Milletler Çerçeve Programı’nın (UNEP) işbirliğiyle Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) kurulmadan önce bilim insanlarının bağımsız çalışmaları ile ülkelerin kendi politikaları ya da işbirlikleri alanında ilerlemiştir. IPCC’in kurulmasıyla birlikte ise bilim insanlarının ve hükümetlerin ortak bir çalışma alanında buluşmasına zemin hazırlanmış, iklim değişikliğine dair bilimsel çalışmalar yeni bir süreçte ilerlemeye başlamıştır.

İklim değişikliği ile ilgili gerçekleştirilen ilk bilimsel çalışmalara bakılacak olursa, İklim bilimcileri, iklim değişikliğinin daha eski kanıtlara dayandığını düşünmektedir. Nitekim 1681 yılında Edme Mariotte, cam gibi geçirgen yüzeylerin güneş ışınlarını ve ısıyı taşıyabileceğini keşfetti; 1760 yılında Horace Benedict de Saussure, helietermometre kullanarak sera etkisi deneyini yaptı. 18. yüzyıl ortalarında keşfedilen buhar makinesinin açtığı yolda hızla gelişen Endüstri Devrimi’nin ilk izleri, 1826 yılında Joseph Fourier tarafından dünyanın ortalama sıcaklığının atmosfer üzerindeki etkisinin sera gazı etkisi olduğunu belirlemesiyle başladı. 1891 yılında John Tyndall, atmosferdeki su ve karbondioksit gibi moleküllerin birikimindeki değişikliklerin iklim değişikliğine neden olabileceğini

keşfetti. 1896 yılında Svante Arrhenius, kömüre bağlı sanayileşmenin atmosfere yayılan ve burada biriken karbon gazının buzul çağının başlangıcı veya sonucu olabileceğini buldu. 1938 yılında G.S. Callendar, olağan oranından iki katına çıkmış CO₂ oranının, küresel sıcaklıkta ortalama iki derecelik bir artışa neden olabileceğini açıklamış ve fosil yakıt kullanımıyla CO₂ artışı arasındaki doğru orantıyı ortaya çıkaran kişi olmuştur. Günümüze daha yakın bir tarihte, 1958 yılında Hawaii'de kurulan Mauna Loa İstasyonu, iklim değişikliğini araştıran bilimsel araştırmaların başlamasına neden oldu. Mauna Loa'nın ilk bilim adamlarından Charles David Keeling, CO₂ birikimlerini kaydetmeye başladı (Kıvılcım, 2013). 1970 yılına gelindiğinde, metan (CH₄), azot (N₂O) ve kloroflorokarbon (CFC) gazlarının, atmosferdeki sera etkisinin karbondioksit gibi daha güçlü olduğunu keşfedildi. Madden, Ramanthan ve Hansen, insan etkinlikleri sonucunda atmosferdeki sera gazı birikimlerinin artması sonucu ortaya çıkacak küresel ortalama sıcaklık artışının 20 yıl içerisinde net bir şekilde gözlemlenebileceğini belirtmiştir. Uluslararası Sera Gazları Konferansı Villach, 1985 yılında Avusturya'da düzenlendi ve bilim adamları iklim değişikliğinin bilimsel olarak doğru olduğu konusunda anlaştılar. Ülkelerin uluslararası bir iklim sözleşmesi oluşturması önerilir. Yakın tarihe gelindiğinde, 1988 yılında Kanada Toronto'da Değişen Atmosfer Konferansı düzenlendi. Konferans, dünya çapında sera gazı salımlarının azaltılması için devletlerin kapsamlı bir atmosfer sözleşmesi üzerinde çalışmaları gerektiğini gündeme getirdi (rec.org, 2015).

1.5.2. İklim Değişikliği Politikalarını Belirlemede Uluslararası Süreç

1972 yılında BM himayesinde İsveç'in başkenti Stockholm'de düzenlenen İnsan ve Çevre Konferansı, iklim değişikliğinin etkilerini kontrol altına almak ve sürdürülebilir bir gelecek inşa etmek için uluslararası politika oluşturmak için iklim değişikliğine dair devletlerin ilk uluslararası çabasıdır. Çevre ile ilgili ilk uluslararası konferansa 113 ülke katılmıştır. Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) aynı yıl kuruldu (Kıvılcım, 2013, s. 35). Dünya Meteoroloji Örgütü, ilk konferanstan yedi yıl sonra 12-13 Şubat 1979 tarihinde Cenevre'de iklimle ilgili ikinci bir konferans düzenledi. 1985'te Villach ve 1987'de Toronto Konferansları bu Konferansı takip etti. IPCC 1988 yılında kuruldu ve ilk raporunu 1990 yılında yayınladı. 1990 yılında da Cenevre, iklim ve küresel ısınmayla ilgili ikinci geniş katılımlı konferansa ev sahipliği yaptı (Koçer ve Eminoğlu, 2012, s. 72). 1990 yılındaki Konferansta ilk defa küresel ısınma ve iklim değişikliğiyle mücadele için önemli kararlar alınmıştır (Köse, 2018). Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS), 1992 yılında Rio Yeryüzü Zirvesi'nde imzalanan Rio Sözleşmelerinin üçüncüsüdür. Atmosferdeki sera gazı birikimlerini, iklim sistemi üzerindeki tehlikeli insan kaynaklı etkiyi önleyecek bir düzeyde durdurmayı başarmayı amaçlamaktadır. BMİDÇS, 1994 yılında yürürlüğe girdiğinde, insan kaynaklı iklim değişikliğini neden olan sera gazlarının enerji, sanayi, ulaştırma, tarım, atık, ormancılık ve arazi kullanımı alanlarında ortaya çıktığını ve buna karşı çözümlerin de bu alanlarda radikal dönüşümlere bağlı olacağını belirtmiştir. Bununla birlikte, iklime bağlı doğa olayları her geçen gün şiddetlenerek etkilerini arttırmaktadır (rec.org, 2015). Kyoto Protokolü ise 1997 yılında kabul edilen ve 2005 yılında

yürürlüğe giren iklim değişikliği ile mücadelede atılacak ilk adımdır. Kyoto Protokolü'nün diğer uluslararası çevre sözleşmelerinden farklı kılan özellikler arasında, Protokolün hedeflerine ulaşmak için piyasa ekonomisi ilkelerine uygun esneklik mekanizmaları ve yükümlülükler uyuymaması halinde uygulanacak yaptırımlar sistemi yer almaktadır (csb.gov.tr, 2008).

1.5.2.1. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Kyoto Protokolü'nün Önemi

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS), iklim değişikliğine karşı dünya çapında bir tepki oluşturmak için 1992 yılında kabul edildi. 21 Mart 1994 tarihinde sözleşme yürürlüğe girdi. 194 tarafı bulunan Sözleşmeye neredeyse herkes katıldı. Sözleşmenin nihai amacı, atmosferdeki sera gazı birikimlerini, insanların iklim sistemi üzerindeki zararlı etkilerini önleyecek bir düzeyde durdurmaaktır. Türkiye ise Sözleşmeye 24 Mayıs 2004'te katıldı. BMİDÇS, genel kuralları, esasları ve yükümlülükleri bir çerçeve sözleşme olarak tanımlar. Sözleşme, iklim sisteminin ortak bir varlık olduğunu ve bütünlüğü, endüstri ve diğer sektörlerden kaynaklanan karbondioksit ve diğer sera gazı salımlarından etkilenebilir. (iklim.csb.gov, 2022). Dünyanın ilk iklim sözleşmesi, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) olarak bilinir. İlk somut adım olan BMİDÇS'den bir yıl sonra, emisyonlarda istenilen azaltım düzeylerine ulaşamadığı için 28 Mart-27 Nisan 1995 tarihleri arasında yapılan görüşmeler sonucunda Berlin Şartı imzalandı. Bu, Taraflar Konferansı veya COP1 olarak da bilinen ikinci önemli adımı oluşturdu. Berlin anlaşmasında taraf ülkeler, 2005 yılına kadar 1990 yılı bazında emisyonlarını %20 azaltmayı taahhüt etti. Daha sonra Cenevre'de düzenlenen ikinci Taraflar Konferansı (COP2) olarak bilinen toplantıya devam edildi. 1997 yılında Kyoto Protokolü (COP3) kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler sonrasında imzalandı (Warwick ve Wilcoxon, 2002, s. 42-44). COP toplantıları, Paris uzlaşısına kadar iklim değişikliğine karşı mücadelede elde edilen ilerleme, taahhütlerin tutulma oranları ve ileriye yönelik politikaların oluşturulmasında bir uluslararası çalışma atölyesi görevi üstlenerek, sonraki teşebbüslerin alt yapısını oluşturmuştur. Sonuç olarak, COP görüşmeleri ve girişimleri küresel ısınmaya karşı mücadelede etkilidir (Köse, 2018). BMİDÇS'nin en üst organı Taraflar Konferansıdır. Sözleşmeyi onaylayan veya kabul eden, oy hakkı olan tüm ülkeleri kapsar. 1995'ten beri her yıl COP düzenlenmektedir (ekosfer.org, 2021).

BMİDÇS, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi metninin ikinci maddesinde belirtildiği gibi, "Sözleşmenin ve Taraflar Konferansı tarafından benimsenebilecek herhangi bir ilgili yasal belgenin nihai amacı, Sözleşme'nin ilgili hükümlerine göre, atmosferdeki sera gazı birikimlerini, iklim sistemi üzerindeki tehlikeli insan kaynaklı etkiyi önleyecek bir düzeyde durdurmayı başlamaaktır." Böyle bir düzeye ulaşmak için, ekosistemin iklim değişikliğine doğal bir şekilde uyum sağlmasına, gıda üretimine zarar vermeyeceğine ve ekonomik kalkınmanın sürdürülebilir bir şekilde devamına izin verecek bir zaman çerçevesi gereklidir (webdosya.org, 2022). Sözleşmenin üçüncü maddesi ise, sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi, eşitlik, ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve ihtiyatlılık gibi temel ilkeleri içerir (BMİDÇS, 2002). "Ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar" ilkesi, sanayi devrimi sonrası gelişmiş ülkelerin (ABD, İngiltere, Almanya vb.) iklim değişikliğinin

nedeni olan sera gazlarını diğer ülkelere göre daha fazla salmalarından dolayı daha fazla sorumluluk almaları gerektiğini söylüyor. Bu nedenle, ülkeler sorumluluklarına göre üç gruba ayrılmıştır(Bozoğlu, 2019). Ülkeler, gelişmişlik seviyelerine göre sınıflandırıldı ve bu da ülkelere farklı yükümlülükler yükledi. Ek-I ülkeleri, sera gazı emisyonlarını sınırlandırmak, sera gazı yutaklarını korumak ve geliştirmek, iklim değişikliğini önlemek için aldıkları önlemleri ve izledikleri politikaları bildirmek ve mevcut sera gazı emisyonlarını ve ilgili verileri iletmekle yükümlüdürler. Bu grup iki ülkeden oluşur. Birinci grup, 1992 yılından beri OECD üyesi olan ülkeler ve AB'yi içerir. İkinci grup, pazar ekonomisine geçiş sürecindeki ülkeleri içerir. Ek-I'de 42 ülke ve AB yer almaktadır. Ek-II ülkeleri, birinci grupta üstlendikleri yükümlülükler ilaveten, çevreye uyumlu teknolojilerin özellikle gelişme yolundaki taraf ülkelere aktarılması veya bu teknolojilere erişimin teşvik edilmesi, kolaylaştırılması ve finanse edilmesi hususlarında her türlü adımı atmakla yükümlüdürler. Ek-II, 23 ülkeyi ve AB'yi içerir. Son olarak, Ek Dışı Ülkeler, sera gazı emisyonlarını azaltmaya, araştırma ve teknoloji transferinde işbirliği yapmaya ve sera gazı yutaklarını korumaya teşvik edilmektedir, ancak belirli bir yükümlülük altına alınmamaktadırlar. Bu gruba 154 ülke dahildir (mfa.gov, 2022).

1997 yılında Kyoto'da düzenlenen BMİDÇS 3. Taraflar Konferansı, Kyoto Protokolü'nü onayladı. Protokol ile ikili anlaşma arasındaki en önemli ayrım, düzenledikleri yükümlülüklerin hukuki niteliğidir. Sözleşmenin amaç ve kurumları aynıdır. Sanayileşmiş ülkelerin sera gazı salımlarını stabilize etmeleri için bağlayıcı olmayan bir yükümlülük Sözleşme'de yer alırken, Protokol, sanayileşmiş ülkelerin sera gazı salımlarını sınırlama ve azaltma konusunda bağlayıcı bir yükümlülük getirmiştir. 2001 yılında Marakeş'te düzenlenen 7. Taraflar Konferansı, protokolü ülkelerin onaylamasına ve uygulamasına hazır hale getirmek için gerekli tüm yönergeleri kabul etti. “Marakeş Uzlaşmaları” olarak bilinen bu kurallar 2005 yılında Protokol’ün 1. Taraflar Toplantısı tarafından onaylanmıştır. Mayıs 2010 itibarıyla, 16 Şubat 2005'te yürürlüğe giren Kyoto Protokolü'ne 191 ülke ve Avrupa Birliği taraftır. BMİDÇS 1992 yılında kabul edildiğinde, Türkiye, OECD üyesi olarak Sözleşmenin EK-I ve EK-II listelerine dahil edildi. Marakeş'teki 7. Taraflar Konferansı (COP7) sırasında alınan 26/CP.7 sayılı Kararla Türkiye'nin diğer EK-I Taraflarından farklı konumu tanınmıştır. Bu nedenle, adı BMİDÇS'nin EK-II listesinden çıkarılmış olsa da, EK-I listesinde kalmıştır (iklim.cbs.gov.tr, 2022).

1.5.2.2. İklim Değişikliği Mücadelesinde İklim Adaleti Kavramı ve Paris Zirvesi'nin Önemi

İklim değişikliği ile mücadelede bilimsel ve politik süreçlerin önemi iklim adaleti kavramı ile pekişmektedir. Küresel bir krizin tüm dünyayı etkilediği gerçeği su götürmez olsa da en çok etkilenecek olanların görece daha kırılgan ve dezavantajlı toplumlar olacağı bilinmektedir. Yaşanan coğrafya, ekonomik düzey, ırk, cinsiyet, sınıfsal farklılıklar ve demografik özellikler gibi pek çok göstergeye göre iklim krizi tüm toplumları eşit olmayan biçimde etkileyecektir. Yapılan çalışmalar yoksul kesimlerin, kadınların ve genç neslin aşırı hava olayları ve gıda kıtlığı gibi olaylar karşısında daha dayanıksız olduğunu göstermektedir. İklim değişikliği politikalarında bu dezavantajlı toplumlara

söz hakkı tanınması onların krizin etkilerinden daha az zarar görmelerini sağlayabilir. Bu anlamda, iklim krizinin insani haklar bakış açısıyla ele alınması, dezavantajlı toplumların politika süreçlerine dahil edilmesi ile daha eşitlikçi bir mücadele stratejisi geliştirilebilir. İklim krizinin her toplumu farklı ölçüde etkileyeceği durumu ancak iklim adaleti ile sağlanabilir.

İklim adaleti, iklim değişikliğinin sonuçlarından en az sorumlu olanların ve en fazla etkilenenlerin olması şeklinde tezahür eden temel bir adaletsizliği ifade eder. İklim değişikliğinin tartışma konusu olan bu orantılı etkiler ve bunların giderilmesi, uluslararası iklim müzakerelerinin gündeminde önemli bir yer tutmaktadır (Kaya, 2017). Bu, Paris Anlaşmasının iklim adaletinin hak temelli bir yaklaşımı savunan bir metin olduğunu göstermektedir. Bu, Paris Anlaşmasının iklim kriziyle mücadelede ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Şahin, 2020). 2015 yılının Aralık ayında kabul edilen ve 2016 yılının Ekim ayında yürürlüğe giren Paris Anlaşması, uluslararası iklim politikalarını büyük ölçüde değiştirdi. Paris Anlaşması, iklim değişikliğiyle mücadelenin anahtarı olan uluslararası iklim müzakerelerinde en fazla etkilenen az gelişmiş ülkelerin ve küresel iklim hareketinin uzun süren çabalarının bir sonucudur. Hedefi açık ve yasal temellere sahiptir. Bununla birlikte, medya, sivil toplum ve çevre ve iklim hareketleri, Kyoto Protokolü'nden Paris Anlaşmasına kadar uzanan uluslararası iklim politikalarının eksikliklerine ve eksikliklerine odaklanmaktadır. Paris Anlaşması, küresel ortalama sıcaklık artışını sanayi öncesi seviyelere göre 2 °C'nin oldukça altında tutmayı kabul ederken, aynı zamanda sıcaklık artışının en fazla 1,5 °C ile sınırlanması için çaba sarf etmeyi de kabul eder. Paris Anlaşması, ülkelerin iklim kriziyle mücadele etme becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır (Ekosfer.org, 2021).

Sonuç olarak bu bölümde iklim değişikliğiyle mücadelede ilk bilimsel çalışmalardan politik süreçlere uzanan tarihsel gelişim anlatılmıştır. İklim değişikliği tüm dünyada etkisini göstermektedir. Bu konu hakkında bilim insanları ve politikacılar kadar medyaya da önemli bir görev düşmektedir. Çalışmanın kapsamı itibarıyla bu süreçlere dahil görülen medya, iklim değişikliği ve etkilerini kamuoyunun gündemine taşıması açısından en önemli itici güç konumundadır. Bu bağlamda, günümüz teknoloji gelişmeleri ile yeni medya olarak dönüşüme uğrayan medyanın, iklim değişikliği konusunu ele alış biçimleri “Yeni Medya” bölümünün ardından anaakım ve alternatif medya örnekleri üzerinde değerlendirilerek iklim haberciliğinin Türkiye’deki durumu anlaşılmasına çalışılmıştır.

2. YENİ MEDYA VE GELİŞİM SÜRECİ

Yeni medya, yeni teknolojilerle içeriği üreten ve sayısal verilere dönüştürerek dağıtan ortamlardır. Kişiler arası iletişimi büyük kitlelere taşıyan internet ise yeni medyanın temel unsurudur. Yeni medya aracı olarak internet, geleneksel gazetecilikten farklı bir habercilik anlayışıyla internet gazeteciliğini beraberinde getirmiştir. İnternet gazeteciliği bilgiye erişime anlık, etkileşimli ve hızlı bir özellik kazandırarak okuyucuya alternatif bir enformasyon ortamı yaratmıştır. Bu bölümde yeni medya kavramı ile birlikte yeni medyanın özelliklerine yer verilmiş, alternatif medyanın tarihsel arka planına ve alternatif medyaya yönelik çeşitli tanımlamalar ele alınmış ve son olarak internet gazeteciliğinin gelişimi incelenmiştir.

2.1. Yeni Medya Kavramı

Yeni medya, dijital teknolojilerin ve internetin ortaya çıkmasıyla dönüşen medya türlerini ifade eder. İnternet ve diğer dijital iletişim araçlarının kullanımıyla ilgili olanakların getirisiyle içerik üretimi, dağıtımı ve tüketimi süreçlerindeki tüm değişiklikleri kapsar.

Geleneksel haberleşme biçimi, yeni medya sayesinde tamamen yeni bir çağa girmiştir. Yeni medya düzeni ağ tabanlı, sınırsız, açık ve merkezsizdir. Yeni medya ile ilgili çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Yeni medya öncelikle farklı ve etkileşimli ortamları bir araya getirir. Bu nedenle yeni medya bazen "çoklu ortam" olarak da bilinir (Dilmen, 2007, s. 115). Geleneksel medyadan farklı olan yeni medya, ses, görüntü ve veri içeriklerini bir araya getirerek etkileşim öğelerini de içermektedir (Aydoğan ve Kımık, 2012).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler özellikle 20. yüzyılın sonlarından itibaren kamuoyu üzerinde olduğu gibi medya ve haberlerin üretim süreçlerinde de dönüşümlere neden olmuştur. Bu gelişmelerin öncüsü olarak internetin kullanımı ve hızla yayılması yeni medya alanını ortaya çıkarmıştır. Geleneksel medyadan (kitap, televizyon ve radyo) farklı olarak sayısal medyayı (özellikle etkileşimsel medyayı, internet ağlarını ve sosyal iletişim medyasını) tanımlamak için "yeni medya" terimi kullanılır. Yeni medya terimi, bilgi ve iletişim teknolojileri ile bunlarla ilişkili sosyal bağlamları, iletişim becerilerini geliştiren cihazları, bu cihazlar kullanılarak gerçekleştirilen iletişim etkinlikleri ve pratiklerini ve bu cihazlar kullanılarak gerçekleştirilen pratikler üzerine kurulu sosyal düzenlemeler veya örgütlenmeleri kapsamaktadır (Lievrouw ve Livingstone, 2007 akt. Binark, 2014). Yeni medya, bilinen tüm farklı ortamları bir araya getirme yeteneğine sahiptir. Çoklu ortam veya "multimedya" olarak bilinir. Bu özellik, metin, durağan görüntü, hareketli görüntü ve ses gibi ortamların bir araya gelmesiyle oluşur (Dilmen, 2017, s. 115). Yeni medya kavramına bakıldığında, öncelikle 15. yüzyılda icat edilen matbaa, 19. yüzyılda telgraf, telefon, fotoğraf ve sinemanın icadı, 20. yüzyıla gelindiğinde radyo ve televizyon gibi önemli araçların gelişimi göz önüne alınmalıdır. Tüm bu süreçlerde iletişim tek yönlü bir aktarıma sahipken 1990'lı yıllarda internetin ortaya çıkmasıyla tüm medya araçlarının birbirine bağlandığı etkileşimli bir ortam meydana gelmiştir. Klasik tanımıyla internet, dünya çapında birbirine bağlı bilgisayar şebekeleridir. Her gün yaklaşık bir milyon kişi

tarafından kullanılır, hatta daha fazlası. Başka bir deyişle, internet kullanıcıları birbirine bağlanan şebekelerdir (Erdoğan, 2017). Önceki Soğuk Savaş döneminde, internet 1989'da ortaya çıktı. 1969 yılında Amerikan Askeri Karargahı Pentagon'da "Ağ" ilk kez kullanıldı. Başlangıçta ARPA, Pentagon'un İleri Araştırma Proje Dairesi olarak bilinen Advanced Research Projects Agency olarak biliniyordu. ARPA, Amerika Birleşik Devletleri'nin çeşitli bölgelerinde görev yapan askeri sözleşmeli bilginlerin kaynaklarını bir havuzda bir araya getirmek ve kullandıkları pahalı ekipmanı paylaşımlarını sağlamak amacıyla çalıştı. Sonradan gelen bir fikirle mucitleri mesaj göndermenin bir yolunu buldu ve bu da "e-posta" olarak bilinen elektronik postanın temelini oluşturdu. 1980'lerin başına kadar Pentagon'un interneti, askeri laboratuvarlar ve üniversitelerin bilgisayar bölümlerinde bulunan 500 bilgisayardan oluşuyordu. Daha sonra üniversitelerdeki diğer insanlar sistemi anlamaya ve kullanmaya başladılar. Ticari internet hizmet sağlayıcıları (ISP) aracılığıyla çevirmeleri bağlayan modemlerin yaygınlaşması, çevrimiçi çalışma yeteneğine sahip hanelerin sayısını artırmıştır. Çevrimiçi hizmetler, elektronik ilan panoları, sohbet odaları ve yazım kütüphaneleri artık yalnızca Kuzey Amerikalıların değil, dünyanın dört bir yanındaki insanlar tarafından kullanılıyor. 1994'te üniversiteler, şirketlerden önce ağ kullanıcısıydı (Giddens, 2012; çev. Pala Güzel, s. 640). 2004 yılı sonbaharında, teknolojik ticari sergi ve konferans üreticileri, internet denilince akla ilk gelen kavramı olan Web2'yi geliştirdiler (Vural ve Bat, 2010, s. 3353-3354). ODTÜ, 1991 yılında Türkiye'de interneti ilk kez kullandı. İnternetle birlikte BBC ve CNN'in web sitelerine erişebilirsiniz. Aynı üniversiteden farklı sayfalar oluşturulmuştur. Üniversitedeki bilgisayarlara bağlanmak için internet de kullanılmıştır. 64 kbit/saniye ilk internet hızıdır. ODTÜ'den sonra internet kullanımı Ege, Bilkent, Boğaziçi ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nde de başladı. Daha sonra bazı Türk medya ve yayın kuruluşlarının web siteleri açıldı (Okumuş, 2014, s. 76-77). "Yeni medyanın katılımcı kültürü destekleyen özelliği, internetin ortaya çıkışından sonra katılım ya da paylaşım temelli web sitelerinin çoğalmasıyla birlikte 'Web 2.0' olarak anılmaya başlanmıştır" (Çomu, 2012, s. 42). "Web 1.0" olarak bilinen sistemler, kullanıcıların web üzerinde hazırlanmış içeriğe erişmesine ve bu içeriği görüntülemesine olanak tanıyan sistemlerdir. Diğer kullanıcıların web üzerinde hazırlanmış içeriğe erişmesine olanak tanıyan sistemler ise "Web 2.0" olarak bilinir. Anlamsal Ağ (Semantic Web) gibi Web 2.0'a göre daha gelişmiş uygulamalar ise "Web 3.0" olarak bilinir.

2.2. Yeni Medyanın Gelişimi ve Özellikleri

Günümüzde, başta internet olmak üzere dijital teknolojilerdeki gelişmeler, bireylerin bir yere bağlı kalmaksızın istedikleri bilgiye, eğlenceye, işlerine devam etmelerine ve sosyalleşmelerine izin veriyor. Enformasyon toplumunun ortaya çıktığı noktada, kitle iletişiminin iki temel bileşeninden biri iletişim olarak öne çıkmış, kitle ise geri planda kalmıştır. İletişim kişiselleştirilmiştir. Bireyler, Facebook, Twitter, FriendFeed, Instagram gibi sosyal ağlar ve Xing, LinkedIn gibi iş bağlantılarının oluşturulduğu ağlarda sosyalleşmekte, yeni insanlarla tanışmakta, tartışma odalarında, gruplarda ve profillerine yazdıkları mesajlarda hem kendi gündemlerini hem de yerel ve uluslararası konulardaki

fikirlerini ve tavırlarını paylaşmaktadır. Ek olarak, herkes artık kendi internet sayfasını ya da blogunu kurabilir ve büyük medya kuruluşlarının blog sitelerine üye olarak o kurum aracılığıyla seslerini duyurabilir. Günümüzde bloglar, başta Twitter olmak üzere mikroblogging siteleri, Facebook ve benzeri sosyal ağlar ve Instagram gibi fotoğraf paylaşım ağları aracılığıyla internete erişimi olan herkese haberci, yorumcu olma ve edindikleri bilgileri popülaritesi ölçüsünde yayma fırsatı sunmaktadır. Bu, internetin kamusal alan olarak etkinliğini artırarak hem vatandaş haberciliğinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Konvansiyonel kitle iletişim araçlarının çağında tüketici olan bireyler, McLuhan'ın "global köy"ünde, enformasyon çağı (1962), üçüncü dalga (Toffler, 1980) ya da sanayi sonrası toplum (Bell, 1973) olarak adlandırılan dijital çağda tüketici ve üretici olmaya evrilmektedir. Bu çerçevede, son on beş yılda bireylerin hem kaynak hem de alıcı olma isteği gösterdiğini göstermektedir. Bunun nedeni, bireylerin dünya çapında seslerini duyurma ve iletişim sürecinde aktif rol almalarıdır (Tanrıöver; Kırılı, 2015). McLuhan, yaklaşık kırk yıl önce teknolojik gelişmelerin iletişimi ve etkileşimi tamamen değiştireceğini öngörerek medyaya çağının ötesinde anlamlar yüklemiş ve onu odak noktası haline getirmiş (McLuhan ve Fiore, 1967) ve "medya temaşadır" sloganıyla medyanın yalnızca içeriği değil, aynı zamanda tüm yaşam biçimini değiştireceğine dair bir görüş geliştirmiştir. McLuhan ayrıca medya kavramını geniş bir bakış açısıyla tanımladı ve bilgisayardan kıyafetlere kadar her tür teknolojiyi medya olarak tanımlamıştır (Yanık, 2016). LevManovich, yeni medyanın ortaya çıkışı için ön koşul olan gelişmeleri 1830'lara kadar geri götürür. Bu süreç, 20. yüzyılın ortasında Louis Daguerre'in "dagerotip'i ve Charles Babbage'in "analitik makine"sinin icadıyla başladı ve modern dijital bilgisayarın geliştirilmesine kadar devam etti. Bilgisayar teknolojilerinde "analitik makine" ile başlayan gelişme, medya teknolojilerinde "dagerotip" ile başlayan süreçte görüntünün, hareketli görüntünün, sesin ve metnin farklı formlarda saklanması sağladı. Yeni medya, bu iki tarihi gelişimin birleşmesi ve tüm mevcut medyanın sayısal veri haline gelmesiyle ortaya çıktı. Her iki gelişme çizgisi de modern kitle toplumlarının işlemesi doğrultusunda aynı ideolojik inançları oluşturmak için aynı metinleri, görüntüleri ve sesleri yayma ve onların doğum, iş ve sabıka gibi kayıtlarını tutma gerekliliği nedeniyle ortaya çıktı. İlk fotoğraf, film, ofset baskı, radyo ve TV ile mümkünken, ikincisini bilgisayar sağladı. Bu açıdan, bilgi işlem ve kitle iletişim araçları birbirini tamamlayan teknolojilerdir. Bu nedenle, çağdaş kitle toplumunu mümkün kılmıştır (Başlar, 2013).

Geleneksel kitle iletişiminde farklı mekanları paylaşan insanların aynı iletiye muhatap olmaları ve çoğunlukla pasif kalmaları karşısında karşılıklı etkileşime girmeleri, yeni medyanın en belirgin özelliğidir. Kitlesizleştirme ise yeni medyanın bir başka özelliğidir. "Yeni medya" terimi artık dijital bir ortamla ilişkilendirilebilir. Yeni medyanın en dikkat çekici özelliği multimedya, multi etkileşim ve hipermetinsellik. Hipermetinsellik, metinlerin birbirine bağlanmasına olanak tanır ve bağlantılı metinlere erişimi kolaylaştırır. Yeni medyada bir kaynaktan yayınlanan içerikleri izlemekle

yetinmek gerekiyor. Örneğin, bireylerin çeşitli kurumsal kaynaklardan alınan hipermetinleri kullanarak kendi dergilerini oluşturmaları artık mümkündür (Şahin, 2016).

Yeni medyayla birlikte zaman ve mekan sınırı ortadan kalkmış, tekil çoğul sınırlılığını kaldırmıştır. Katılım ve etkileşimin öne çıktığı bir iletişim biçimi oluşmuştur. Törenli'nin de belirttiği gibi (2005, s. 158-159), yeni medyanın en belirgin özelliği, teknolojinin getirdiği yetenekler yanında tek tek kullanıcılar veya kullanıcı grupları arasındaki enformasyon alışverişlerinde karşılıklı etkileşimi olanaklı kılmasıdır. Geleneksel araçlara özgü hiyerarşik, tek merkezden birçok kişiye uzanan eski iletişim modelinin aksine simetrik, çoklu iletişim (birden birçok kişiye, birçok kişiden birçok kişiye) ile esnek, demokratik, katılımcı bir iletişim modelini temsil ettiğini ileri süren görüşler sıklıkla dile getirilmektedir (Erkan, 2021).

Everett M. Rogers'a göre yeni medyanın üç temel özelliği etkileşim, kitlesizleştirme ve eşzamansızlıktır (Rogers, Akt. Törenli, 2005, s. 159-161).

Etkileşim:Downes ve McMillan (2000), etkileşimin zaman esnekliği, mekân algısı, iletişim yönü, kontrol düzeyi ve yanıt verebilirlik gibi düzeylerine odaklanarak bu kavramın bilgisayar aracılı iletişim düzeyinde tartışılmasına katkı sağlamıştır. Etkileşimli ortamın özelliklerini irdeleyen araştırmacılar özellikle bireyin mesaj üzerindeki kontrolü ve buna dayalı bir katılımın etkileşimin temel belirleyicisi olduğuna dikkat çekmişlerdir. Geleneksel medyanın tersine yeni medyanın en önemli özelliklerinden biri etkileşimli olmasıdır. Bu bağlamda etkileşim medya içerikleriyle daha güçlü bir kullanıcı ilişkisi, bireyselleştirilmiş medya tüketimi, daha fazla kullanıcı seçeneği ve bilgi kaynaklarıyla daha bağımsız bir ilişki anlamına gelmektedir. Yine, etkileşimli olmak kullanıcıların eriştikleri yeni medya içeriklerine ve metinlere müdahale etme, onlar üzerinde kontrol sağlama ve onları değiştirme yeteneği olarak da ifade edilmiştir. Bu anlayışla geleneksel medyanın pasif izleyicisi yeni medyanın aktif kullanıcısı haline gelmektedir (Downes ve McMillan, 2000 akt. Bağcı, 2023).

Kitlesizleştirme:Rogers, alanla ilgili diğer araştırmalardan farklı olarak yeni medyaların kitlesizleştirme (demassification) özelliklerine sahip olduğunu vurgulamaktadır. Kitlesizleştirme yeteneği, heterojen hedeflere homojen kitlesel içerikler göndermek yerine, kitleyi oluşturan her bireyin ortak özelliklerine sistem üzerinden otomatik olarak ulaşılarak özel içerikler gönderebilme erdemidir. Yeni medyaların bilgisayarlaştırılmış medya özelliği, kitlesizleştirme yeteneğini sağlar. Bilgisayarlaştırılmış medyalar, Open Systems Interconnection (OSI) modeline göre herhangi bir nesneyi ve medyaya bağlı herhangi bir kişiyi adresleyebilir. Bu nedenle, çok sayıda kişiyle etkileşim olsa bile kitlesizleştirme mümkündür. Kitlesizleştirme, dominant kaynak rolünün iletişim sisteminde ortadan kaldırılmasını ve alıcı ile kaynağın bu rolü paylaşmasını içerir. Yeni medyaların kaynak ve hedefin etkileşimini farklı zaman ve yörüngeler üzerinden sürdürebilme yeteneği, Rogers'ın işaret ettiği son özellik olan eşzamansızlık veya eşzamansızlıktır (Rogers, 1986). Bu nedenle, yeni teknolojiler bireye mesajı alma zamanını belirleme yeteneği verir. Böylece hem mesajın alıcıya

ulaşma olasılığı artmakta hem de kişinin iradi olarak mesaja karar verme yeteneği artmaktadır (Yanık, 2016, s. 902).

Eş zamansızlık:Yeni medya, insanların kontrol altına alamadığı zaman sorununa da çözümler sunmaktadır. Bireyler istedikleri zaman mesaj gönderebilir ve karşılıklı iletişim kurabilir. Bununla birlikte, alıcı, uygun olduğunda, genellikle çevrimiçi olduğunda, bu mesajı alabilmektedir. Böylece eş zamanlılık koşulu ortadan kalkıyor ve zaman kavramı yok olmaktadır (Kırık, 2017). Yeni medya, kişileri bireysel veya kitlesel olarak kapsayan ve kullanıcıların içeriğe farklı zaman ve mekânlarda erişmesine olanak tanıyan bir uygulamadır (Geray, 2003, s. 20).

2.3. Alternatif Medya

Ana akım medyaya bir alternatif olarak alternatif medyayı tanımlayan yaklaşıma göre, bu kavram, alternatif medyanın ana akım medyanın bir tamamlayıcısı veya ana akımın karşı-hegemonik bir eleştirisi olarak görüldüğü ana akım ve alternatif medya arasında bir ayrım gerektirmektedir. Alternatif medya ideolojiden, tahakkümden ve Gramsci'nin hegemonya kavramından ayrılmaz (Bailey; Cammaerts; Carpentier, 2007). Atton'unbelirttiği üzere (2002) :*“İster açıkça siyasi bir platformda olsun, ister mevcut rollerin, rutinlerin, amblemlerin ve işaretlerin denenmesi ve dönüştürülmesi yoluyla dolaylı meydan okuma türlerini kullanarak olsun, alternatif ve radikal medyanın tüm yelpazesini hegemonyaya karşı meydan okumalar olarak değerlendirebiliriz.”* Alternatif medya, geleneksel medya kuruluşlarının dışında, farklı bir perspektif sunarak genellikle bağımsız biçimde işleyen medya platformlarıdır. Alternatif medyada, haberler ve bilgiler sunulurken çoğunlukla ana akım medyanın yaygın olarak benimsediği politik, ekonomik veya ideolojik yönelimlerden farklı bir yaklaşım sergilenir. Politik veya ticari çıkarlardan bağımsız olarak çalışan alternatif medya platformları hem daha çoğulcu hem de daha çeşitli haber akışı sunar. Alternatif medya, toplumsal adaletsizliklere, politik ve ekonomik güçlere meydan okumak için sıkça kullanılır. Bu medya platformları, eleştirel düşüncüyü teşvik ederek mevcut sistemi sorgular ve değişimi hedefler. Bu yönüyle alternatif medya aktivist ve eleştirel bir çizgide seyredir. Belirli bir ilgi alanına veya konuya odaklanan alternatif medya çevre sorunları, insan hakları, hayvan hakları, feminizm gibi konularda uzmanlaşmış medya platformlarına sahiptir. İnternet ve dijital teknolojileri kullanarak sosyal medya ortamları, podcast'ler, bloglar, video paylaşım siteleri gibi dijital araçlarla yayın yapan alternatif medya, haberleri doğruluk, açıklık ve tarafsızlık ilkelerine dayanarak sunmayı hedefler. Alternatif bakış açıları sunarak haberlere daha geniş bir bakış açısı getirir ve toplumsal çeşitliliği teşvik eder (Atton, 2002 akt. Bailey; Cammaerts; Carpentier, 2007).

2.3.1. Alternatif Medya Kavramı ve Tarihsel Arka Planı

Tanrıöver (2021), alternatif medyanın tarihsel kökenine ilişkin araştırmaların 1980'den sonra yoğunlaştığını belirtmiştir. Akademik ve sektörel iletişim araştırmaları, özellikle 20. yüzyılın başından itibaren ana akım medyaya odaklanmıştır. Ana akım medyanın hegemonyasındaki alanlarda alternatif medyanın ortaya çıkması ve sesini duyurması, aynı zamanda çok uluslu kapitalist medya şirketlerine

karşı yurttaş hareketlerinin ve organizasyonların ortaya çıkmasına ve ortaya çıkmasına neden olmuştur. Demokratik iletişim ve medyanın demokratik kullanım biçimlerinin ön plana çıkarılması, alternatif medyanın tarihsel ve kavramsal bağlamına dair araştırmaların artmasını sağlamıştır. 1960'larda yükselen özgürlük dalgasına eklenen Üçüncü Dünya Ülkeleri'nin eşitsiz iletişim ilişkilerine karşı gösterdikleri tepkilerle 1970'lerde başlayan ve UNESCO tarafından "Yeni Dünya Enformasyon ve İletişim Düzeni" hakkında yapılan tartışmaların bir sonucu olarak 1980 yılında yayınlanan Macbride raporu, "Birçok Ses, Tek Bir Dünya" olarak bilinmektedir. 1980'lerde alternatif, radikal medya tartışmalarının bir parçası haline gelmesinde söz konusu tartışmaların önemli bir yeri vardır. Türkiye'de ise bu alanda birkaç öncü çalışmayı saymazsak (Ataman, 1998; Çakır, 1991; Köker, 1997; Timisi, 1996) alternatif medya temelli çalışmaların ancak 2000'li yıllarda ortaya çıktığını söyleyebiliriz (Çoban ve Ataman, 2015). 1990'larla birlikte ise yeni toplumsal hareketler ve yeni iletişim teknolojileri alternatif medyayı önemli ölçüde etkilemiştir. Alankuş'un da belirttiği gibi yeni toplumsal hareketlerin kazanmış oldukları özellikler, yeni iletişim teknolojilerinin görece olarak ucuzlayıp, yaygınlaşması gibi gelişmeler ile birleştiğinde söz konusu hareketler ile başka medya ortamları birlikte dönüşüp güçlenmektedir (Alankuş, 2008a, s. 186; Atton, 2002a, s. 133-134).

Televizyon, gazete ve radyo gibi geleneksel medya kuruluşlarının yanı sıra, yaygın medyaya karşıt birçok platform olarak ortaya çıkan alternatif medya, haber ve bilgi akışını ele alırken geleneksel medyadan farklı bir yaklaşım benimsemektedir. Alternatif medya bağımsız gazeteciler, blog yazarları, podcast yapımcıları, video üreticileri ve sosyal medya aktivistleri gibi bireylerden oluşan platformlardır. Bu medya türü, haberleri, analizleri ve farklı perspektifleri geleneksel medyada yer almayan konulara odaklanarak sunar. Ayrıca alternatif medya, farklı politik veya toplumsal görüşlere sahip insanların seslerini duyurmasını sağlayarak çeşitliliği teşvik eder. Ayrıca, sosyal medya platformlarının yükselişiyle birlikte daha da güçlenen alternatif medya Facebook, Twitter, YouTube gibi platformlarla, kullanıcıların içerik üretmesine ve paylaşmasına olanak tanıyarak geleneksel medyanın tekeli de kırmıştır.

Alankuş (2008a), alternatif medyanın çok çeşitli isimlerle anıldığını vurgulayarak alternatif medyayı dünya çapındaki medya ortamından incelemiştir. Alankuş, "öteki medya" olarak tanımladığı farklı medyanın, mevcut demokrasiden farklı bir demokrasi arayışının peşinden gidenler için gerekli bir "beşinci güç" oluşturduğunu vurgulamaktadır. Alankuş'a göre, başka medyanın gündelik hayatın eşitsiz ilişkilerini sorgulayarak politik alanların genişlemesini sağladığı ölçüde demokrasinin genişlemesini ve derinleşmesini sağlamak gibi bir rolü vardır. Siyasi alanın sınırlarını yukarıdan aşağıya bir itkiyle çizmek için özellikle yararlıdır. Bu, "başka" medyanın seslerini duyurmamalarının seslerini eşdeğer bir şekilde duyurmalarına izin verir (Alankuş, 2008a, s. 12, akt. Taylan, 2012). Alternatif medyanın tanımlayıcı girişimleri okuyucuyla etkileşim, katılım ve ticarileşme karşıtlığı üzerinde yoğunlaşır. Medyanın alternatif olmasının temel göstergeleri, yayın yapmaya yönelik temel motivasyon kaynağının kâr olmaması, yatay, eşitlikçi ve katılımcı bir yapıya sahip olmak, sosyal

sorumluluk anlayışı gütmek ve kamusal alandan dışlanmış veya azınlıkta kalan kesimlerin kendilerini ifade etmelerine izin vermek. "Alternatif olmak", sadece ürünün radikal veya farklı olması değil, aynı zamanda üretim süreçlerinin ve diğer yöntemlerin de farklı olması anlamına gelir. Bu nedenle, hegemonik üretim tarzına ve ana akım medyanın hakimiyetine karşı tehdit oluşturmak ve bağımsız bir şekilde mücadele edebilmek anlamına gelir (Taylan, 2012).

2.4. Yeni Medya Ortamında İnternet Gazeteciliği

Günümüzde kitle iletişim aracı olarak baskının önemi, kullanım şekilleri ile birlikte değişmiş, internet ve sosyal medya platformlarının sıklığı özellikle dijital çağda ve dijitalleşmede sosyal yaşamın birçok alanını etkilemiştir. Geleneksel medya olarak kabul edilen gazeteler de yıllar içinde internet gazeteciliğine geçiş yapmaya başlamıştır. Yeni medya platformlarında referanslar yapılarak enformasyonun paylaşılması ve bu bilgilerin hızla yayılması ulusal gazetelerin bu alandaki faaliyetlerine hız vermiştir. Bugün internet gazeteciliği artık bir seçenek değil, zorunlu bir kullanım haline gelmiştir. Geleneksel basım ve dağıtım maliyetlerine ek olarak internet gazeteciliği, zaman sınırlarının aşılması ve erişilebilirlik, kullanıcılara ise büyük bir kolaylık sağlamaktadır. Bu avantajlara rağmen internet gazeteciliği, güvenilirlik ve itimat sorunu gibi zorluklarla da karşı karşıyadır. Dijital çağda, herkes çevrimiçi haber içeriği üretebilir ve yayınlatabilir, bu da bazen yanlış bilgilerin veya sahte haberlerin yayılmasına neden olabilmektedir (Ergün ve Aksoy, 2023, s.152). İnternet gazeteleri ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır. 1995 yılında Washinton Post, New York Times, Daily Mirror ve Herald Tribune gibi büyük gazeteler okuyucular için basılı sayfalarını çevrimiçi olarak aktarmak için Yeni Yüzyıl Yayın A.Ş. adıyla bir şirket kurmuştur (Çalışır, 2019). Türkiye'de ise internet gazeteciliğinin ilk olarak 1995 yılında Aktüel Dergisi ile başladığını, aynı yıl Leman Dergisi'nin de içeriğini çevrimiçi kullanıma sunduğu görülmektedir (Toruk, 2008).

Teknolojiyle birlikte internetin gelişmesi geleneksel gazeteciliğin sınırlı işlevini ortadan kaldırarak haberlerin yeniden üretildiği ve biçim kazandığı bir ortama dönüşen internet gazeteciliğini ortaya çıkarmıştır. İnternet gazeteciliği, haber toplama yöntemleriyle birlikte internet aracılığıyla insanların bilgilendirilmesidir. İnternet, bilgilerin yeniden üretildiği ve çeşitli şekillerde dağıtıldığı bir ortamdır. Ayrıca, internet gazeteciliği belirli bir formatta daha geniş haber seçeneği ve bilgiye kolay erişim sağlar. İnternet gazetelerinin ortaya çıkmasıyla geleneksel gazeteler de internet üzerinden yayınlanmaya başladı ve haber yayını yapan web siteleri de daha popüler hale geldi. Bu sitelerin çoğu ajanslardan haberler alıp kendi sitelerinde yayınlamaktadır. Aynı zamanda internet gazeteciliği, kişilerin kendi çabalarıyla oluşturdukları haberleri yayınladıkları kişisel web siteleri aracılığıyla da yapılabilmektedir (Çoban, 2006, s. 12). İnternet gazeteciliğinin gelişimine bakıldığında dört dönemden söz edildiği görülmektedir. Tokgöz'e göre, gazetecilerin ilk dönemde haber içeriğini internet için değil, kendi geleneksel gazetecilik kuruluşları için hazırladıkları ve gazetenin web sayfası için yeniden tasarladıkları doğrudur. İkinci aşamada gazeteciler, web sayfaları için özgün haber içeriği oluştururlar. Düzenledikleri içeriği ise, okuyucunun çeşitli sınıflandırılmış haber ve bilgileri etkileşimli olarak

seçerek anında erişebilmesini sağlamak için başka web sayfalarıyla bağlantı kurmaya çalışmaktadırlar. Üçüncü aşamada, çeşitli internet sitelerinde denemeleri yapılan yeni bir yöntem denenmektedir. Bu yöntem, web sayfası için yeni bir iletişim yolu olarak biçimlendirilmiş özgün haber içeriği üretir. Web günlükleri olarak bilinen yurttaş gazeteciliği, haber, fotoğraf ve videolardan oluşan dördüncü bir dönemdir (Tokgöz, 2012, s. 106). İnternet gazeteciliğinin teknolojik öğeleri bağlamında geleneksel gazetecilikten ayrılan temel özellikleri şunlar olarak sıralanmaktadır:

- ❖ Haberi kullanıcılara çok hızlı bir şekilde verebilmesi ve sürekli güncellenmesi
- ❖ Multimedya temelinde ses, grafik ve görüntülü dosyaları kullanma
- ❖ Arşive kolayca erişebilme ve istenilen bilgileri saklayabilme
- ❖ Okurlarla interaktif etkileşim, okurun yorumlarını hemen iletmesine olanak tanır.
- ❖ Okurla interaktif etkileşim, okurun yorumlarını anında iletebilmesi
- ❖ Haberle ilgili konularda arka plan bilgilerine erişmek için web sitelerine bağlantılar vermek
- ❖ Farklı haberleri keşfetme (Karaduman, 2005, s. 146- 147).

İnternet gazeteciliğinin gelişim seyrine bakıldığında internet gazeteciliğinin kökenini televizyondaki teletext yayınlarının oluşturduğu görülmektedir (Gürcan, 1999). Hem geleneksel yöntemlerle yayın yapan gazeteler hem de haber ajansları, internetin ortaya çıkmasıyla okuyuculara haber iletme olanaklarına hızlı bir şekilde uyum gösterdiler ve bunun ardından internette yayın yapan haber siteleri ortaya çıktı (Karaduman, 2005, s. 145). İnternet gazeteleri ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır. 1995 yılında sekiz büyük gazete (The Washington Post, New York Times, Daily Mirror, Herald Tribune gibi) baskıya hazır gazete sayfalarını anında okuyucuya sunmak için Yeni Yüzyıl Yayın Ağı adında bir şirket kurdular. Bu, haber yayıncılığında sanal bir dönemi örgütsel olarak başlatmıştır (Gürcan, 1999, s.32 akt. Özdemir, 2009). 1995 yılında Aktüel dergi, Türkiye'de internet üzerinden yayın yapan ilk kuruluştur. 2 Aralık 1995'te ilk internet gazetesi Zaman oldu. Milliyet, Hürriyet, Sabah ve diğer gazeteler Zaman gazetesini izlemiştir. Xn (Eksen), internette yayın yapan ilk gazetedir (Gürcan, 1999 ve Çevikel, 2004 akt. Çoban, 2006). Geleneksel medyadan farklı olduğu için internet gazeteciliği alternatif medya olarak da adlandırılır. Alternatif medya, toplumsal, siyasal, iktisadi ve kültürel bağlamlarda yerleşik söylemin yerine seslerini duyuramayan, temsil edilemeyen ya da yanlış temsil edilen gruplara, kesimlere vb. alan açan bir ortam ve gazetecilik pratiğini ikame etmeyi amaçlamaktadır. Başka bir deyişle, alternatif medya, egemen medya ile geleneksel gazetecilik kurallarına ve uygulamalarına karşı çıkmakta ve yerine farklı iletişim ve temsil yöntemlerine yer vermektedir (Kutlu ve Bekiroğlu, 2010, s. 255).

İnternet gazeteciliğinin yaygınlaşması, iklim değişikliği ve iklim krizi ile ilgili kamusal söylem ve politika yapımlarını önemli ölçüde etkilemiştir. İnternet haberciliği, çeşitli ve bağımsız fikirler için bir platform sağlayarak, iklim değişikliği hakkında daha fazla insanın farkındalığını artırmaya ve iklim değişikliğinin karmaşık siyasi ve bilimsel yönleri hakkında kamuoyunun farkındalığını ve katılımını artırmaya yardımcı olmaktadır (Antilla, 2005). Ayrıca, aktivistler ve

gazeteciler, iklim değişikliğini ele almak için harekete geçmenin önemi ve aciliyeti ile ilgili mesajlarını doğrudan geniş kitlelere iletme için internet gazeteciliğini kullanmaktadır (Boykoff, 2011). Böylece, politika öncelikleri belirlenmekte, kamuoyunu şekillendirme ve dünya çapında bireyler ve toplumlar değişim talebi için harekete geçirilebilmektedir (Brüggemann, 2014 akt. Ergün ve Aksoy, 2023).

3. YENİ BİR UZMANLAŞMA ALANI: İKLİM HABERCİLİĞİ

Son yıllarda artan iklim değişikliği endişeleriyle birlikte, iklim haberciliği yeni bir uzmanlık alanı olarak gelişmektedir. İklim değişikliği ile ilgili haberleri araştırma, analiz etme ve iletişimde bulunma süreci iklim haberciliği olarak bilinir. Bu alanda uzmanlaşmış gazeteciler ve bilim insanları, halkın iklim değişikliği konusunda farkındalığını artırmak için önemli bir role sahiptir. İklim haberciliği, iklim bilimi, atmosfer bilimi, çevre politikaları ve sosyal bilimler gibi çeşitli disiplinlerden gelen bilgileri kullanarak iklim değişikliğinin etkileri, hükümet politikaları, yenilenebilir enerji, sürdürülebilirlik projeleri ve diğer ilgili konular hakkında haber yapmayı içerir. İklim habercileri, raporlar, makaleler, röportajlar, belgeseller ve sosyal medya paylaşımları gibi çeşitli medya platformlarında iklim modelleri, iklim verileri ve bilimsel araştırmaları kullanarak bilgi ve eyleme geçirilebilir öneriler sağlar. İklim haberciliği, halkın iklim değişikliği konusunda bilinçlenmesine yardımcı olmanın yanı sıra, hükümetlerin ve iş dünyasının iklim politikaları ve uygulamaları üzerinde baskı oluşturmayı amaçlar ve böylece toplumun iklim değişikliğiyle mücadelede daha fazla bilinç ve eylem geliştirmesine katkıda bulunur. Bu da sürdürülebilir bir geleceğe doğru ilerlemeyi destekler.

“Toplumsal, haber medyasından iklim sorunları hakkında bilgi aldığı ve haber medyası kullanımı ile iklim bilgisi arasında güçlü bir bağlantı olduğunu ortaya koyan araştırmalar (Östman 2014 ve Brüggemann, 2017); bilgi, medya kullanımı ve siyasi katılım arasındaki bağlantıları inceleyerek haber medyası kullanımının iklim sorunlarına ilişkin farkındalığı etkilediğini bunun da iklim ve çevre sorunlarına katılımı artırdığını göstermektedir (Arlt, Hoppe, Wolling, 2011). Happer ve Philo'nun (2016), haber medyasının insanların iklim değişikliği hakkındaki görüşlerini nasıl şekillendirdiği üzerine boylamsal izleyici araştırmasında, iklim değişikliğine ilişkin medya hesaplarının, vatandaşları haber içeriğine bağlı olarak iklim meseleleriyle az ya da çok meşgul ederek vatandaşların davranışlarını etkileyebileceğini buldu. Öyleyse, iklim ve çevre haberciliğinin, toplumun iklim konularını anlaması ve bunlarla ilgilenmesi için merkezi bir rol oynadığı ifade edilmektedir. Buna bağlı olarak, iklim değişikliği konusunda toplumu bilinçlendirmek, politikaları etkilemek ve dikkati çekmek için iklim haberciliği önemli bir uzmanlık alanıdır. Bu alanda uzmanlaşan gazeteciler, bilim insanları ve iletişimciler, iklim değişikliği ile ilgili önemli mesajları yaymak ve sürdürülebilir bir geleceğe doğru ilerlemek için oldukça önemlidir (Happer ve Philo, 2016). İklim değişikliği ile ilgili haberler ve gelişmeler küresel boyutta önem taşımaktadır. Dolayısıyla da bu haberlerin sürekli olarak gündemde tutulması kamuoyunun bu konuda bilgilendirilmesi, iklim krizinin olası etkileri ve sonuçlarının tartışılması insanoğlunun geleceği için son derece önem arz etmektedir.

İnternet gazeteciliğinin yaygınlaşması, iklim değişikliği ve iklim krizi ile ilgili kamusal söylem ve politika yapımlarını önemli ölçüde etkilemiştir. İnternet haberciliği, çok çeşitli ve bağımsız fikirler için bir platform sağlayarak, iklim değişikliğinin bilimsel ve siyasi boyutlarına ilişkin kamuoyunun farkındalığını artırmaya yardımcı olmaktadır (Antilla, 2005). Ayrıca, aktivistler ve gazeteciler, iklim değişikliğini ele almak için harekete geçmenin önemi ve aciliyeti hakkında doğrudan

kitlelere ulaşmak için internet aracılığıyla geleneksel medya temsilcilerini geride bırakmıştır (Boykoff, 2011). Bu, kamuoyunu ve politika önceliklerini şekillendirmede derin bir etki yaratmış ve dünya çapında bireyleri ve toplulukları değişim talep etmek için harekete geçirmiştir. (Brüggemann, 2014). Ancak internet gazeteciliğinin iklim değişikliği söylemi üzerindeki zorluklarına da dikkat edilmesi gerekir. Ek olarak, yanlış bilgilerin yayılması ve siyasi aktörlerin ve özel çıkar gruplarının internet söylemi üzerindeki artan etkisi, iklim değişikliği haberciliğinin etkisini ve güvenilirliğini tehlikeye atabilir (Cook, 2013). Dolayısıyla, gazetecilerin ve medya kuruluşlarının yüksek etik standartlarına uymaları, bilgilerin doğru olduğundan emin olmaları ve iklim değişikliği konularını doğru ve dengeli bir şekilde sunmaları çok önemlidir (Carpini, 1996). Sonuç olarak, internet gazeteciliği iklim değişikliği konusunda kamusal söylemi ve politikaları şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bağımsız ve çeşitli sesler için bir platform sağlayarak, konuyla ilgili farkındalığın ve anlayışın artmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, dünyanın dört bir yanındaki insanları ve toplulukları, iklim krizini çözmek için eylem talep etmek için harekete geçirmektedir. Ancak, iklim değişikliği haberciliğinin doğruluğunu ve etkisini garanti etmek için, iklim değişikliği hakkında daha fazla bilgi edinmek, temel iklim eğitimi vermek ve farklı demografik gruplara hitap eden haber içeriklerini oluşturmak çok önemlidir (Aksoy, 2023).

3.1. Çevre İletişimi Bağlamında İklim Haberciliğine Bakış

Son yıllarda iklim krizi ve çevre kirliliği ile ilgili yaşanan problemler küresel boyutta ele alınmaktadır. Dolayısıyla da medyanın gündemini önemli ölçüde bu konular oluşturmaktadır. Çevre sorunlarına değinen haberler toplumsal duyarlılığa katkıda bulunarak kitleleri harekete geçirmede önemli bir rol oynar. Medyanın çevre sorunlarını nasıl ele aldığı ve bu sorunların çözümünde nasıl bir rol oynadığı daha önce çevre sosyolojisi tarafından incelenmekteydi. Günümüzde, sosyal bilimlerdeki gelişmeler bu alandaki bilimsel çalışmaların çevre sosyolojisinin iletişim bilimleri tarafından da incelenmeye başlamasına katkı sağlamıştır. Böylelikle, “çevre iletişimi” kavramı ortaya çıkmıştır (Cox, 2006; Jurin ve ark. 2010 akt. Özmen, 2011 s. 34). Çevre iletişimi, iletişim alanı içinde çok çeşitli alanlarla bağlantılı ve çok amaçlıdır. Bu alandaki çalışmalar, insanın çevresiyle olan bağlantılarına öncelik vermektedir (Milstein, 2009, s. 344). Aynı zamanda bu araştırmalar, çevre ve insan odaklı her türlü etkinlik ve eylemi içermektedir. Çevre iletişimi alanında yapılan araştırmalar, çevre ve insan etkileşimi bağlamında ele alınabilecek her türlü iletişimsel etkinlik ve eylemi kapsar. Çevre ile ilgili her çalışma ve pratik, çok sayıda disiplin içerdiğinden, aynı zamanda çok sayıda bilim dalına hakim olmalıdır. Flor’a göre, çevre bilimleri için çevre iletişimi çok önemlidir. Çünkü günümüzde sürdürülebilir çevrecilik için iletişimi başat rol oynamaktadır (Flor, 2004, s. 34). Çevre iletişimi, çevresel konularla ilgili olarak toplumun çeşitli alanlarında aktif olan kurumların, sivil toplum kuruluşlarının, tabii ki medyanın ve bireylerin birbirleriyle nasıl etkileşim ve iletişim kurdukları anlamına gelir. Çevre iletişiminin iki temel özelliği vardır; bunlar faydacılık ve yapıcılıktır. Çevresel sorunları çözmek için öğretir, uyarır, ikna eder, yardım eder ve harekete geçirir, bu da çevresel

iletişimin faydacı yönüne işaret eder. Bu, onu faydacı hale getirir. Çevre iletişimi, çevre sorunlarını bireylerin anlayabilmesi için iletileri oluşturmak ve geliştirmek için yapılıdır. Bu da yapıcı olması anlamını taşır (Cox, 2013, s. 19-20). Günümüzde çevre iletişiminin önemli bir alanı olan çevre haberciliği, toplumun çevre ile ilgili konulara aktif bir şekilde katılması ve bilinçlendirilmesi için çok önemlidir (Demirel, 2019).

Medya, yaşamla ilgili her konuda olduğu gibi çevre konusunda da insanların düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını etkilemektedir. İklim değişikliği gibi birçok faktör ve boyutu olan konularda ve belirsizliklerde politik kararların alınmasında medyanın rolü büyüktür (Şahin ve Erensü, 2016, s. 13). Çevre gazeteciliği, çevresel sorunların hissedilmeye başladığı ve toplumsal bir endişe konusu olduğu 1970'lerden itibaren tartışılmış ve günümüzde de giderek daha fazla ilgi görmektedir. Son on yılda iklim değişikliği konusu büyürken, medyanın bu süreçte nasıl rol oynayacağına dair tartışmalar vardır. Günümüzde medya, iklim değişikliğinin ne anlama geldiğini anlamak ve bu konuda ne yapılabileceği konusunda önemli bir etkiye sahiptir. Ulrich Beck, medyanın bu yönünü, "görünmeyeni görünür kılma" ve "küresel bir toplum hissi" oluşturma yeteneğine sahip olarak ifade etmektedir (Şahin ve Erensü, 2016, s. 4). Ülkeler arasında farklılıklar olmakla birlikte, çevre haberleri deyince akla gelen afetler dışında riskler ve etkilerine odaklanan çevre haberleri 1980-1990'lı yıllarda uzmanlık alanı haline gelmiştir. Kriz ve tehlikeli olayları konu alan habercilik tarzı tamamen terk edilmese de bilim insanların görüşleri haberlerde daha fazla yer almıştır. Türkiye gibi sanayileşmekte olan ülkelerde ise iklim değişikliği 2000'lerde medyanın dikkatini çekmiştir (Şahin ve Erensü, 2016, s. 4). Son 20 yılda, Türkiye'de çevrenin önemli bir sorun alanı olarak görülmesi, medyada da yer alması ve çevre gazeteciliğinde önemli bir uzmanlaşmaya yol açmıştır (Duman, 2012, s. 60). Günümüzün en önemli çevre sorunlarından biri olan iklim değişikliği, 2000'li yılların ortalarından itibaren Türkiye'deki ana akım medyanın odak noktası haline geldiğinden, dünyadaki gelişmelerden uzak olduğu izlenimini vermektedir. Şahin ve Üzelgün (2016) bu durumun nedeninin tiraj ve reyting kaygısı olduğunu ve bunun medya gündemine girmesi önündeki en büyük engel olduğunu belirtmektedir (Çobaner, 2021, s. 336).

3.1.1. Çevre İletişimi Kavramı

Çevre, doğadaki tüm canlıların yaşam mücadeleleri içinde karşılıklı etkileşimlerini ve ilişkilerini sürdürdükleri fiziki, biyolojik, sosyal, mali ve kültürel ortamdır (Ertekin, 2011). Doğal kaynaklar, iktisadi üretimin bir parçasıdır ve çevre kaynakları olarak bilinen fiziksel, kimyasal, biyolojik, kültürel ve sosyal-ekonomik kaynakları içerir (Toros ve ark. 1997, s. 38). Çevreyi fiziksel ve toplumsal olarak incelemenin yanı sıra canlı ve cansız olarak da incelemek mümkündür. Canlıların içinde yaşadığı, varlığını, özelliklerini ve niteliklerini fiziksel olarak algıladığı ortam, fiziksel çevre olarak bilinir. Fiziksel çevreler yapay veya doğal olabilir. Yapay çevreler, insanlar tarafından inşa edilirken, doğal çevreler (dağ, deniz, göl vb.) insanların etkisi altında değildir. Yapay çevre, teknoloji, bilgi ve toplumsal görüşlerdir. Toplumsal çevre, insanların parasal, toplumsal ve siyasi ilişkilerini

ifade eder. Sonuç olarak, fiziksel ve toplumsal çevre birbirini tamamlar (Yücel,2003, s. 85-86). Çevre, canlıların yaşamı üzerinde etkili olan faktörlerin bütünlüğü anlamına gelir (Türk, 1998, s. 3). Bu kısa tanımda çevrenin tüm canlı ve cansız bileşenleri kabul edilir. Dinçer (1996) çevreyi, insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde hemen ya da süre içinde dolaylı ya da dolaysız bir şekilde etkide bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin belirli bir zamandaki toplamı olarak tanımlar. Buna göre insanlar, bitki örtüsü, hayvan topluluğu ve mikroorganizmalar çevrenin canlı bileşenleridir. Yerkürenin yapısı, hava, su ve iklim cansız bileşenlerdir. Çevre, cansız ve canlılar arasında sürekli bir ilişki vardır (Tıraş, 2012).

Çevre iletişimi, insan ve doğa arasındaki ilişkilere odaklanarak gelişmiş ve iletişim alanı içinde çeşitli disiplinlerle bağlantılı olan bir “meta alan” olarak tanımlanmıştır. İletişim, insanların dünyayı nasıl algıladığını etkilemektedir. Doğayla nasıl ilişkili olduğunu ve ona bağlı olarak nasıl davranacağını belirler. Çevre sorunlarında uzmanlaşmış iletişim bilimcileri, insanların bilinçli/bilinçsiz şekildeki faaliyetleri nedeniyle tahribata uğrayan doğanın bu sorunlar neticesinde karşılaşılabilecek olumsuz etkilerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda da sadece doğa ve insan etkileşiminin hangi paradigmlar üzerine kurulu olduğunun anlatıcıları değil, bu ilişkilerin nasıl geliştirilmesi gerektiği konusunda çalışmalar yapan ve topluma bu yönde bilinç kazandıranlardır (Milstein, 2009).

Çevresel iletişimin başat aktörlerinden biri medyadır. Çevresel gelişmeler konusunda toplumun bilgi ve anlayış kazanmasında medya merkezi bir göreve sahiptir (Hansen ve Cox, 2015, s. 1; Frome,1992, s. 13; Schoenfeld ve ark. 1979, s.38). Çevre iletişiminin inceleme alanı, iletişim uygulamaları ve çevre meseleleridir (Pleasant ve ark. 2002, s. 197). Pezzullo ve Cox (2018, s.32) çevreci mesaj veren bir tişört giymenin, üniversite kampüsünde düzenlenen bir çevre kampanyasına katılmanın, fosit yakıt kullanımından vazgeçmenin, çevresel endişeler taşıyan adaylara oy vermenin ve eve bisikletle gitmenin çevresel iletişim olduğundan söz etmektedir. Çevresel iletişimin belirli bir bakış açısını teşvik etmesi ve bireylere iletişim kurmanın farklı yolları konusunda ilham vermesi nedeniyle yapıcı bir özelliği vardır. İklim krizi ile ilgili olarak sağlıklı ve verimli bir şekilde iletişim kurmanın, bireyleri iklim krizinin önlenmesi için harekete geçirme yeteneğine sahip olması, olumlu sonuçlara ulaştırır (Pezzullo ve Cox, 2018, s. 34-35, akt. Budak, 2023).

Medya, çevresel iletişimde mesajın oluşturulmasında ve dağıtılmasında önemli bir rol oynamakta, insanların çevre farkındalığını artırmaktadır. Türkiye'de çevreci sivil toplum örgütleri tarafından çıkarılan çevre ile ilgili dergiler; Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği tarafından yayınlanan Buğday Dergisi, Türkiye Erozyonla Mücadele ve Ağaçlandırma Vakfı (TEMA) tarafından yayınlanan Yeşiliz Dergisi ve REC Türkiye Ofisi tarafından yayınlanan Yeni Ufuklar Dergisi yer almaktadır. Bununla birlikte, Açık Radyo, Türkiye Gazetesi ve Habertürk gazetelerinin çevre sayfaları; doğa ve insan ilişkilerini oluşturan içeriği ile Çevre konusunu ele alan kitle iletişim araçları olarak National Geographic, Atlas, İz TV ve Yaban TV dikkat çekmektedir. Türkiye'nin ilk ve tek çevre haber sitesi sloganıyla yayın yapan www.naturalhaber.com ve www.yesilbilgi.org,

yesilgazete.com, cevreciyiz.net, iklimhaber.org çevre ile ilgili bilgileri ve araştırmaları içerir (Özmen, 2011). Bu eğilimler, anaakım ve alternatif medyanın çevre koruma konusunda daha fazla yayın yapmasına yol açmaktadır. Önceleri çevre sorunları ve protestolarla ilgili haberleri sadece medyadan duyulurken artık ekolojik yaşamın nasıl olması gerektiğine vurgu yapan, dünya ve Türkiye'deki eğilimleri anlatan yazı ve yayınlara rastlanabilmektedir (Baykan, 2008).

Günümüzde çevre sorunlarına duyarlı bir habercilik anlayışı ile hareket eden, bu amaç doğrultusunda, çevre sorunları odaklı bilimsel çalışmaların içeriklerinin yayınlanması, sorunların çözümü için insanların bir araya gelerek örgütlenmelerinin teşvik edilmesi ve bu konuda sosyal medyanın gücünden faydalanılması giderek artan bir ivme kazanmaktadır.

3.2. İklim Haberciliği

1980'li yıllardan itibaren iklim değişikliğine ilgi arttı. Uluslararası politikada iklim değişikliğinin getirdiği tehlikelerin kabul edilmesi, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) kurulması ve Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi medyanın iklim krizi konusunda daha fazla haber yapmasını sağlamıştır. Böylece, iklim haberciliği alanında uluslararası düzeyde ilerleme, hem konferanslar hem de IPCC raporları dahil olmak üzere bilimsel araştırmaların artışı ve bu araştırmaların takip edilmesi ve duyurulması yoluyla gerçekleşmiştir. (Brüggemann, 2017b). Yeni bir uzmanlaşma alanı olarak ortaya çıkan iklim haberciliği, iklim değişikliğinin nedenleri ve etkilerini, aynı zamanda iklim değişikliğini azaltma veya ona uyum sağlama yollarını ortaya koymaya çalışmaktadır. Küresel iklim değişikliği ve iklim krizi insanlığın karşılaştığı en büyük zorluklardan biri olmasının yanında birçok insan tarafından öncelikli ilgi alanı olarak görülmemektedir. Toplumun iklim krizi konusundaki bilgi düzeyi ise büyük ölçüde haber medyasından gelmektedir. Yapılan araştırmalar 2020 yılında iklim değişikliği konusunda en yaygın kullanılan bilgi kaynaklarının haber medyası olduğunu göstermiştir. Medya bireylerin, kuruluşların ve toplumun iklim değişikliğini nasıl anladıkları ve iklim değişikliğini nasıl değerlendirip buna göre hareket ettikleri konusunda oldukça önemlidir. Medya, iklim değişikliğinin anlamının üretilmesi, yeniden üretilmesi ve dönüştürülmesinde önemli bir aktör ve alandır. Bu nedenle medyada iklim değişikliği konusundaki haber içeriklerinin arkasında bulunan üretim süreci olarak iklim haberciliği, giderek artan ve bilimsel ilgi gören önemli bir nesne haline gelmiştir (Schafer ve Painter, 2020). İklim haberciliği, çevresel tahminleri ve bilimsel verileri kapsamanın yanı sıra iklim zirveleri ve sözleşmelerinden raporları da içerir ve böylece iklim kriziyle ilgili kamuoyu tartışmasına katkıda bulunur. Bu nedenle birer kamu gözlemcisi olarak görev yapan iklim habercileri farkındalığı arttırmak, çözümleri savunmak ve iklim krizinin üstesinden gelmenin yollarını bulmak için çevre bilimcileri ve aktivistleriyle güçlerini birleştirmektedir. Cengiz'e göre (2023, s. 116) İklim haberciliği, "Kitle iletişim araçları aracılığıyla çevresel iletişim sağlaması, iklim krizi ile ilgili bilgi aktarması, konu ile ilgili çerçeveyi uzman görüşleriyle ve bilimsel raporlarla sağlamlaştırması, iklim krizi ile ilgili mücadele odaklarını göstermesi açısından oldukça önemlidir." Ek olarak, iklim haberciliğinin insanların davranışlarını ve günlük

rutinlerini değiştirmesi ve farkındalığını artırması bekleniyor. İklim haberleri yaşam tarzı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir, ancak medyanın etki alanı sınırlıdır(Arlt ve ark. 2011).

Happer ve Philio (2016), kısa sürede tüm sorunlara yönelik farkındalık oluşturmaının mümkün olamayacağını ama öncelikli olarak iklim krizinin ivedilikle çözüme ulaştırılmasının, kamuoyunun derhal bu konuda bilinçlendirilmesinin ve çözüm sürecinde aktif rol oynamaları gerektiği konusuna vurgu yapmışlardır. Kitle iletişim araçları da toplumsal yaşamdaki önemi göz önünde bulundurduğunda bu anlamda başat bir rol (Happer ve Philo, 2016).”

Bu bağlamda medya bilgi vermek, eğitmek, tartışma platformu yaratmak, kamuoyu oluşturmak vb. işlevleri ile iklim krizi konusunda bilgi içerikli haber kategorilerinde özel alan açması, uzman kişilerin açıklamaları ve görüşlerine, bilimsel raporlara sıklıkla haberlerinde yer vermesi, iklim krizi ile mücadele odaklarına daha fazla yer ve zaman ayırması son derece önem arz etmektedir. Medyanın bu işlevleri yerine getirmesi toplumun çevreye karşı daha duyarlı bireylerden oluşmasına önemli ölçüde katkı sağlayacaktır.

Dijital ortamların geleneksel mecralara göre daha çok tanınması ve izlenmesi, iklim haberciliği ile ilgili araştırmalarda özellikle öne çıkan bir noktadır. Bu mecralar çevresel sorunlara daha fazla yoğunlaşmakta ve soruna yönelik işaret eden her türlü metne yer vermektedir. İnternet gazeteciliğinin yaygınlaşması ile iklim haberciliği alanında uzman gazetecilerin konvansiyonel medyadan internet sitelerine olan transferleri çevrimiçi yayıncılığın bu anlamdaki etkisini ve niteliğini arttırmak konusunda önemli katkılar sağlamıştır (Schäfer ve Painter, 2020). Brüggemann (2017b), iklim değişikliğinin hem geleneksel hem de dijital medyada yeterince duyurulmadığına dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, çevrimiçi medya iklim haberciliğini çeşitlendirmektedir. Yeşil Gazete ve İklim Haber internet gazeteleri de Türkiye’de bu çerçeveye örnektir. Bu bağlamda, hem anaakım hem de alternatif medyada iklim haberciliğinin profesyonel bir şekilde gerçekleşmesi sürdürülebilir iklim haberciliğinin benimsenmesinde rol oynamaktadır (Cengiz, 2023).

İklim krizinin etkilediği her alandaki gelişmeleri haberleştirmek, iklim haberciliğinin konusunu oluşturmaktadır. Bu haberler, krizin yol açacağı sonuçları, krizin kendisi ve krizden çıkış yollarını içermektedir. İklim haberciliği aslında uzmanlık gerektiren bir gazetecilik alanıdır ve bu nedenle, iklim ve çevre ile ilgili konularda uzmanlaşmış bir çevre gazeteciliğinden de bahsedilmektedir. İklim krizi ile ilgili tüm konular, iklim haberleri tarafından sunulmaktadır, ancak bu konuların iklim krizini dikkate alan bir bakış açısıyla sunulmalıdır. Gürbüz bu konuda, “Yeni kurulan bir termik santral yatırım haberi şeklinde de verebilirsiniz, sera gazı emisyonlarını artıracak yeni bir faaliyet şeklinde de” diyerek ifade etmiştir:

“İklim krizinin etkilediği alanlar sağlıktan ekonomiye, çevreden uluslararası ilişkilere kadar geniş bir yelpazede yer alıyor. Bu yüzden de bilimsel verilerden yararlanarak bu alanlardaki haber konuları içinde iklimin etkisini net bir şekilde gösterebildiğimiz tüm gelişmeler iklim konusunda çalışmak isteyen gazetecilerin çalışma konusu olabilir. Bu bakış açısıyla her gazetecinin her haberi yapacağı da söylenebilir ve bir karmaşa doğurabilir. Dikkat edilmesi gereken, haberin ortaya çıkış nedeninde iklimin etkisi olmalı. İklim nedeniyle göç

etmek zorunda kalan mülteciler, kömür şirketlerine karşı açılmış bir dava insan hakları ve adliye gibi başka uzmanlık alanlarına girse de, iklim haberi peşinde koşan gazetecilerin neden sonuç bağını daha iyi koyacağını düşünebiliriz” (Gürbüz, 2021).

3.2.1. İklim Haberciliğine Duyulan İhtiyaç

İklim bilimciler yıllardır küresel ısınmanın neden nihayet kararlı bir eylemle karşılanması gerektiğine dair ikna edici gerekçeler sunmaktadır. Stern (2007) eksik olan ekonomik argümanı eklemiştir. Ona göre, küresel ısınmaya karşı bugün önlem almanın maliyeti, hiçbir şey yapmamanın maliyetine kıyasla çok küçüktür. Gelecekte, hiçbir şey yapmamak küresel ekonominin performansından yılda yüzde 20'sini çalabilir. Dolayısıyla yeni mantık, dünyanın bugün iklimin korunmasına yaptığı yatırımın gelecekte bileşik faizle geri ödeneceği yönündedir. İklim değişikliğinin ekonomisi ve politikası toplumların yeşillenmesini gerektirir. İklim değişikliği politikaları hakkında sadece konuşmakla kalmayıp bu yönde hareket eden ve oy kullanan çok farklı insan gruplarından oluşan bir çoğunluk olmadan iklim politikaları ölüme mahkumdur. Ancak şu acil ve bir şekilde tabulaştırılmış soruya yanıt bulursak - aşağıdan gelen gündelik destek, farklı sınıflardan, farklı uluslardan, farklı siyasi ideolojilerden, iklim değişikliğinden farklı şekilde etkilenen ve iklim değişikliğini farklı şekilde algılayan farklı ülkelerden gündelik insanların desteği nereden gelecek? - Ancak o zaman iklim değişikliği siyaseti elitist bir 'guguk kuşu diyarı' olmaktan çıkacaktır (Beck, 2010). Beck'in iklim değişikliği siyasetini elitist bir söylemden kurtaracak ve iklim değişikliğini farklı şekilde algılayan farklı grupların sesi ve birleştiricisi iklim haberciliğine duyulan ihtiyacı göstermektedir. Özellikle iklim krizinin doğru bir terminolojik bilgiyle okuyucuya aktarılması, bilginin açık ve anlaşılır olması, toplumun her kesimini iklim krizinin etki ve sonuçları konusunda uyarması ve çözüm yollarını sunması açısından iklim haberciliğine medyada uzmanlık gerektiren bir alan olarak yer verilmelidir. Küresel sıcaklık artışını 1,5 derecede sabitlemek, insanlığın yaşamı için uygun iklimi koruyacak ve ekosistemin devamlılığını garanti edecek ilk adımdır. Bu hedefe ulaşmak için hükümetler, sivil toplum kuruluşları, genel halk ve iş dünyası birlikte çalışmalıdır. Bu kolektif çalışmayı gerçekleştirmek için bilimsel gelişmeleri tüm taraflara açık ve sorumlu bir şekilde iletmek çok önemlidir. İklim bilimi çok yeni bir bilim dalı olduğu için, kullanılan terminoloji yanlış anlaşılmalara açıktır. Bilgi kirliliğinin istemsiz olarak yayılması veya doğrudan, kasıtlı olarak yanlış yönlendirmek için üretilmiş yanlış bilgidен kaçınmak için gazetecilere sahip olmak hayati önem taşımaktadır (İlhan ve Baghdasaryan, 2020). Ekosfer Derneği kurucularından Özgür Gürbüz, Çözüm odaklı iklim haberciliği çerçevesinde, iklim krizi haberciliğinin felaket haberciliğine dönüştüğünü, ancak iklim krizi hakkında konuşurken bir yandan da çözümün konuşulması ve bu çözümün haberlerde yer alması gerektiğini belirtmektedir. Gürbüz, iklim haberleri yapmadan önce üç önemli noktaya dikkat etmeyi tavsiye ediyor:

- ❖ İklim haberi her şeyden önce bilim temelli olmalıdır
- ❖ İklim haberi veriye dayalıdır, dayanmalıdır.
- ❖ İklim haberciliği ve haberleri çözüm odaklı olmalıdır.

Gülbüz, iklim haberciliğinde veri kullanımında IPCC'nin (Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli) verilerinin kullanılabileceğini ve böylece haberde kullanılan veri ile haberin inandırıcılığının da artacağına dikkat çekmektedir (m.bianet.org). Diğer yandan iklim haberciliğinde çözüm odaklı gazetecilik perspektifine ek olarak hak odaklı habercilik anlayışı da ön plana çıkmaktadır. Bu konuda İklim Haber Ağı ekibinden Nur Banu Kocaaslan'a göre iklim krizi aynı zamanda insan hakları krizidir. Ayrıca göçmen, çocuk, kadın ve dezavantajlı gruplar daha fazla etkilenir. Bu nedenle, gazetecilerin iklim krizini şiddetlendiren herhangi bir eylemi hak ihlali olarak tanımlamaları ve haberlerini bu bakış açısıyla hazırlamaları çok önemlidir (ecoiq.com). İklim haberciliği konusunda, Bulut Bagatır'ın "önleyici gazetecilik" diye tanımladığı gazetecilik anlayışına da ihtiyaç duyulmaktadır. İklim değişikliğinin meydana getirdiği olumsuz etkilerin yerelleştirilebildiği oranda toplumu bilgilendirici haberler yapılmasında ve bu konuda öncelikle muhabirlerin atölye çalışmalarıyla eğitilmesinde yarar bulunmaktadır. Dünyanın başka bir yerinde yaşanan bir doğal afetin kendi ülkesinde de yaşanmasının mümkün olduğundan hareket eden önleyici gazetecilik anlayışı, iklim değişikliği konusunda haber yaparken yerel uzmanlardan ve akademisyenlerden görüş almanın haberi yerelleştirmede bir başka yolu olmaktadır (iklimhaber, 2021).

3.2.2. İklim Haberciliğine İlişkin Önyargı ve Engeller

2016 yılının Aralık ayında İstanbul Politikalar Merkezi, Sabancı Üniversitesi ve Stiftung Mercator Girişimi tarafından yayınlanan "İklim Değişikliği ve Medya" raporuna göre, Universidade Nova de Lisboa'da doktora sonrası araştırmacı olarak çalışan Mehmet Ali Üzelgün ve İstanbul Politikalar Merkezi Kıdemli Uzmanı ve İklim Çalışmaları Koordinatörü Ümit Şahin'e göre, iklim haberlerinin medyada yeterince yer almamasındaki en öncemli engel Türkiye'nin yoğun politik gündemidir. Bununla birlikte, halkın iklim krizine yönelik ilgisinin, entelektüel kesimden daha az olduğu vurgusu yapılmaktadır. Halkın ilgisizliği medya için tiraj kaybı kaygısı yarattığından medya kuruluşları da halkın bu konudaki haberlere ilgi göstermemesini gerekçe sunarak, iklim krizini yeterinde önemsemeyen ve gerçekçi olmayan bir kitle oluşturmaktadır (Dinçtürk, 2019). Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, AB Bilgi Merkezleri ve Bilim Virüsü ortaklığında gerçekleştirilen AB-Türkiye İklim Elçileri Programı kapsamında gerçekleşen İklim Haberciliği Atölyesi de İklim haberciliğinin gelişmesi önündeki engeller şu şekilde sıralamaktadır:

- ❖ İklim değişikliği, okuru veya izleyiciyi ya da "sokaktaki insanı" fazla ilgilendirmeyen, tiraj getirmeyen ve çok fazla düşünmeyi gerektiren bir konu olarak görülmektedir.
- ❖ Savaşlar, terör ve diğer siyasi ve toplumsal gelişmeler arasında iklim değişikliği önemsiz bir konu olarak görülmektedir.
- ❖ Yukarıdaki iki engel, iklim değişikliğini uzaklarda gerçekleşen, geleceğe dair ve soyut bir konu olarak görmenin zorluğunun bir sonucu olarak, iklim krizinin somut çıktıları ile güncel konularla arasında bağ kurmanın ve okurun ilgisini çekebilecek şekilde haberleştirmenin zorluğunu artırmaktadır.

- ❖ Medyada, haberin yayınlanmasından sorumlu eşik bekçileri başta olmak üzere, editorial masada görev alan gazetecilerin çoğu iklim değişikliğini çevre haberlerinin bir alt başlığı olarak görmektedir.
- ❖ İklim değişikliği ile ilgili haberler genel olarak uluslararası haber ajanslarından ve yabancı medya kuruluşlarından elde edilir ve bu haberler yerel halk için yetersizdir.
- ❖ Aşırı hava ve iklim olaylarıyla ilgili haberler, iklim değişikliğinin medya gündemine gelmesine neden olan önemli sebepler arasında yer almasına rağmen, olayların iklim değişikliğine nasıl bağlantılı olduğuna dair yeterince bilgi verilmemesi.
- ❖ Uluslararası iklim konferanslarının daha ziyade diplomatik ilişkiler bağlamında gündeme alınması.
- ❖ Türkiye'nin aktif ve ön açıcı iklim politikalarına sahip olmamasının hükümetin ve kamu kurumlarının medyanın iklim haberlerin önem vermesini sağlayacak gündemler yaratmaması ve teşvik etmemesi (Çobaner, 2021).

İklim krizine ilişkin bilgilerin medya aracılığıyla kamuoyuna aktarılması elbette halkın bu konuda bilinçlendirilmesi adına son derece önem taşımaktadır. İklim değişikliklerinde ve sonucunda iklim krizine evrilen süreçte, insanların yadsınamayacak etkilerinin olduğunun tartışılması, bu krizin daha büyük yaşamsal sorunlara yol açmadan önlemlerin alınmasında bireylere, kurumlara düşen sorumlulukların neler olduğunun anlatılması noktasında medya başat rol oynamaktadır. Bu bağlamda iklim krizine yönelik verilen haberlerin hangi içerikler ve sunum biçimleri ile ele alındığının araştırılması bu konuda uzmanlaşmanın ileri boyutlara taşınması adına bir gerekliliktir.

4. İKLİM KRİZİ HABERLERİNİN YENİ MEDYADA ANALİZİ

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, iklim krizinin yeni medyadaki gündemine dikkat çekmek ve iklim krizine dair haberlerin sunum biçimlerini ortaya koymaya çalışmaktadır. İklim krizi haberlerinin medyadaki temsilini araştırmak ve bu temsilde haberlerin sunum biçimlerini, ne tür görsel materyallerin kullanıldığını ve haberlerde yer alan aktörlerin kimler olduğunu belirlemek; haberlerde iklim krizinin hangi boyutlarının, etki-sonuç-çözüm bağlamında, ele alındığını araştırmak ve bu yönüyle, kamuoyunu bilgilendirmeye ve bilinçlendirmeye yönelik anaakım ve alternatif medyada yer alan haber içeriklerinin nicel ve nitel çözümlemesinin yapılması amaçlanmaktadır.

4.2. Araştırma Soruları

Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1] Alternatif medya ile anaakım medya haber portallarında iklim krizi kapsamında ele alınan temel konular nelerdir?
- 2] Alternatif medya ile anaakım medya haber portallarında yer alan haberlerin haber kaynakları ve aktörleri alanda uzman kişilerden mi oluşmaktadır?
- 3] Alternatif medya ile anaakım medya haber portallarında yer alan haberlerin içerikleri iklim krizini aşmanın çözüm yolları hakkında bilgi içermekte midir?
- 4] Alternatif medya ile anaakım medya haber portallarında iklim krizi haberlerini farklı kılan temel konular nelerdir?
- 5] Alternatif medya ile anaakım medya portalında yer alan haberler hangi temalara odaklanmaktadır? (Örneğin aşırı hava olayları, sıcaklık rekorları vb.)
- 6] Alternatif medya ile anaakım medya haber portallarında yer alan haberlerde kullanılan görsel materyaller olaya ilişkin gerçeklik unsuru taşımakta mıdır?
- 7] Alternatif medya ile anaakım medya haber portallarında yer alan haberlerde iklim krizinin etkilerine odaklanılmakta mıdır?
- 8] Alternatif medya ile anaakım medya haber portallarında yer alan haberlerde iklim krizinin sonuçlarına odaklanılmakta mıdır?
- 9] Alternatif medya ile anaakım medya haber portallarında yer alan haberlerin düzenlenme biçimi bağlamında hangi içeriklerle okuyucuya sunulmaktadır?

4.3. Araştırmanın Problemi

İklim krizi, dünyadaki tüm canlı yaşamını her açıdan etkilemektedir. Krizin yaratacağı ekolojik tahribatlar başta olmak üzere, bundan etkilenecek insanlık için ekonomide, sağlık alanında, yaşam güvenliğinde, sosyal ve siyasi her alanda geri dönüşsüz zararlar kaçınılmaz olacaktır. Günümüzde etkisi daha çok hissedilen iklim krizine yönelik tedbirler pek çok alanda olduğu gibi gazetecilik alanında da kendine yer bulmaya başlamıştır. Yeni bir uzmanlık alanı olarak gelişme gösteren iklim haberciliği de, iklim krizinin etki ve sonuçlarına, çözüm yollarına odaklanmaktadır.

İklim haberciliği, alana özgü teknik ve bilimsel terminoloji okuryazarlığına sahip, iklim krizi hakkında donanım gerektiren bir alan olarak, kamuoyunu iklim krizi hakkında bilgilendirmeyi ve bilinçlendirmeyi amaçlamaktadır. Medya mensuplarının da son dönemde bu konuya daha duyarlı ve bilinçli yaklaşımlarından dolayı iklim haberciliği bir uzmanlaşma dalı olarak yeni medya pratikleri içinde yer almaktadır. Bu bağlamda, araştırmaya konu olan iklim haberciliğinin ve iklim krizi haberlerinin anaakım ve alternatif medyada nasıl sunulduğu, haberlerin kamuoyunu iklim krizi konusunda nasıl bilgilendirdiği ve bilinç kazandırıp kazandırmadığı, sunulan haberlerde iklim krizine yönelik çözüm arayışlarına yer verilip verilmediği ve iklim krizi haberlerinin medyanın gündemindeki güncelliğini ortaya koymak araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

4.4. Araştırmanın Önemi

Medya, kamuoyuna doğru ve tarafsız haber sağlamakla yükümlüdür, toplum adına gözetir ve toplum yararına haber üretir. Bu yönüyle demokratik toplumlarda medyaya dördüncü güç rolü atfedilir. Siyasal iktidarı denetleme ve gündeme yön verme gücüyle etkin olan medya, toplumun sorunlarına mercek tutan güçlü bir araçtır. Bugün toplumun şartları en ağır sorunlarından biri küresel çapta yaşanan iklim krizidir. Bu krizin yaratacağı yıkımların önüne geçebilmek ancak bu konuda farkındalık kazanmış bir toplumla mümkündür. Medya, hem toplumu bilinçlendirmede hem de hükümetleri iklim krizi konusunda çözüm odaklı politika üretmelerinde yönlendirici bir aktördür. Yeni medyada yaygın faaliyet alanı bulan ve bu alanda yeni gelişen iklim haberciliği, iklim krizine ve iklim haberlerine ilişkin konularda yürüttüğü çalışmalar doğrultusunda krizin etki ve sonuçlarını toplumun gündemine taşımaya çalışmaktadır. İklim haberciliği ile toplumun, iklim krizinin getireceği olumsuz etkileri ve çözüm yolları hakkında doğru ve tarafsız haber alması, bu konuda farkındalık kazanması sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda, çalışmada incelenen “iklimhaber.org” ve “yesilgazete.org” ile “Hürriyet.com.tr” ve “Sabah.com.tr” web sitelerinin okuyucuya iklim krizi konusunda ne kadar ve nasıl haber ulaştırdığı belirlenerek bu bilincin oluşturulmasındaki katkının araştırılması önemli görülmektedir. İklim krizinin küresel ölçekte bir tehdit oluşturmaya başlaması, habercilik pratiklerinde de bu alanda yeni bir uzmanlık alanının oluşmasını sağlamıştır. Konunun güncel olması ve özellikle yeni medya ortamında alternatif habercilik bağlamında yayın yapan iklim haberciliğine odaklanan haber siteleri ile ilgili alan yazında çok fazla araştırmanın yapılmamış olması ve araştırmada alternatif medyaya örnek olarak seçilen “iklimhaber.org” ve “yesilgazete.org” ile küresel iklim krizine yönelik haberlerin anaakım medyada yer alış biçimlerinin sunumunda “Hürriyet.com.tr” ve “Sabah.com.tr” web sitelerinin seçilmesi ile gerçekleştirilen bu analizin alanyazına bu anlamda katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma, iklim krizine ilişkin haberlerin anaakım medya ile alternatif medya tarafından ele alınış biçimlerinin karşılaştırmalı sonuçlarına ulaşılması açısından da önemli görülmektedir.

4.5. Yöntem

Araştırmada iklim krizi haberlerinin yeni medya ortamında sunumu ve haberlerin güncelliği içerik çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. İçerik çözümlemesi iletişim içeriğinin, genellikle önceden belirlenmiş sınıflamalar (kategoriler) çerçevesinde sistematik olarak gerçekleştirilmesini sağlayan bir araştırma tekniğidir. İçerik, gazete haberleri veya yazıları olabileceği gibi televizyon haberleri, filmleri, radyo programları, sinema filmleri kısacası her türlü içerik olabilir. (Geray, 2011).

Araştırmada, alternatif medya olarak seçilen iklimhaber.org ve yesilgazete.org ile anaakım medya olarak seçilen Hürriyet.com.tr ve Sabah.com.tr internet haber sitelerinin iklim krizi ile ilgili yayınlanan haberlerinin nicel ve nitel analizinin yapılabilmesi için kodlama formu oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlama formunda iklim krizi haberlerinin medyadaki güncelliğine bakılmış; hava olayları, lider görüşmeleri, iklim zirveleri, iklim aktivizmi, BM raporları, uzman görüşleri olmak üzere hangi faaliyet alanları içinde yer aldığı belirlenmiştir. Faaliyet alanları içinde değerlendirilen haberler iklim değişikliği, küresel ısınma, su ve hava kirlilikleri, doğal afetler, doğal yaşamın korunması, iklim politikaları enerji sistemleri, biyolojik çeşitlilik, tarım faaliyetleri ve sağlık gibi temalar çerçevesinde incelenmiştir. Haberlerin aktörleri de uzmanlar, sivil toplum kuruluşları, Türk hükümet temsilcileri, yabancı hükümet temsilcileri, resmi kurumlar, özel şirketler ve iklim aktivistleri olarak kodlama formunda yer almaktadır.

Haberlerde kullanılan görsel materyaller fotoğraf, bilgi grafikleri, illüstrasyon, karikatür, ve afiş olarak kategorilere ayrılıp fotoğraf kategorisi olay fotoğrafı ve temsili fotoğraf olmak üzere iki alt kategoride ele alınmıştır.

Bu çalışmada, alternatif medya olarak iklimhaber.org ve yesilgazete.org ile anaakım medya olarak Hürriyet ve Sabah gazetelerinin internet haber portalları, web sitesi bilgilerinden yararlanılarak bu haber sitelerinin genel görünümüne bakılmış; 1-30 Ocak 2022 tarihinde yayınlanan 442 haber üzerinde içerik analizi yöntemi uygulanmıştır.

Araştırmanın örneklemini yeni medyada alternatif haber üreten “iklimhaber.org” ve “yesilgazete.org” internet haber siteleri; anaakım medyada ise “Hürriyet” ve “Sabah” gazetelerinin internet siteleri oluşturmaktadır. Örnekleme oluşturan alternatif medya haber sitelerinin seçilmesinde yalnızca iklim haberciliği alanında haber üreten alternatif medya organları olma durumu gözetilmiştir. Anaakım medya için seçilen Hürriyet ve Sabah gazetesi internet haber siteleri ise 1-31 Ocak 2022 tarihine bakılarak en yüksek tiraja sahip olmaları durumundan seçilmiştir.

Veri kaynaklarını; Türkiye’de yeni medyada alternatif habercilik yapan “iklimhaber.org” ve “yesilgazete.org” ile anaakım medyada habercilik yapan “Hürriyet” ve “Sabah” gazetelerinin internet sitelerinin haber içerikleri oluşturmaktadır.

Araştırmada, seçilen internet haber sitelerinin iklim krizi ile ilgili yayınlanan haberlerinin nicel ve nitel analizinin yapılabilmesi için kodlama formu oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlama formunda

iklim krizi haberlerinin medyadaki güncelliğine bakılarak; hava olayları, lider görüşmeleri, iklim zirveleri, iklim aktivizmi, BM raporları, uzman görüşleri olmak üzere hangi faaliyet alanları içinde yer aldığı belirlenmeye çalışılmıştır. Haberlerde kullanılan görsel materyaller fotoğraf, bilgi grafikleri, illüstrasyon, karikatür ve afiş olarak kategorilere ayrılmış; fotoğraf kategorisi ise olay fotoğrafı ve temsili fotoğraf olmak üzere iki alt kategoride ele alınmıştır.

Araştırmanın sınırlılığını yeni medyada iklim haberciliği alanında faaliyet gösteren internet gazeteleri “iklimhaber.org” ve “yesilgazete.org” oluşturmakta; anaakım medyada faaliyet gösteren “Hürriyet” ve “Sabah” gazeteleri internet sitelerinde ise “iklim krizi” etiketiyle aranan haberler oluşturmaktadır.

4.6. Bulgular

Anaakım medyada faaliyet gösteren Hürriyet.com ile Sabah.com ve alternatif medyada faaliyet gösteren iklimhaber.org ile yeşilgazete.org web sitelerinde yer alan haberlerin konu dağılımları araştırma kapsamında belirlenmiştir. Her haber sitesinin de haber içerikleri, oluşturulan kodlama formu çerçevesinde ayrı ayrı incelenmiştir. Bu doğrultuda öncelikle, araştırmaya alınan dört gazetenin haber sayıları aşağıdaki gibidir:

Tablo 4.1. İnternet Gazetelerinin Haber Sayıları

	İnternet Gazeteleri	Haber Sayıları
Anaakım Medya	Hürriyet.com	57
	Sabah.com	104
Alternatif Medya	İklimhaber.org	83
	Yesilgazete.org	198
Toplam		442

İklim.org İçerik Analizi

Alternatif medya olarak iklim haberciliği yapan iklimhaber.org internet sitesinde yer alan haberler, kodlama formunda oluşturulan sorular kapsamında yanıtlanarak elde edilen veriler tablo üzerinde değerlendirilmiştir.

Tablo 4.2. İklimhaber.Org Haber Kategorileri ve Sayısal Dağılımı

Haber kategorileri	Haber Sayıları	%
Ekonomi	37	44,6
Politika	31	37,3
Bilim	15	18,1
Afetler	0	0
Analiz	0	0
Raporlar	0	0
Toplam	83	100

İklimhaber.org internet haber portalının 2022 yılı ocak ayının 1-30 tarihleri arasındaki haber sayılarına ve oranlarına bakıldığında; ocak ayında iklim değişikliği ile ilgili yayınlanan 83 haberden 37'si (%44,6) ile en çok ekonomi kategorisi içinde yer almaktadır. Haber sitesinde yer alan 31 haber, yüzde 37.3 oranına sahip pay ile Politika kategorisinde yer almıştır. Bilim kategorisinde ise 15 haber ile % 18.1 oranında haber yayınlanmıştır. Haber sitesinin kategorileri arasında yer alan “Bir Buçuk Derece” ve “Kömür Masalları” başlıklarının haber içeriklerinde belirli bir tarih bulunmadığından araştırmaya dahil edilmediğinden, grafikte temsil edilememiştir. Yüzde ve haber sayısı tablosuna bakıldığında “Afetler”, “Analiz” ve “Raporlar” kategorilerinde araştırmada belirlenen tarih aralığında haber içeriği üretilmediği görülmektedir. Elde edilen verilere göre, iklimhaber.org haber sitesinin haber kategorileri incelendiğinde, haberlerin en fazla ekonomi kategorisi içinde yer aldığı; bu kategori altında ise içerik konuları yeşil ekonomi, yeşil enerji, sürdürülebilirlik ve yenilenebilir enerji kaynaklarından oluşmaktadır. Politika kategorisinde yer alan haber içeriklerini ise yaygın olarak Türk hükümet temsilcileri ve yabancı hükümet temsilcilerinin açıklamalarının yanı sıra ABD, Çin ve Almanya'nın nükleer enerji, doğalgaz ve kömür kullanımı ve gelecek yıllara ilişkin açıkladıkları yeşil ekonomi politikaları oluşturmaktadır. Tablo 4.2 değerlendirildiğinde, iklim krizi konusunda kamuoyunu aydınlatma rolü ile iklim haberciliği alanında yayın yapan iklimhaber.org haber portalında Bilim kategorisinin, % 18,1 oranıyla en az haber içeriğine sahip olması dikkat çekmektedir. Türkiye ile ilgili haberlerde ise yeşil enerji politikaları ele alınarak daha çok Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yazılı açıklamaları ile Bakanlığın katıldığı iklim zirveleri yer almaktadır. Türkiye'nin iklim değişikliğine uyum çabaları da bu haberler içinde sıklıkla yer almıştır.

Tablo 4.3. İklimhaber.org Haber Sitesinde Haberi Destekleyen Görsel Materyallerin Dağılımı

Haberi Destekleyen Görsel Materyal	Haber Sayısı	%
Temsili Fotoğraf	73	88
Olay Fotoğraf	7	8,4
Bilgi Grafikleri	2	2,4
İllüstrasyon	0	0
Afiş	1	1,2
Karikatür	0	0
Toplam	83	100

İklim haberlerinde kullanılan görsel materyaller incelendiğinde; 73 haberde yüzde 88 oranıyla temsili fotoğraf kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. Temsili fotoğraflar haber kategorilerine bağlı olarak; Ekonomi kategorisinde güneş enerjisi panelleri, rüzgar gülleri, nükleer enerji santralleri, ülkelerin enerji yatırımları konusunda ülke bayrakları, sanayi kuruluşlarına ait görseller ve fosil yakıt kullanımına yönelik kısıtlama haberlerinde ise çevreye kirli duman salan büyük sanayi bacaları temsili fotoğraf olarak kullanılmıştır. Politika kategorisinde yer alan haberlerin temsili fotoğraflarını ise Türk ve yabancı hükümet temsilcilerinin fotoğrafları, tarım faaliyeti yapan insanlar, sivil toplum kuruluşu,

resmi kurumlar ve özel şirketlerin temsilcileri ya da logoları oluşturmaktadır. Haberler incelendiğinde % 8,4 oranında yalnızca 7 haberin olay fotoğrafı ile desteklendiği görülmüştür. Bu haberlerde Türk ve yabancı hükümet temsilcilerinin iklim zirvelerinde yaptıkları konuşma esnasında görüntülenen fotoğrafları kullanılmıştır. İncelenen haberlerde Bilgi Grafikleri ile 2 haberin % 2,4 oranına sahip olduğu ve bu bilgi grafiklerin haber içeriğinde kullanıldığı görülmüştür. Bilgi grafikleri ile desteklenen iki haberden biri “Çin Açık Deniz Rüzgar Enerjisinde Rekor Kırdı” başlıklı,

Çin’in rüzgar enerjisi kullanımının yıllara göre dağılımını gösteren çubuk grafik; diğeri ise “Son Yedi Yıl Açık Ara En Sıcak Yedi Yıl Olarak Kayıtlara Geçti” başlıklı haberde, 2003-2021 yılları arasında uydu verileri kullanılarak yapılan analizlerde karbondioksit konsantrasyonları eğiliminin 2021’de devam ettiğini ve yıllık küresel ortalamanın (XCO₂) 414,3 ppm’e çıkararak rekor kırdığını gösteren grafik kullanılmıştır. Afiş ile desteklenen haber ise yalnızca bir adet tespit edilmiş olup, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın 2053 net sıfır emisyon ve yeşil kalkınma hedefi doğrultusunda kısa, orta ve uzun vadeli strateji, eylem, politika ve mevzuatların altyapısını oluşturacaklarını duyurduğu “İklim Şurası başladı” başlıklı haberdur. Haberi destekleyen görsel materyaller içerisinde illüstrasyon ve karikatüre rastlanmamıştır.

Tablo 4.4. İklimhaber.org Haber Sitesinde Haberin Düzenlenme Biçimine Göre Dağılımı

Düzenlenme Biçimine Göre Haber Sayıları	Haber Sayısı	%
Basın Bülteni	38	45,8
Araştırma Haber	18	21,7
Olay Haber	15	18,1
Bilgi Haber	12	14,5
Derleme Haber	0	0
Tematik Haber	0	0
Öykü Haber	0	0
Toplam	83	100

İklimhaber.org internet portalında haberler düzenlenme biçimlerine göre araştırma haber, derleme haber, olay haber, tematik haber, bilgi haber, öykü haber ve basın bülteni olarak belirlenmiştir. Buna göre, incelenen 83 haberin 38’si % 45,8’lik payla basın bültenidir.

Basın bülteni, bilgilendirici ve açıklayıcı metinler, reklamlar, kamu hizmet duyuruları, makaleler, kurumsal bültenler, dergiler, broşürler, yıllık faaliyet raporları, konuşmalar ve sunumlar, web siteleri, profil sayfaları ve kurumsal bloglardan oluşabilir. Genellikle haber bülteni olarak bilinen bültenler basılı veya web ortamında (elektronik) yayımlanabilir (Duğan, 2018). Haberlerin 18’i araştırma haber biçiminde düzenlenmiş olup % 21,7’lik orana sahiptir. Araştırma haber, araştırmacı gazeteciliğin bir sonucudur ve çoğu zaman bilgileri derinlemesine incelemek ve detayları ortaya çıkarmak için kullanılır (Bülbül, 2001). Bu haberlerde yenilenebilir enerjiye ilişkin resmi kurumlardan ve özel şirketlerden elde edilen verilere, enerji santrallerinin sayısına ve üretilen enerji miktarına, kurumların teşvik programları ve uzmanların çalışmalarına başvurulduğu görülmüştür. Düzenlenme

biçimine göre haber sayılarına bakıldığında olay haberler kategorisinde 15 haber, % 18,1 oranında yer almaktadır.

Olay haber, haberin oluşmasına olanak veren olayın meydana gelmesidir. Bu tür haberlerin içeriğinde sıcak gelişmeler bulunduğu gibi, önceden planlanmış etkinlikler de yer alabilir (Arslan, 2006). İklimhaber.org'ta yer alan iklim krizi haberlerinin düzenlenme biçimine göre olay haber kategorisindeki örnekleri incelendiğinde, meydana gelen aşırı hava olayları, sıcaklık artışları ve ani sel ve fırtınadan kaynaklanan afetler ele alınmıştır. Bilgi haber kategorisinde ise 12 habere ulaşılmıştır. Bu haberler yüzde 14,5'lik pay ile olay haber kategorisine yakın bir oranda seyretnmiştir. Bilgi haberi, ilgili konu hakkında uzmanların açıklamalarını içerir. İklimhaber.org'ta yer alan bilgi haberler de iklim değişikliği, sürdürülebilirlik, yeşil ekonomi, iklim olayları, tarımsal faaliyetler, gıda güvenliği, sağlık politikaları vb. konular hakkında uzman kişilerin açıklamalarına başvurulmuş haberlerden oluşmaktadır.

Tematik haber, benzer konu ve içeriğe sahip diğer haberlerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesiyle oluşur (Arslan, 2006). İklimhaber.org'ta iklim krizi haberleri seçilen tarih aralığında incelendiğinde, haber içeriklerinin bütünlük içinde aynı haberde konu edilmediği, konuların tek bir perspektiften ele alındığı görülmüştür. Öykü haber; okuyucu/izleyici bağlamında geniş kitleleri etki alanına almak için olayların dramatize edilerek sunulduğu haber biçimidir (Arslan, 2006). Derleme haber ise, farklı zamanlarda meydana gelen olayları ya da konuları bir araya getirerek bütünlükçü bir bakış açısı sunan haberdur (İrvan, 2021). İklimhaber.org haber portalında tematik haber, öykü haber ve derleme haber örnekleri bulunmamıştır.

Tablo 4.5. İklimhaber.org Haber Sitesinde Haber İçeriklerinin Kaynağına Göre Dağılımı

Haber İçeriklerinin Kaynağı	Haber Sayıları	%
Yurt İçi Haberler	46	44,6
Yurt Dışı Haberler	37	55,4

İklimhaber.org internet gazetesinde yer alan 83 haber, haber içeriklerinin kaynağı bakımından incelendiğinde 46 haberin % 55,4 ile yurt dışı kaynaklı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu haberlerde yabancı haber ajansları, yabancı resmi kurum ve özel şirketler ile yabancı hükümet temsilcilerinin açıklamalarından yararlanıldığı görülmüştür. İklim krizi haberlerinin 37'si ise % 44,6 ile yurt içi kaynaklı haberlerdir.

Tablo 4.6. İklimhaber.org Haber Sitesinde Haberlerin Niteliğine Göre Dağılımı

Haber Niteliği	Haber Sayısı	%
Sorun tespiti	14	16,9
Çözüm önerisi	6	7,2
Bilgilendirme	14	16,9
Duyuru	12	14,5
Uyarı	7	8,4
Açıklama	30	36,1

İklim krizi haberlerinin niteliğine bakıldığında; 30 haber (%36,1) açıklama, 14 haber (%16,9) sorun tespiti, 14 haber (%16,9) bilgilendirme 12 haber (%14,5) duyuru, 7 haber (%8,4) uyarı ve sadece 6 haber (%7,2) çözüm önerisi niteliği taşımaktadır. Niteliği bakımından haberler incelendiğinde açıklama kategorisinde daha fazla haber yer alması, iklimhaber.org sitesindeki iklim haberlerinin daha çok ekonomi ve politika haberleri kategorisinde ele alınmasından ve haberlerin politikacılar ve kurumların resmi açıklamalarını içermesinden kaynaklanmaktadır. İklim değişikliğinin etkilerine odaklanan haberlerde ise daha çok sorun tespiti ve uyarı söz konusudur. Bu haberlerde, mevsiminden önce açan çiçek ve meyveler, göç yolları değişen hayvanlar, fosil yakıtların sebep olduğu sağlık sorunları, nesli tükenmekte olan canlılar, sıcaklık artışlarının beraberinde getirdiği kuraklık ve su kaynaklarında azalma konuları ele alınmıştır. Çözüm önerisi (% 7,2), duyuru (% 14,5) ve uyarı (yüzde 8,4) nitelikli kategorilerde ise iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması için uzman görüşlerine yer verilen haberler yer almaktadır. Bu haber içeriklerinde sıcaklık artışlarının devam etmesiyle meydana gelebilecek canlı türlerinde yok oluşlar, kuraklık, ormansızlaşma, su kaynaklarında azalma, çölleşme, buzul erimeleri ve biyolojik çeşitliliğin azalması konuları ele alınmıştır.

Tablo 4.7. İklimhaber.Org Haber Sitesinde Haberlerin İletişim Yönüne Göre Dağılımı

	Haber Sayıları	%
Olumlu	35	42,2
Olumsuz	41	49,1
Nötr	7	8,7

İklim krizi haberlerinin olay içerikleri incelendiğinde haberlerin iletişim yönü % 49,4 olumsuz, % 42,2 olumlu ve % 8,4 nötrdür. İklimhaber.org’da iklim değişikliğinin daha çok politik ve ekonomik boyutlar çerçevesinde değerlendirilmesi, iklim krizinin etkilerine karşı hükümetlerin ve kurumların eylem planlarını içeren raporları doğrultusunda haber üretilmesi haber diline ve başlıklarına olumlu ve olumsuz nitelik kazandırmaktadır. İklim krizinin etkilerine ilişkin haberler en çok ekonomi kategorisi içinde yer almaktadır ve bu haberlerin içeriği, tüm ulusların ekonomisinin iklim krizinden olumsuz yönde etkilenmesiyle ortaya çıkabilecek zararlar üzerinde durmaktadır. Olumlu haber diline sahip haberler daha çok politikacıların iklim kriziyle mücadele için attıkları adımları anlatan, yenilenebilir enerji yatırımları ve doğal yaşam alanlarının korunmasını içeren yönetmeliklerin oluşturduğu haberlerdir. Buna örnek olarak Politika kategorisinde yer alan “Danimarka 2030 yılına kadar iç hat uçuşlarını fosil yakıttan arındıracak” başlıklı haber verilebilir. Nötr haberlere ise Bilim kategorisinde yer alan ve “TEMA 2021’in çevre olaylarını değerlendirdi” başlığıyla verilen, TEMA Vakfı’nın, 2021’in öne çıkan iyi ve kötü çevre olaylarını değerlendirdiği haberi örnek verilebilir.

Tablo 4.8. İklimhaber.Org Haber Sitesinde Haberlerin Yazı Türüne Göre Dağılımı

	Haber Sayıları	%
Haber	74	89,2
Köşe Yazısı	1	1,2
Söyleşi	0	0
Rapor	8	9,6

İklimhaber.org web sitesinde yer alan iklim krizi haberlerinin yazı türleri incelendiğinde 74 haber % 89,2 oranla, 8 rapor % 9,6 oranla ve sadece 1 köşe yazısı (%1,2) türünde haber üretilmiştir. İncelenen tarih aralığında ise söyleşi türüne rastlanmamıştır. Elde edilen analiz verilerinde 1-30 Ocak 2022 tarihleri arasında sadece bir köşe yazısı bulunmuştur. Ekonomi kategorisi içinde yer alan köşe yazısı Hasan Aksoy tarafından “Yeşil hidrojen ile Türkiye’de karbonsuzlaşması zor sektörlerin enerji dönüşümü kolaylaşabilir” başlığıyla oluşturulmuştur. Köşe yazısının içeriğine bakıldığında, Kasım 2021’de Türkiye’nin Paris Anlaşması’na taraf olması, 2053 karbon nötr hedefini açıklaması ve enerji sektöründeki dönüşümü ele alınmıştır. Yeşil hidrojenin, özellikle zor karbonsuzlaşan sektörlerde, dönüşümde kritik bir rol oynayabileceği ve enerji ticaretinde ana emtialardan biri olma potansiyeli olduğu, Türkiye’nin yeşil hidrojen üretim ve ihracat potansiyeli de köşe yazısında değerlendirilen konulardır.

Tablo 4.9. İklimhaber.Org Haber Sitesinde Haberlerde Yer Alan Aktörlere Göre Dağılımı

Haberin aktörü	Haber Sayısı	%
Uzmanlar	23	27,7
Yabancı hükümet temsilcileri	20	24,1
Resmi kurumlar	17	20,5
Türk hükümet temsilcileri	15	18,1
Sivil toplum kuruluşu	4	4,8
Özel şirketler	2	2,4
İklim aktivistleri	2	2,4
Toplam	83	100

İklim krizi haberlerinin içeriklerine bakıldığında; % 27,7 uzmanlar, % 24,1 yabancı hükümet temsilcileri, % 20,5 resmi kurumlar, yüzde 18,1 Türk hükümet temsilcileri, % 4,8 sivil toplum kuruluşları, % 2,4 özel şirketler ve % 2,4 iklim aktivistleri haber içeriklerinin aktörleridir. Haber içerikleri incelendiğinde haberlerde en fazla uzman bilgisine yer verildiği görülmüştür. Öne çıkan aktörleri yüksek oranlarda uzmanlar, Türk ve yabancı hükümet temsilcileri oluşturmaktadır. Üretilen haberler özellikle uzman görüşleriyle desteklenerek iklim krizi konusunda okuyucuya bilgi aktarılmasına odaklanılmıştır. Tablo 4.9 incelendiğinde en az orana sahip haber aktörünün özel şirketler ve iklim aktivistleri olduğu da dikkat çekmektedir.

Haberin aktörlerinden uzmanlar, özellikle iklim değişikliği alanında çalışmalar yürüten akademisyenlerden oluşurken, Türk ve yabancı hükümet temsilcileri ise iklim değişikliğinin etkilerine

karşı çözüm üreten politika yapıcılar ve yeşil dönüşümü teşvik edici açıklamalarla öne çıkan aktörlerdir. Haberlerde TEMA gibi sivil toplum kuruluşlarının ise doğal yaşam ve çevre konularına odaklanarak canlı türlerinin devamlılığını esas aldıkları görülmüştür. Haberin bir diğer aktörü olan özel şirketler, daha çok sürdürülebilirlik ve yeşil enerji konularıyla gündeme gelirken, iklim aktivistleri ise gezegeni iklim değişikliğinin tüm etkilerinden korumaya yönelik eylem ve açıklamalarıyla ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4.10. İklimhaber.org Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Krizi Etkilerinin Konu Dağılımı

İklim Krizinin Etkileri	Haber Sayıları	%
İklim Değişikliği	14	30,4
Küresel Isınma	10	21,7
Sıcaklık Artışları	3	6,5
Aşırı Hava Olayları	2	4,3
Buzul Erimeleri ve Deniz Seviyelerinde Yükselme	0	0
Kuraklık, Çölleşme ve Su Kaynaklarında Azalma	1	2,2
Doğa Tahribatı	11	23,9
Biyolojik Çeşitlilik	5	10,9

İklimhaber.org haber portalında incelenen haberler, haber içeriklerinin konuları bakımından “İklim krizinin etkileri” ve “İklim politikaları” olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İklim krizi haberlerinin içerik konuları incelendiğinde 46 haber krizin etkilerine odaklanırken 37 haber iklim politikaları çerçevesinde ele alınmıştır.

İncelenen haberler iklim krizinin etkileri bağlamında değerlendirildiğinde, 14 haber % 30,4 ile en fazla haber içeriği iklim değişikliği kategorisinde yer almıştır. Bu kategoride yer alan haberler doğrudan iklim değişikliğini ana konu olarak ele almış ve iklim değişikliğinin nedenleri, etkileri, çözüm önerileri, uluslararası toplantıların ana gündem maddesi olması ve canlı yaşamına doğrudan etkileri üzerinde durulmuştur. 11 haberde % 23,9 oranında doğa tahribatı konusu işlenmiştir. Bu haberler daha çok orman yangınları ile yok olan orman alanları haber içeriğinin öznesidir. Küresel ısınma konusu ise 10 haberde % 21,7 ile haber içeriklerinde yüksek bir orana sahiptir. Küresel ısınmanın artmasının önüne geçme ve hükümetler ile uluslararası kuruluşların bu konudaki faaliyetleri haber konuları arasındadır. Ayrıca küresel sıcaklık ortalamasının 1,5 derecede tutulmasının gezegen için hayati olduğu, aksi durumda sıcaklığın yükselmesi ile krizin etkilerinin daha yoğun hissedileceği haber içeriklerinde okuyucuya aktarılmıştır. % 6,5 ile sıcaklık artışları iklim krizinin etkileri arasındadır. Bu kategorideki haberler sıklıkla “En sıcak yıl” başlığı ile oluşturulmuştur. Aşırı hava

olayları kategorisinde 2 haber (%4,3) üretilmiştir. Bu haberler düzenlenme biçimine göre daha çok olay haber türünde verilmiş ve ani gelişen sel, fırtına gibi hava olayları ele alınmıştır. Aşırı sıcaklar ve mevsimlerin normal şartlarından uzun sürmesi de bu kategori içinde yer alan haberler arasındadır. Kuraklık, çölleşme ve su kaynaklarında azalma kategorisinde ise 1 haber % 2,2 ile en az paya sahiptir.

Tablo 4.11. İklimhaber.org Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Politikalarının Konu Dağılımı

İklim Politikaları	Haber Sayıları	%
Yeşil Ekonomi	13	34,2
Sürdürülebilirlik	16	42,1
Tarım Faaliyetleri	5	13,2
Sağlık Politikaları	1	2,6
Konferans ve Toplantılar	3	7,9
Toplam	38	100

İncelenen haberler iklim politikaları bağlamında değerlendirildiğinde, toplam 83 haberden 37 haberin iklim politikalarına ilişkin olduğu ortaya çıkarılmıştır. İklimhaber.org haber sitesinde iklim politikaları kategorisinde en fazla içerik % 42,1 ile sürdürülebilirlik konusunda üretilmiştir. Sürdürülebilirlik haberlerinin konuları yenilenebilir enerji projeleri, atık yönetimi, resmi kurumların ve özel şirketlerin sürdürülebilirlik stratejileri ile uluslararası kuruluşların sürdürülebilirlik politikaları oluşturmaktadır. Yeşil ekonomi kategorisindeki haberlerin oranı % 34,2'dir. Bu kategoride yer alan haberler özellikle resmi kurum ve özel şirketlerin çevre dostu üretim teknolojileri, enerji verimliliği, temiz enerji teknolojilerine yönelik faaliyetlerini içermektedir. Tarım faaliyetleri kategorisinde yer alan haberler % 13,2 oranına sahiptir. Kategorinin haberleri, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın iklim değişikliğinin etkilerinden kuraklık ve su kaynaklarının azalması karşısındaki politikaları ve çiftçilere yönelik destek ve teşvikleri konu alan içeriklerdir. Sağlık politikaları kategorisinde yer alan haberler ise % 2,6 ile en az paya sahiptir. Bu haberler iklim değişikliği ile oluşabilecek salgın hastalıkları konu edinmiştir. Konferans ve toplantı kategorisinde % 7,9 oranında haber üretilmiştir. Özellikle uluslararası iklim müzakereleri bu haber kategorisinde yer almakla birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın katıldığı ve düzenlediği toplantılar da haber içeriklerinin konusunu oluşturmaktadır. Ayrıca Taraflar Konferansı haberleri de bu kategori içinde değerlendirilmiştir.

Yesilgazete.org İçerik Analizi

Yayın sahibi Alternatif Medya ve İletişim Derneği (AMİD) olan Yeşil Gazete'nin Genel Yayın Yönetmeni Alev Karakartal'dır. Yeşil Gazete, ekolojik, politik, katılımcı bir dijital haber platformudur. Yeşil Gazete, günlük olarak yayın yapmaktadır. Platformda yer alan köşe yazıları ve yorumlar, yazarların kendi görüşlerini yansıtmaktadır. Sürdürülebilirlik ilkesini benimseyen Yeşil Gazete, açık kaynaklı teknolojileri kullanmaya özen göstermektedir (yesilgazete.org, 2024).

Tablo 4.12. Yesilgazete.org Haber Kategorileri ve Sayısal Dağılımı

Haber kategorileri	Haber sayısı	%
Ekoloji	71	35,9
İklim krizi	54	28,7
Enerji	27	13,6
Hayvan hakları	23	11,6
Doğa	10	5,1
Tarım-Gıda	10	5,1
Kent	2	1
LGBTİ+	1	0,5
Kadın	0	0
Sivil toplum	0	0
Toplam	198	100

Yesilgazete.org internet haber sitesinin kategorileri, İklim krizi, Doğa, Ekoloji, Tarım-Gıda, Hayvan hakları, Enerji, Kadın, Sivil toplum, Kent ve LGBTİ+ olmak üzere 10 kategoriden oluşmaktadır. İklim krizi haberlerinin en fazla yer aldığı kategori 71 haber ile % 35,9 oranında Ekoloji kategorisindedir. Bu kategoride yer alan haberler doğa ve canlı türleri ile ilgilidir. İklim krizi kategorisi de 54 haber ile % 28,7 oran ile yüksek bir paya sahiptir. Kategorinin haberleri doğrudan iklim krizinin etkilerine odaklanan sorun tespiti ve çözüm önerilerine odaklanmaktadır. Enerji kategorisinde yer alan 27 haber % 13,6 oranına sahiptir ve haberler yeşil ekonomi ve sürdürülebilirlik konularını kapsamaktadır. Hayvan hakları kategorisinde yer alan 23 haber % 11,6 ile tehlikeli kabul edilen hayvan ırkları, sokak hayvanlarının korunması, hayvan barınakları, evcil hayvanların çiplenerek kayıt altına alınması konularını içermektedir. Doğa kategorisinde yer alan 10 haber % 5,1'lik paya sahiptir ve doğa tahribatı hakkında içerik üretilmiştir. Tarım-Gıda kategorisi değerlendirildiğinde 10 haberin % 5,1 ile doğa kategorisine eşit olduğu görülmüştür. Haberlerde iklim krizinin etkilediği tarım faaliyetleri ve gıda güvenliği sorunları işlenmiştir. Kent kategorisinde 2 haber % 1 oranında yer bulmuştur. LGBTİ+ kategorisinde ise “LGBTİ+ aktivistler iklim krizi için bir araya geldi” başlığı ile yalnızca 1 haber yer alırken, Kadın ve sivil toplum kategorisinde haber bulunmamıştır.

Tablo 4.13. Yesilgazete.org Haber Sitesinde Haberi Destekleyen Görsel Materyallerin Dağılımı

Haberi Destekleyen Görsel Materyal	Haber Sayısı	%
Temsili Fotoğraf	150	75,8
Olay Fotoğraf	31	15,7
Bilgi Grafikleri	12	6,1
İllüstrasyon	2	1
Afiş	3	1,5
Karikatür	0	0
Toplam	198	100

Yesilgazete.org haber sitesinde iklim değişikliği haberlerini destekleyen görsel materyaller incelendiğinde 150 haberde % 75,8 ile temsili fotoğraf kullanıldığı görülmektedir. Fotoğraflar, iklim değişikliğini simgeleyen kurak alanlar, sıcak hava, doğa tahribatı, hayvan görselleri, havayı kirlettiğini gösteren büyük sanayi bacaları, termik santraller vb görselleri kullanılmıştır. Olay fotoğrafı 31 haberde %15,7 oranında kullanılmıştır. Olay fotoğrafının kullanıldığı haberler keşfedilen yeni bir canlı türünün yakalanma anı, aşırı yağışlar ve STK'ların çevre eylemler ve uluslararası müzakere görüşmelerini gösteren fotoğraflardır. Bilgi grafikleri ise 12 haberde, % 6,1 oranında kullanılmıştır. Bu grafikler küresel ısınma haberlerinde sıcaklık artışlarını gösteren grafiklerdir. Afiş kategorisinde 3 haber % 1,5 ile yer bulmuştur. Afiş görselleri STK ve çevre derneklerinin haber içeriklerini desteklemek için kullanılmıştır. Karikatür kategorilerinde iklim krizi haberleri yoktur.

Tablo 4.14. Yesilgazete.org Haber Sitesinde Haberin Düzenlenme Biçimine Göre Dağılımı

Düzenlenme Biçimine Göre Haber Sayıları	Haber Sayısı	%
Basın Bülteni	58	29,3
Olay Haber	49	24,7
Bilgi Haber	46	23,2
Araştırma Haber	32	16,2
Derleme Haber	11	5,6
Tematik Haber	2	1
Öykü Haber	0	0
Toplam	198	100

Yesilgazete.org haber sitesinin iklim değişikliği ile ilgili haberlerinin düzenlenme biçimine göre sayılarına bakıldığında, en fazla haberin basın bülteni olduğu görülmektedir. Bu kategoride 58 haber %29,3 ile en yüksek paya sahiptir. Basın bültenleri resmi kurumlar, özel şirketler ve sivil toplum kuruluşlarının yazılı açıklamalarından oluşmaktadır. Olay haber kategorisinde %24,7 ile 49 haber yer almaktadır. Bu haberler anlık gelişen olayları ifade etmektedir. Bakanların düzenlediği basın toplantılarında yaptıkları konuşmalar, iklim aktivistlerinin eylemleri ve ani hava olayları bu kategoride yer alan konu başlıklarıdır. Araştırma haber kategorisinde %16,2 ile 32 haber, Bilgi haber kategorisinde % 23,2 ile 46 haber tespit edilmiştir. Bilgi haber kategorisinde yer alan haberler uzman görüşleri ve uluslararası araştırma raporları çerçevesinde ele alınmıştır. Derleme haber kategorisinde % 5,6 pay ile 11 haber bulunmaktadır. Tematik haber kategorisinde 2 haber “Adalar’da sit alanına tuvalet inşaatı” ve “Antalya’da beş Antik bitki koruma altına alındı” haberleri yer alırken ve Öykü haber kategorilerinde ise haber bulunmamıştır.

Tablo 4.15. İklimhaber.org Haber Sitesinde Haber İçeriklerinin Kaynağına Göre Dağılımı

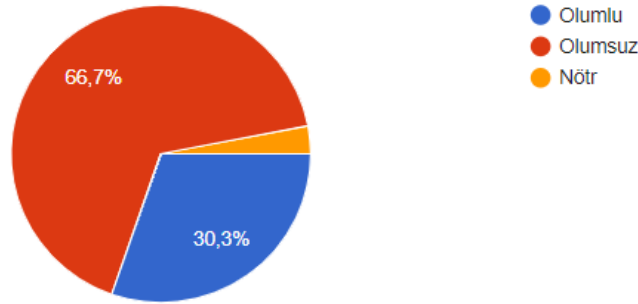
Haber İçeriklerinin Kaynağı	Haber Sayıları	%
Yurt İçi Haberler	118	59,6
Yurt Dışı Haberler	80	40,4

Yesilgazete.org'da yer alan 198 haber, haber içeriklerinin kaynağı bakımından incelendiğinde 80 haberin %40,4 ile yurt dışı kaynaklı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu haberlerde yabancı haber ajansları, yabancı resmi kurum ve özel şirketler ile yabancı hükümet temsilcilerinin açıklamalarına yer verilmiştir. İklim krizi haberlerinin 118'i ise %59,6 ile yurt içi kaynaklı haberlerdir. Yurt içi kaynaklı haberler resmi kurum ve Türk hükümet temsilcilerinin açıklamaları ile STK ve iklim aktivistlerinin faaliyetlerinden oluşmaktadır.

Tablo 4.16. Yesilgazete.org Haber Sitesinde Haberlerin Niteliğine Göre Dağılımı

Haber Niteliği	Haber Sayısı	%
Sorun tespiti	49	24,7
Çözüm önerisi	11	5,6
Bilgilendirme	43	21,7
Duyuru	19	9,6
Uyarı	17	8,6
Açıklama	59	29,8

Yesilgazete.org internet sitesinde yer alan iklim krizi haberleri niteliği bakımından incelendiğinde %29,8 açıklama, %24,7 sorun tespiti, % 21,7 bilgilendirme, % 9,6 duyuru, % 8,6 uyarı ve % 5,6 çözüm önerisi nitelikli haberler üretilmiştir. En fazla haber Açıklama kategorisinde yer almıştır. Yesilgazete.org haber sitesindeki iklim haberleri daha çok ekoloji ve iklim krizi kategorisinde ele alınmıştır ve haberler iklim krizinin çevreye etkilerine odaklanmıştır. Bu haberler daha çok iklim krizinin yarattığı olumsuz etkilere ilişkin açıklamalarda bulunan uzman bilgilerine yer vermiştir.

Şekil 4.2. Yesilgazete.org Haber Sitesinde Haberlerin İletişim Yönüne Göre Dağılımı

Haberlerin iletişim yönü %66,7 olumsuz, % 30,3 olumlu ve %3 nötrdür. Haberlerin iletişim yönünün büyük oranda olumsuz olması, iklim krizinin doğa, çevre, canlı türleri, sağlık, tarım ve gıda sistemleri üzerindeki etkilerinin olumsuz sonuçlar yaratacağının ortaya konulmasıyla açıklanabilir.

Tablo 4.17. Yesilgazete.org Haber Sitesinde Haberlerin Yazı Türüne Göre Dağılımı

	Haber Sayıları	%
Haber	191	96,5
Köşe Yazısı	3	1,5
Söyleşi	2	1
Rapor	2	1
Toplam	198	100

Yesilgazete.org haber sitesinde yer alan haberlerinin yazı türlerine bakıldığında %96,5 oranla 191 haber, %1,5 oranla 3 köşe yazısı, yüzde 1 ile 2 söyleşi ve yüzde 1 oranla 2 rapor türünde içerik üretilmiştir. “Asya’da 224 yeni canlı türü keşfedildi” başlığı rapor kategorisinde değerlendirilmiştir. “1 Nokta 5: LGBTİ+’lar için iklim krizi kılavuzu” ise söyleşi türüne örnek verilebilir.

Tablo 4.18. Yesilgazete.org Haber Sitesinde Haberlerde Yer Alan Aktörlere Göre Dağılımı

Haberin aktörü	Haber Sayısı	%
Uzmanlar	53	26,8
Yabancı hükümet temsilcileri	22	11,1
Resmi kurumlar	56	28,3
Türk hükümet temsilcileri	12	6,1
Sivil toplum kuruluşu	22	11,1
Özel şirketler	20	10,1
İklim aktivistleri	13	6,6
Toplam	198	100

İklim krizi haberlerinin içeriklerine bakıldığında; %26,8 uzmanlar, %11,1 yabancı hükümet temsilcileri, %28,3 resmi kurumlar, %6,1 Türk hükümet temsilcileri, %11,1 sivil toplum kuruluşları, %10,1 özel şirketler ve yüzde 6,6 iklim aktivistleri haber içeriklerinin aktörleridir. Haber içerikleri incelendiğinde haberlerde en fazla resmi kurumlar bilgisine yer verildiği görülmüştür. Öne çıkan aktörleri yüksek oranlarda uzmanlar ve resmi kurumlar oluşturmaktadır. Üretilen haberler özellikle uzman görüşleriyle desteklenerek iklim krizi konusunda okuyucuya bilgi aktarılmasına odaklanılmıştır. Tablo 4.18 incelendiğinde en az orana sahip haber aktörünün iklim aktivistleri olduğu görülmektedir.

Tablo 4.19. Yesilgazete.org Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Krizi Etkilerinin Konu Dağılımı

İklim Krizinin Etkileri	Haber Sayıları	%
İklim Değişikliği	26	17,3
Küresel Isınma	11	7,3
Sıcaklık Artışları	8	5,3
Aşırı Hava Olayları	4	2,7
Buzul Erimeleri ve Deniz Seviyelerinde Yükselme	1	0,7
Kuraklık, Çölleşme ve Su Kaynaklarında Azalma	10	6,7
Doğa Tahribatı	52	34,7
Biyolojik Çeşitlilik	38	25,3

İklim değişikliğinin etkileri kategorisinde yer alan haberler incelendiğinde, %34,7 ile en fazla haber içeriği Doğa tahribatı kategorisinde yer almıştır. Bu kategoride yer alan haberler doğrudan iklim değişikliğini ana konu olarak ele almış ve iklim değişikliğinin çevresel etkilerine odaklanmıştır. Haberlerde % 25,3 oranında biyolojik çeşitlilik konusu işlenmiştir. Bu haberlerde iklim değişikliği sebebiyle nesli tükenme tehlikesi altındaki canlı türlerine yer verilmiştir. Küresel ısınma konusu ise %7,3 orana sahiptir. %5,3 ile sıcaklık artışları da haber içeriklerinde son yılların en sıcak yılı başlığı ile yer bulmuş ve sıcaklık artışlarını haberde sorun tespiti olarak değerlendirilmiştir. Aşırı hava olayları kategorisinde %2,7 oranında haber üretilmiştir. Bu haberler düzenlenme biçimine göre daha çok olay haber türünde verilmiş ve ani gelişen sel, fırtına gibi hava olayları ele alınmıştır. Kuraklık, çölleşme ve su kaynaklarında azalma kategorisi ise %6,7 paya sahiptir. Bu kategorinin haberleri tarım faaliyetlerini kapsamaktadır. Buzul erimeleri ve deniz seviyelerinde yükselme kategorisinde 1 haber bulunmuştur.

Tablo 4.20. Yesilgazete.org Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Politikalarının Konu Dağılımı

İklim Politikaları	Haber Sayıları	%
Yeşil Ekonomi	11	18
Sürdürülebilirlik	30	49,2
Tarım Faaliyetleri	9	14,8
Sağlık Politikaları	7	11,5
Konferans ve Toplantılar	4	6,6

İncelenen haberler iklim politikaları bağlamında değerlendirildiğinde, 198 haberden 61 haber iklim politikaları kategorisinde yer almıştır. Yeşilgazete.org haber sitesinde iklim politikaları kategorisinde en fazla içerik % 49,2 ile sürdürülebilirlik konusunda üretilmiştir. Sürdürülebilirlik haberlerinin konuları yenilenebilir enerji projeleri ve özel şirketlerin sürdürülebilirlik stratejileri ile uluslararası kuruluşların sürdürülebilirlik politikaları oluşturmaktadır. Yeşil ekonomi kategorisindeki haberlerin oranı %18'dir. Tarım faaliyetleri kategorisinde %14,8 ile 9 haber bulunmaktadır. Kategorinin haberleri, kuraklık ve su kaynaklarının azalmasının tarım sistemleri üzerindeki olumsuz etkisi üzerine odaklanmaktadır. Sağlık politikaları kategorisinde yer alan haberler %11,5 paya sahiptir. Konferans ve toplantı kategorisinde % 6,6 oranında haber üretilmiştir. Yesilgazete.org'ta özellikle uluslararası iklim müzakereleri bu haber kategorisinde yer almaktadır.

Hürriyet.com İçerik Analizi

Sedat Simavi tarafından 1 Mayıs 1948'de kurulan Hürriyet gazetesi, Türkiye'de günlük olarak yayınlanan anaakım bir haber kuruluşudur. Günümüzde Demirören Holding'in sahip olduğu gazetenin Genel Yayın Yönetmenliğini Ahmet Hakan yapmaktadır (biyografi.info, 2024). Anaakım medyada yayıncılık yapan Hürriyet gazetesi internet haber portalında yer alan iklim krizi haberleri, kodlama formu ile oluşturulan sorular doğrultusunda analiz edilmiştir.

Tablo 4.21.Hürriyet.com Haber Kategorileri ve Sayısal Dağılımı

Haber kategorileri	Haber sayısı	%
Gündem	11	19,3
Dünya	19	33,3
Bigpara/Ekonomi	17	29,8
Spor arena	0	0
Kelebek	2	3,5
Yaşam	0	0
Yazarlar	6	10,5
Eğitim	2	3,5
Toplam	57	100

Hürriyet.org internet haber sitesinin kategorilerine bakıldığında gündem, dünya, bigpara ve onun alt kategorisi ekonomi, epor arena, kelebek, yaşam, yazarlar ve eğitim olmak üzere toplam 8 ana kategori olduğu görülmüştür. İklim krizi haberlerinin en fazla yer aldığı kategori 19 haber ile %33,3 oranında dünya kategorisindedir. Buna göre, iklim krizi haberlerinin daha çok dünya gündeminde yer bulan haberlerden seçildiği söylenebilir. Ekonomi kategorisi de 17 haber ile %29,8 oran ile yüksek bir paya sahiptir. Ekonomi kategorisinde yer alan haberlerin yeşil ekonomi ve sürdürülebilirlik konularını kapsadığı görülmüştür. Gündem kategorisinde yer alan iklim haberleri, 11 haber ve %19,3'lük oranla görece daha az bir paya sahiptir. Kategoride yer alan haberler, uluslararası iklim müzakereleri ve resmi kurumların gündeminde bulunan iklim krizi konulu toplantılardan oluşmaktadır. Yazarlar kategorisi değerlendirildiğinde, 6 haberi Hürriyet köşe yazarları tarafından kaleme alınmıştır. Bu haberler, “Deniz sihirbaz değil” , “Her şey öğrenmekle başlıyor”, “İznik Gölü için ne yapılabilir” , “Sahildeki o rezalet için bakanlıktan belediyeye yıkım talimatı”, “Yerküreyi bekleyen sorunlar” ve “Yukarı bakıp iklim krizine duyarsız kalmayan girişimler” başlıklı köşe yazılarıdır. Kelebek ve Eğitim kategorilerinde ikiye haber % 3,5 ile ortak yüzdelik dilime sahiptir. Bu haberlerin içeriklerine bakıldığında kelebek kategorisindeki haber hayvanların iklim değişikliğine adaptasyonu konusunu ele alırken Eğitim kategorisi ise iklim değişikliği nedir ve etkileri nelerdir sorularını yanıtlayan içerikten oluşmaktadır. Spor arena ve yaşam kategorilerin de ise iklim krizine dair haber içeriği üretilmemiştir.

Tablo 4.22. Hürriyet.com Haber Sitesinde Haberi Destekleyen Görsel Materyallerin Dağılımı

Haberi Destekleyen Görsel Materyal	Haber Sayısı	%
Temsili Fotoğraf	43	75,4
Olay Fotoğraf	13	22,8
Bilgi Grafikleri	1	1,8
İllüstrasyon	0	0
Afiş	0	0
Karikatür	0	0
Toplam	57	100

Hürriyet.com haber sitesinde iklim değişikliği haberlerini destekleyen görsel materyaller incelendiğinde 43 haberde %75,4 ile temsili fotoğraf kullanıldığı görülmektedir. Fotoğraflar incelendiğinde sıcaklık simgesi olarak güneş, termometre görselleri kullanılırken, sürdürülebilirlik ve yeşil ekonomi konularında ağaçların çevrelediği dünya görselleri ile güneş enerji santralleri gibi yenilenebilir enerji görselleri kullanılmıştır. Olay fotoğrafı 13 haberde % 22,8 oranında kullanılmıştır. Olay fotoğrafının kullanıldığı haberler keşfedilen yeni bir canlı türünün yakalanma anı, aşırı yağışlar ve Türk ve yabancı hükümet temsilcilerinin toplantı görüşmelerini gösteren fotoğraflardan bazılarıdır. Bilgi grafikleri ise yalnızca 1 haberde, %1,8 oranında kullanılmıştır. Bu haber ise “ABD tarihindeki dördüncü en sıcak yıl olan 2021’in maliyeti 145 milyar dolar” başlıklı haberdır. Afiş ve karikatür kategorilerinde iklim krizi haberleri yoktur.

Tablo 4.23. Hürriyet.com Haber Sitesinde Haberin Düzenlenme Biçimine Göre Dağılımı

Düzenlenme Biçimine Göre Haber Sayıları	Haber Sayısı	%
Basın Bülteni	19	33,3
Araştırma Haber	11	19,3
Olay Haber	14	24,6
Bilgi Haber	11	19,3
Derleme Haber	2	3,5
Tematik Haber	0	0
Öykü Haber	0	0
Toplam	57	100

Hürriyet.com haber sitesinin iklim değişikliği ile ilgili haberlerinin düzenlenme biçimine göre sayılarına bakıldığında, en fazla haberin basın bülteni olduğu görülmektedir. Bu kategoride 19 haber %33,3 ile en yüksek paya sahiptir. Basın bültenleri resmi kurumlar, özel şirketler ve sivil toplum kuruluşlarının yazılı açıklamalarından oluşmaktadır. Olay haber kategorisinde %24,6 ile 14 haber yer almaktadır. Bu haberler anlık gelişen olayları ifade etmektedir. Bakanların düzenlediği basın toplantılarında yaptıkları konuşmalar, iklim aktivistlerinin eylemleri ve ani hava olayları bu kategoride yer alan konu başlıklarından bazılarıdır. Araştırma haber kategorisinde %19,3 ile 11 haber, bilgi haber kategorisinde de %19,3 ile 11 haber tespit edilmiştir. Her iki haber kategorisinde de iklim değişikliğinin etkilerine odaklanan haber içerikleri ile okuyucuyu bilgilendirme amacı söz konusudur. Derleme haber kategorisinde %3,5 pay ile yalnızca 2 haber bulunmaktadır. Bu haberlerden birisi “2022 yılına devredenler” başlığıyla, 2021 yılının iklim ve çevre değerlendirmelerini uzman görüşleri ve raporlardan elde edilen bilgilere dayandıran haberdır. Tematik ve öykü haber kategorilerinde ise haber bulunmamıştır.

Tablo 4.24. Hürriyet.com Haber Sitesinde Haber İçeriklerinin Kaynağına Göre Dağılımı

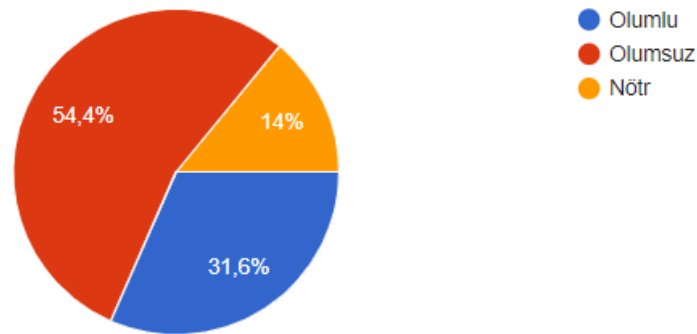
Haber İçeriklerinin Kaynağı	Haber Sayıları	%
Yurt İçi Haberler	32	56,1
Yurt Dışı Haberler	25	43,44

Hürriyet.com internet gazetesinde yer alan 57 haber, haber içeriklerinin kaynağı bakımından incelendiğinde 25 haberin % 43,9 ile yurt dışı kaynaklı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu haberlerde yabancı haber ajansları, yabancı resmi kurum ve özel şirketler ile yabancı hükümet temsilcilerinin açıklamalarından yararlanıldığı görülmüştür. İklim krizi haberlerinin 32'si ise % 56,1 ile yurt içi kaynaklı haberlerdir.

Tablo 4.25. Hürriyet.com Haber Sitesinde Haberlerin Niteliğine Göre Dağılımı

Haber Niteliği	Haber Sayısı	%
Sorun tespiti	9	15,8
Çözüm önerisi	7	12,3
Bilgilendirme	16	28,1
Duyuru	4	7,0
Uyarı	4	7,0
Açıklama	17	29,8
Toplam	57	100

Niteliği bakımından iklim krizi haberleri incelendiğinde %29,8 açıklama, %15,8 sorun tespiti, % 28,1 bilgilendirme, %7,0 duyuru, %7,0 uyarı ve %12,3 çözüm önerisi nitelikli haberler üretilmiştir. En fazla haber açıklama kategorisinde yer almıştır. Hürriyet.com haber sitesindeki iklim haberlerinin daha çok dünya ve ekonomi kategorisinde ele alınmıştır ve haberler dünya gündemine ilişkin iklim konularına odaklanmaktadır. Ekonomi haberleri ise yeşil ekonomi ile sürdürülebilirlik konularında yoğunlaşmaktadır. İklim değişikliğinin etkilerine odaklanan haberlerde ise daha çok bilgilendirme söz konusudur. Bu haberlerde, uzman görüşleri ve araştırma raporlarına yer verilmiştir.

Şekil 4.3. Hürriyet.com Haber Sitesinde Haberlerin İletişim Yönüne Göre Dağılımı

Haberlerin iletişim yönü %54,4 olumsuz, %31,6 olumlu ve %14 nötrdür. Hürriyet.com'da, ağırlıklı olarak iklim krizinin haberleri ekonomi ve dünya çerçevesinde ele alındığından krizin etkileri daha olumsuz bir nitelik kazanmaktadır. "Antarktika'da yeni tehlike deniz ekosistemini tehdit ediyor" başlıklı haber olumsuz ve uyarıcı bir dil ile iklim krizinin yarattığı tahribatı göstermektedir.

Tablo 4.26. Hürriyet.com Haber Sitesinde Haberlerin Yazı Türüne Göre Dağılımı

	Haber Sayıları	%
Haber	48	84,2
Köşe Yazısı	8	14
Söyleşi	0	0
Rapor	1	1,8
Toplam	57	100

Hürriyet.com haber sitesinde yer alan haberlerinin yazı türlerine bakıldığında %84,2 oranla 48 haber, %14 oranla 8 köşe yazısı, % 1,8 ile de 1 rapor türünde haber üretilmiştir. Söyleşi kategorisinde haber bulunmamıştır.

Tablo 4.27. Hürriyet.com Haber Sitesinde Haberlerde Yer Alan Aktörlere Göre Dağılımı

Haberin aktörü	Haber Sayısı	Yüzdelik Dilim
Uzmanlar	15	26,3
Yabancı hükümet temsilcileri	7	12,3
Resmi kurumlar	13	22,8
Türk hükümet temsilcileri	10	17,5
Sivil toplum kuruluşu	3	5,3
Özel şirketler	9	15,8
İklim aktivistleri	0	0
Toplam	57	100

Hürriyet.com'da iklim krizi haberlerinin aktörlerinin %26,3'ünü uzmanlar, %12,3'ünü yabancı hükümet temsilcileri, %22,8'ini resmi kurumlar, %15,5'ini Türk hükümet temsilcileri, %5,3'ünü sivil toplum kuruluşları, %15,8'ini özel şirketler oluşturmaktadır. Haber içerikleri incelendiğinde haberlerde en fazla uzman bilgisine yer verildiği görülmüştür. Öne çıkan aktörler uzmanlar ve özel şirketlerdir. Haber içeriklerinde iklim krizinin daha çok ekonomik etkileri değerlendirilmiş ve özel şirketlerin yeşil ekonomiye uyum çabaları haberlerde yer almıştır. Tablo 4,27 incelendiğinde en az orana sahip haber aktörünün sivil toplum kuruluşu olduğu görülmüş ve iklim aktivistleri haberin aktörleri arasında yer almamıştır.

Tablo 4.28. Hürriyet.com Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Krizi Etkilerinin Konu Dağılımı

İklim Krizinin Etkileri	Haber Sayıları	%
İklim Değişikliği	14	38,9
Küresel Isınma	2	5,6
Sıcaklık Artışları	2	5,6
Aşırı Hava Olayları	4	11,1
Buzul Erimeleri ve Deniz Seviyelerinde Yükselme	0	0
Kuraklık, Çölleşme ve Su Kaynaklarında Azalma	5	13,9
Doğa Tahribatı	3	8,3
Biyolojik Çeşitlilik	6	16,7

İncelenen haberler iklim değişikliğinin etkileri kategorisinde incelendiğinde, % 38,9 ile en fazla haber içeriği iklim değişikliği kategorisinde yer almıştır. Bu kategoride yer alan haberler doğrudan iklim değişikliğini ana konu olarak ele almış ve iklim değişikliğinin nedenleri ve etkilerine odaklanmıştır. Haberlerde %16,7 oranında biyolojik çeşitlilik konusu işlenmiştir. Bu haberlerde iklim değişikliği sebebiyle nesli tükenme tehlikesi altındaki canlı türleri ve mevsiminden önce açan bitki türleri gibi konular işlenmiştir. Küresel ısınma konusu ise %5,6 ile haber içeriklerinde düşük bir orana sahiptir. % 5,6 ile sıcaklık artışları da haber içeriklerinde son yılların en sıcak yılı başlığı ile yer bulmuştur. Aşırı hava olayları kategorisinde %11,1 oranında haber üretilmiştir. Bu haberler düzenlenme biçimine göre daha çok olay haber türünde verilmiş ve ani gelişen sel, fırtına gibi hava olayları ele alınmıştır. Aşırı sıcaklar ve mevsimlerin normal şartlarından uzun sürmesi de bu kategori içinde yer alan haberler arasındadır. Kuraklık, çölleşme ve su kaynaklarında azalma kategorisi ise %13,9 ile paya sahiptir. Bu kategorinin haberleri tarım faaliyetlerini de etkileyen su kaynaklarındaki azalış ve kuraklık konularına eğilmektedir. Doğa tahribatı kategorisindeki haber oranı %8,3'tür. Orman yangınları bu kategori içinde ele alınmıştır. Buzul erimeleri ve deniz seviyelerinde yükselme kategorisinde hürriyet.com haber sitesinde içerik bulunmamıştır.

Tablo 4.29. Hürriyet.com Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Politikalarının Konu Dağılımı

İklim Politikaları	Haber Sayıları	%
Yeşil Ekonomi	10	41,7
Sürdürülebilirlik	6	25
Tarım Faaliyetleri	4	16,7
Sağlık Politikaları	3	12,5
Konferans ve Toplantılar	1	4,2

İklim politikaları kategorisinde yer alan haberler değerlendirildiğinde, toplam 57 haberden 24 haberin iklim politikalarına ilişkin olduğu anlaşılmıştır. Hürriyet.com haber sitesinde iklim politikaları kategorisinde en fazla içerik %41,7 ile yeşil ekonomi konusunda üretilmiştir. Haberler özellikle resmi kurum ve özel şirketlerin, enerji verimliliği ve temiz enerji teknolojilerine yönelik faaliyetlerini içermektedir. Sürdürülebilirlik kategorisi ise haberlerin %25'ini oluşturmaktadır. Haberlerinin konuları yenilenebilir enerji projeleri ve atık yönetimi ile ilgilidir. Tarım faaliyetleri kategorisinde yer alan haberler %16,7 oranına sahiptir. Kategorinin haberleri, kuraklık ve su kaynaklarının azalması konularına odaklanmaktadır. Sağlık politikaları kategorisinde yer alan haberler ise %12,5 paya sahiptir. Konferans ve toplantı kategorisinde %4,2 ile en az oranda haber üretildiği görülmüştür.

Sabah.com İçerik Analizi

Sabah gazetesi, Türkiye'de 22 Nisan 1985 tarihinde günlük olarak yayımlanmaya başlamış ve 1997 yılı Ocak ayından itibaren internet üzerinden de haber sunmaya başlamıştır. 2007 yılında Türkiye Varlık Fonu'na (TMSF) devredilen ve ardından Turkuvaz Medya Grubu'na katılan gazetenin Genel Yayın Yönetmeni Hüseyin Özdemir'dir (Sabah.com, 2024).

Tablo 4.30. Sabah.com Haber Kategorileri ve Sayısal Dağılımı

Haber kategorileri	Haber sayısı	%
Haberler ¹	71	68,3
Ekonomi	15	14,4
Gündem	8	7,7
Yaşam	5	4,8
Dünya	4	3,8
Eğitim	1	1
Son dakika	0	0
Toplam	104	100

Sabah.com internet haber sitesinin kategorileri, Son dakika, Gündem, Ekonomi, Yaşam, Eğitim, Dünya ve Haberler'dir. İklim krizi haberlerinin en fazla yer aldığı kategori 71 haber ile %68,3 oranında Haberler kategorisindedir. Bu kategoride yer alan haberler incelendiğinde özellikle yerel haberler olup belediyelerin iklim değişikliği politikaları ve atıkların geri dönüşümü ile sürdürülebilirlik projelerini içermektedir. Ekonomi kategorisinde 15 haber ile %14,4 oranında haberler üretilmiştir. Ekonomi kategorisinin haberlerini hükümet temsilcilerinin yeşil ekonomi politikaları ve yeşil ekonomi konuları oluşturmaktadır. Gündem kategorisindeki 8 haber %7,7 oranına sahiptir ve haberler resmi kurumların basın açıklamalarıdır. Yaşam kategorisinde yer alan 5 haber %4,8 ile zararlı böcek türleri, en sıcak yıllar, kuruyan su kaynakları ve doğal çevrenin bozulması konularına odaklanmaktadır. Dünya kategorisinde yer alan 4 haber %3,8'lik paya sahiptir ve yabancı hükümetlerin iklim değişikliği ve yenilenebilir enerji politikalarını içermektedir. Eğitim kategorisi değerlendirildiğinde yalnızca 1 habere %1 oranında ulaşılmıştır. Bu haber, "Nükleer enerji yenilenebilir mi?" başlıklı haberdır. Haberlerde son dakika kategorisinde haber yer almamıştır.

Tablo 4.31. Sabah.com Haber Sitesinde Haberi Destekleyen Görsel Materyallerin Dağılımı

Haberi Destekleyen Görsel Materyal	Haber Sayısı	%
Temsili Fotoğraf	52	50
Olay Fotoğraf	47	45,2
Afiş	5	4,8
Bilgi Grafikleri	0	0
İllüstrasyon	0	0
Karikatür	0	0
Toplam	104	100

Sabah.com internet haber sitesinde haberleri destekleyen görsel materyaller incelendiğinde 104 haberin % 50'si temsili fotoğraf tır. Olay fotoğrafı 47 haberde %45,2 oranında kullanılmıştır. Olay fotoğrafının kullanıldığı haberler yerel haberler ağırlıklı olmak üzere başta belediyeler olmak üzere resmi kurumların geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik çalışmalarını içermektedir. Haberler %4,8

¹ Sabah.com haber sitesinde yer alan kategorilerden "Haberler" kategorisi, web sitenin üst kısmında yer alan ana kategorilere ek olarak, menü sekmesinde bulunan kategoriler içinde yer almaktadır.

oranında 5 afiş, görsel materyal olarak kullanılmıştır. Bu görseller duyuru içerikli olup sivil toplum kuruluşlarının haberlerinden oluşmaktadır. Sabah.com’da bilgi grafikleri, illüstrasyon ve karikatür kategorilerinde haberlere rastlanmamıştır.

Tablo 4.32. Sabah.com Haber Sitesinde Haberin Düzenlenme Biçimine Göre Dağılımı

Düzenlenme Biçimine Göre Haber Sayıları	Haber Sayısı	%
Basın Bülteni	41	39,4
Olay Haber	38	36,5
Bilgi Haber	15	14,4
Araştırma Haber	9	8,7
Derleme Haber	1	1
Tematik Haber	0	0
Öykü Haber	0	0
Toplam	104	100

Sabah.com haber sitesinin iklim değişikliği ile ilgili haberlerinin düzenlenme biçimine göre sayılarına bakıldığında, en fazla haberin basın bülteni olduğu görülmektedir. Bu kategoride 41 haber % 39,4 ile en yüksek paya sahiptir. Basın bültenleri resmi kurumlar, özel şirketler ve sivil toplum kuruluşlarının yazılı açıklamalarından oluşmaktadır. Olay haber kategorisinde %36,5 ile 38 haber yer almaktadır. Bu haberlerde resmi kurumların ve belediyelerin iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik faaliyetleri yer almıştır. Bilgi haber kategorisinde %14,4 ile 15 haber, Araştırma haber kategorisinde %8,7 ile 9 haber tespit edilmiştir. Derleme haber kategorisinde %1 pay ile 1 haber bulunmaktadır. “Nükleer enerji yenilenebilir mi” başlıklı haber bu kategoride değerlendirilmiştir. Tematik haber ve Öykü haber kategorilerinde ise haber bulunmamıştır.

Tablo. 4.33. Sabah.com Haber Sitesinde Haber İçeriklerinin Kaynağına Göre Dağılımı

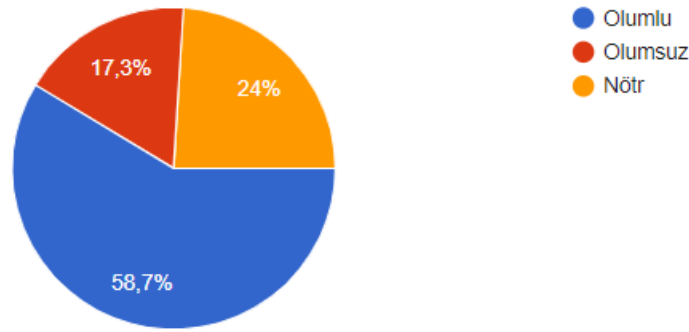
Haber İçeriklerin Kaynağı	Haber Sayısı	%
Yurt İçi Haberler	98	94,2
Yurt Dışı Haberler	6	5,8

Sabah.com internet haber sitesinde yer alan toplam 104 haberden, 98 haberin % 94,2 ile yurt içi kaynaklı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu haberlerde özellikle yerel haberlerin ele alındığı ve belediyelerin iklim değişikliği ve sıfır atık projelerine ağırlıklı olarak yer verildiği görülmektedir.. İklim krizi haberlerinin ise yalnızca 6’sı %5,8 ile yurt dışı kaynaklı haberlerdir. Bu haberler yabancı hükümet temsilcilerinin iklim değişikliği hedeflerini içermektedir.

Tablo 4.34. Sabah.com Haber Sitesinde Haberlerin Niteliğine Göre Dağılımı

Haber Niteliği	Haber Sayısı	%
Sorun tespiti	17	16,3
Çözüm önerisi	15	14,4
Bilgilendirme	27	26
Duyuru	18	17,3
Uyarı	1	1
Açıklama	26	25
Toplam	104	100

Sabah.com’da yer alan iklim krizi haberlerinin %25’i açıklama, %16,3’ü sorun tespiti, %26’sı bilgilendirme, %17,3’ü duyuru, yüzde 1’i uyarı ve %14,4’ü çözüm önerisi nitelikli haberlerdir. En fazla haber Bilgilendirme kategorisinde haberler yer almıştır. Sabah.com haber sitesindeki iklim haberleri daha çok Haberler kategorisinde ele alınmıştır ve haberler daha çok iklim krizinin etkileri resmi açıklamalar ve uzman görüşleri tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 4.4. Sabah.com Haber Sitesinde Haberlerin İletişim Yönüne Göre Dağılımı

Haberlerin iletişim yönü %17,3 olumsuz, %58,7 olumlu ve %24 nötrdür. Haberlerin iletişim yönünün büyük oranda olumlu olması, iklim krizi haberlerinin atıkların geri dönüşümü ve sürdürülebilirlik konularında faaliyet gösteren belediyelerin sıklıkla haberlerde yer alması olumlu bir haber dili ortaya çıkarmıştır.

Tablo 4.35. Sabah.com Haber Sitesinde Haberlerin Yazı TürüneGöre Dağılımı

	Haber Sayıları	%
Haber	101	97,1
Köşe Yazısı	2	1,9
Söyleşi	0	0
Rapor	1	1
Toplam	104	100

Sabah.com haber sitesinde yer alan haberlerinin yazı türlerine bakıldığında %97,1 oranla 101 haberin tamamına yakını Haber türünde verilmiştir. %1,9 oranla 2 köşe yazısı, %1 ile 1 rapor yer almaktadır. Haber içeriklerinde söyleşi türü bulunmamıştır.

Tablo 4.36. Sabah.com Haber Sitesinde Haberlerde Yer Alan Aktörlere Göre Dağılımı

Haberin aktörü	Haber Sayısı	%
Resmi kurumlar	47	45,2
Türk hükümet temsilcileri	17	16,3
Uzmanlar	16	15,4
Özel şirketler	10	9,6
Sivil toplum kuruluşu	7	6,7
Yabancı hükümet temsilcileri	5	4,8
İklim aktivistleri	2	1,9
Toplam	104	100

Sabah.com'da incelenen iklim krizi haberlerinin aktörleri; %45,2 resmi kurumlar, %16,3 Türk hükümet temsilcileri, %15,4 uzmanlar, %9,6 özel şirketler, %6,7 sivil toplum kuruluşları, %4,8 yabancı hükümet temsilcileri ve %1,9 iklim aktivistleridir. Haber içerikleri incelendiğinde haberlerde en fazla resmi kurumlar haberin aktörü olarak öne çıkmaktadır. En az orana sahip haber aktörleri ise yabancı hükümet temsilcileri ve iklim aktivistleridir.

Tablo 4.37. Sabah.com Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Krizi Etkilerinin Konu Dağılımı

İklim Krizinin Etkileri	Haber Sayıları	%
İklim Değişikliği	30	55,6
Küresel Isınma	7	13
Sıcaklık Artışları	1	1,9
Aşırı Hava Olayları	5	9,3
Buzul Erimeleri ve Deniz Seviyesinde Yükselme	0	0
Kuraklık, Çölleşme ve Su Kaynaklarında Azalma	7	13
Doğa Tahribatı	2	3,7
Biyolojik Çeşitlilik	2	3,7

İklim değişikliğinin etkileri kategorisinde yer alan haberler, %55,6 oranında iklim değişikliği kategorisinde yer almaktadır. Bu kategoride yer alan haberler iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konularına odaklanmıştır. Haberlerde %13 oranında kuraklık ve su kaynaklarında azalma konusuna yer verilmiştir. Kuruyan Meke Gölü ve Van Gölü'nün barajlarında su seviyelerinin azalması konusu bu kategorinin örnekleri olarak verilebilir. Küresel ısınma kategorisindeki haberler %13 oranına sahiptir. Bu haberlerde yüksek sıcaklık ortalamaları haberin konusudur. %3,7 ile biyolojik çeşitlilik kategorisinde yer alan haberler iklim değişikliği sebebiyle göç yolları değişen hayvanları konu edinmektedir. Doğa tahribatı kategorisi de %3,7 oranında haber içeriğine sahiptir. %1,9 ile sıcaklık artışları en az haber içeriğine sahip kategoridir. Aşırı hava olayları kategorisinde %9,3 oranında haber üretilmiştir. Bu haberler sel, fırtına gibi mevsim normallerinin üzerinde seyreden hava olaylarını içermektedir.

Tablo 4.38. Sabah.com Haber Sitesinin Haber İçeriklerinde İklim Politikalarının Konu Dağılımı

İklim Politikaları	Haber Sayıları	%
Yeşil Ekonomi	13	21,7
Sürdürülebilirlik	30	50
Tarım Faaliyetleri	5	8,3
Sağlık Politikaları	1	1,7
Konferans ve Toplantılar	11	18,3

Sabah.com'da iklim politikaları kategorisinde yer alan haberlerin %50'si sürdürülebilirlik kategorisinde yer almaktadır. Bu haberlerde geri dönüşüm ve yeşil enerji konuları yer almaktadır. Haberlerin %21,7'si yeşil ekonomi kategorisinde, %18,3'ü konferans ve toplantılar kategorisinde, %8,3'ü tarım faaliyetleri kategorisinde ve %1,7'si sağlık politikaları kategorisinde yer almaktadır. Tarım faaliyetleri kategorisinde haberleri, kuraklık ve su kaynaklarının azalması; Konferans ve toplantı kategorisinde yer alan haberlerin içeriğini ise yabancı devletlerin iklim değişikliği politikaları oluşturmaktadır.

Anaakım Medya ve Alternatif Medyada İklim Krizi Haberlerinin Karşılaştırmalı Analizi

Bu bölümde iklim krizi haberlerinin anaakım medyada ve alternatif medyada yer alış biçimleri, araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Tablo 4.39. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haber Destekleyen Görsel Materyallerin Dağılımı

	Anaakım Medyada	%	Alternatif Medyada	%
Temsili Fotoğraf	95	59	223	79,4
Olay Fotoğraf	60	37,3	38	13,5
Bilgi Grafikleri	1	0,6	14	5
İllüstrasyon	0	0	2	0,7
Afiş	5	3,1	4	1,4
Karikatür	0	0	0	0
TOPLAM	161	100	281	100

Temsili fotoğraflar anaakım medyada %59 oranında kullanılırken, alternatif medyada bu oran %79,4'tür. Olay fotoğrafları ise anaakım medyada %37,3 alternatif medyada %13,5 oranında kullanılmıştır. Anaakım medyada 95 temsili fotoğraf yer alırken alternatif medyada 223 fotoğraf yer almıştır. Alternatif medyanın temsili fotoğrada daha çok yer verdiği görülmektedir. Anaakım medya gerçeği yansıtan fotoğraf seçimini tercih etmiştir. Çünkü haber içeriklerinin kategorilerine bakıldığında anaakım medya daha çok ani gelişen hava olayları üzerinde durmaktadır. Alternatif medya ise konuların içerikleri bakımından daha çok bilgi verici niteliği dolayısıyla temsili fotoğraflardan yararlanmıştır. Bilgi grafiklerinin kullanımı ise alternatif medyada daha fazla tercih edilmiştir.

Tablo 4.40. Anaakım Medya ve Alternatif MedyadaHaberin Düzenlenme Biçimine Göre Dağılımı

	Alternatif Medya	%	Anaakım Medya	%
Basın Bülteni	96	34,6	60	37,3
Olay Haber	64	22,8	52	32,3
Bilgi Haber	58	20,9	26	16,1
Araştırma Haber	50	17,8	20	12,4
Derleme Haber	11	2,9	3	1,9
Tematik Haber	2	1	0	0
Öykü Haber	0	0	0	0
TOPLAM	281	100	161	100

Tablo 4.40 incelendiğinde; iklim krizine yönelik alternatif medyada toplam 281 haber, anaakım medyada ise 161 haber yayınlanmıştır. Alternatif medyayı temsilen seçilen iklimhaber.org ve yesiligazete.org siteleri özellikle çevre haberciliği yaptığı için bu fark doğal bir sonuçtur. Haberlerin düzenlenme biçimi ise haber dağılımı ile paralellik göstermektedir. Fakat haberlerin düzenlenme biçimi kendi arasında karşılaştırıldığında düzenlenme biçimine göre öncelikleri farklılık göstermektedir. Örneğin, basın bültenlerinin her iki medya türünde de yüksek oranda kullanıldığı göze çarpıyor, bu durum bu tür haberlerin genelgeçer bilgi ve duyurulara dayandığını gösteriyor. Olay haberlerinin de her iki medya tarafından sıkça kullanılması, iklim krizi konusunun somut olaylar üzerinden işlenmesine dikkat çekiyor. Diğer yandan, araştırma ve derleme haberlerinin daha az oranda kullanılması, bu tür detaylı ve derinlemesine içeriklerin daha az tercih edildiğini gösteriyor. Bu tür bir analiz, medyanın toplum üzerindeki etkisini ve iklim krizi haberlerinin kamuoyunu bilgilendirme ve eğitime kapasitesini anlamak açısından önemlidir.

Tablo 4.41. Anaakım Medya ve Alternatif MedyadaHaber İçeriklerinin Kaynağına Göre Dağılımı

	Alternatif Medya	Yüzdelik Dilim	Anaakım Medya	%
Yurt İçi Haberler	155	55,2	130	80,7
Yurt Dışı Haberler	126	44,8	31	19,3
TOPLAM	281	100	161	100

Haber içeriklerinin kaynağını gösteren gösteren tablo 4.41'e göre, anaakım medya ve alternatif medya iklim krizi haberlerini büyük oranda yurt içi kaynaklardan elde etmektedir. Alternatif medyada yurt içi haberler %55,2 oranında 155 haber, yurt dışı haberler ise %44,8 oranında 126 haberdur. Anaakım medyada ise haber içeriklerinin kaynağı %80,7 oranında 130 haber yurt içi

haberler, %19,3 oranında 31 haber de yurt dışı kaynaklı haberlerdir. Her iki medyada da yurt içi haber kaynakları daha fazla olmakla birlikte anaakım medyada yüzdelik dilim bazında yurt içi haber kaynaklarının ağırlık kazandığı görülmektedir.

Tablo 4.42. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haberlerin Niteliğine Göre Dağılımı

	Anaakım Medyada Haberlerin Niteliği	Alternatif Medyada Haberlerin Niteliği
Sorun Tespiti	26	63
Çözüm Önerisi	22	17
Bilgilendirme	43	57
Duyuru	22	31
Uyarı	5	24
Açıklama	43	89
TOPLAM	161	281

Anaakım ve alternatif medyada yer alan iklim krizi haberlerinin nitelikleri karşılaştırıldığında, haberlerin niteliklerine göre anaakım medyada sorun tespiti 26, çözüm önerisi 22, bilgilendirme 43, duyuru 22, uyarı 5 ve açıklama 43 haber yer almaktadır. Alternatif medyada ise 63 sorun tespiti, 17 çözüm önerisi, 57 bilgilendirme, 31 duyuru, 24 uyarı ve 89 açıklama haber bulunmaktadır. Anaakım medyada, bilgilendirme ve açıklama nitelikli haberlerin oranı yüksekken, uyarı ve çözüm önerisi içeren haberler daha düşük oranlardadır. Bu, anaakım medyanın daha çok bilgi sunmaya ve konuya dair genel bir açıklama yapmaya odaklandığını göstermektedir. Alternatif medyada ise, açıklama ve sorun tespiti içeren haberlerin oranı daha yüksektir. Bu da alternatif medyanın, iklim krizi konusunu daha derinlemesine işleyerek, sorunların altını çizme ve konuya dair daha detaylı bilgiler sunma eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu veriler, her iki medya türünün iklim krizi haberlerini farklı niteliklerle işlediğini ve bu farklılıkların halkın bu konuya bakışını ve anlayışını nasıl etkileyebileceğini göstermektedir. Anaakım medyanın genel bilgilendirme yaklaşımı ve alternatif medyanın derinlemesine analiz ve eleştirel yaklaşımları, toplumun iklim krizi konusundaki farkındalığını ve eğitimini etkileyebilir. Ayrıca alternatif medyanın uyarı niteliğindeki haberlerinin (24) anaakım medyadaki haberlere (5) oranla çok daha yüksek olması okuyucularında iklim krizi konusunda farkındalık yaratma amacıyla olduğu ifade edilebilir.

Tablo 4.43. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haberlerin İletişim Yönüne Göre Dağılımı

	Anaakım Medyada Haberlerin İletişim Yönü	Alternatif Medyada Haberlerin İletişim Yönü
Olumlu	79	95
Olumsuz	49	173
Nötr	33	13
TOPLAM	161	281

Anaakım medyada ve alternatif medyada iklim krizi haberlerinin iletişim yönü incelendiğinde, alternatif medyada 95, anaakım medyada ise 79 haber olumlu bir iletişim dili kullanmaktadır. Anaakım medyada 49, alternatif medyada ise 173 haberde ise olumsuz bir iletişim dili kullanıldığı

görülmektedir. Nötr İletişim dilinde de anaakım medyada 33, alternatif medyada ise 13 haber nötr bir iletişim diline sahiptir. Verilere dayanarak, anaakım medyanın, genellikle olumlu ve tarafsız bir dil kullandığı görülmürken, alternatif medya daha eleştirel bir dil kullanma eğilimindedir. Bu farklılıklar, her iki medya türünün farklı izleyici kitlelerine ve farklı editoryal yaklaşımlara sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.44. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haberlerin Yazı Türüne Göre Dağılımı

	Anaakım Medyada		Alternatif Medyada	
	Haberlerin Yazı Türü	%	Haberlerin Yazı Türü	%
Haber	149	92,5	265	94,3
Köşe Yazısı	10	6,2	4	1,4
Söyleşi	0	0,1	2	0,7
Rapor	2	1,2	10	3,6
TOPLAM	161	100	281	100

Anaakım ve alternatif medyada yer alan haberlerin yazı türlerine bakıldığında; anaakım medyada 149, alternatif medyada 265 haber yazısı yer almaktadır. Anaakım medyada 10, alternatif medyada 4 köşe yazısı bulunmaktadır. Köşe yazılarının, özellikle alternatif medyada daha az sayıda yer aldığı görülmektedir. Anaakım medyada söyleşi türünde hiçbir yazı bulunmazken, alternatif medyada 2 söyleşi yazısı yer almaktadır. Anaakım medyada 2, alternatif medyada ise 10 rapor türünde yazı bulunmaktadır. Alternatif medyanın rapor türüne daha fazla yer vermesi, daha derinlemesine ve araştırmaya dayalı içeriklere odaklandığını göstermektedir. Buna göre, anaakım medya daha çok geleneksel haber formatını kullanırken, alternatif medya daha çeşitli yazı türlerine yer vermektedir ve bu da farklı içerik türlerine ve bakış açılarına açık olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.45. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haberlerde Yer Alan Aktörlere Göre Dağılımı

	Alternatif Medyada		Anaakım Medyada	
	Haberin Aktörü	%	Haberin Aktörü	%
Uzmanlar	76	27	31	19,3
Sivil Toplum Kuruluşu	26	9,3	10	6,2
Türk Hükümet Temsilcileri	27	9,6	27	16,8
Yabancı Hükümet Temsilcileri	42	14,9	12	7,5
Özel Şirketler	22	7,8	19	11,8
Resmi Kurumlar	73	26	60	37,3
İklim Aktivistleri	15	5,3	2	1,2
TOPLAM	281	100	161	100

Tabloya göre, anaakım ve alternatif medyada iklim krizi haberlerinin aktörleri arasında belirgin farklılıklar olduğu görülmektedir. Anaakım medyada, Türk hükümet temsilcileri 27 (%16,8), yabancı hükümet temsilcileri 12 (%7,5), resmi kurumlar 60 (% 37,3) gibi resmi aktörler daha sık yer

alırken, alternatif medyada uzmanlar 76 (% 27), sivil toplum kuruluşları 26 (% 9,3) ve iklim aktivistleri 15 (% 5,3) gibi daha çeşitli ve bağımsız aktörler öne çıkmaktadır. Bu fark, her iki medya türünün iklim krizi haberlerini sunma biçimini yansıtmaktadır. Anaakım medya, resmi ve otoriteye dayalı bir bakış açısı sunarken, alternatif medya daha çeşitli ve bağımsız sesleri gündeme getirerek iklim krizi konusunda daha geniş bir perspektif sunmaktadır. Alternatif medyada yabancı hükümet temsilcileri haberlerde daha çok yer alırken anaakım medyada Türk hükümet temsilcileri daha çok yer almaktadır.

Tablo 4.46. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haber İçeriklerinde İklim Krizi Etkilerinin Konu Dağılımı

	Alternatif Medya	%	Anaakım Medya	%
İklim Değişikliği	40	20,5	28	37,8
Küresel Isınma	21	10,8	9	12,2
Sıcaklık Artışları	11	5,6	3	4,1
Aşırı Hava Olayları	6	3,1	9	12,2
Buzul Erimeleri ve Deniz Seviyelerinde Yükselme	0	0	0	0
Kuraklık, Çölleşme ve Su Kaynaklarında Azalma	11	5,6	12	16,2
Doğa Tahribatı	63	32,3	5	6,8
Biyolojik Çeşitlilik	43	22,1	8	10,8
TOPLAM	195	100	74	100

Haberlerin içerik konuları ele alındığında iklim krizinin etkilerine odaklanan haberlerde; iklim değişikliği kategorisinde anaakım medyada 28 haber (%37,8), alternatif medyada 40 haber (%20,5) yer almaktadır. Küresel ısınma kategorisinde anaakım medyada 9 haber (%12,2), alternatif medyada ise 21 haber (% 10,8) bulunmaktadır. Anaakım medyada sıcaklık artışları 3 haberde (%56), alternatif medyada da 11 haberde (%5,6) içerik konusunu oluşturmaktadır. Haberler incelendiğinde sıcaklık artışlarının tarım ve ekonomi üzerindeki etkilerin, özellikle anaakım medyada önemli bir yer tuttuğu anlaşılmıştır. Aşırı Hava Olayları kategorisinde ise anaakım medyada 9 haber (%12,2), alternatif medyada 6 haber (%3,1) yer almaktadır. Sel ve kuraklık gibi aşırı hava olaylarının artması ve bu olayların toplumlar üzerindeki etkileri, her iki medyada da birbirine yakın işlenmiştir. Buzul Erimeleri ve Deniz Seviyelerinde Yükselme kategorisinde ise her iki medya türünde de bu konuda haber bulunmamaktadır. Bu durum, haberlerin ağırlıklı olarak yurt içi kaynaklı olması ve Türkiye'nin coğrafi konumu itibarıyla buzulların bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Kuraklık, Çölleşme ve Su Kaynaklarında Azalma kategorisine göre de anaakım medyada 12 haber (%16,2), alternatif medyada 11 haber (%5,6) bulunmaktadır. Doğa Tahribatı kategorisinde alternatif medyada 63 haber (32,3) oranında en fazla içeriğe sahipken, anaakım medyada 5 haber (%6,8) yer almaktadır. Buna göre, doğal yaşam alanlarının yok olması, habitat kaybı ve nesli tükenmekte olan türlerin, özellikle alternatif medyanın odaklandığı konular arasında bulunduğu görülmektedir. Biyolojik Çeşitlilik kategorisine bakıldığında alternatif medyada 43 haber (%22,1), anaakım medyada ise 8 haber (%10,8) bulunmaktadır. Biyolojik çeşitliliğin korunması, ekolojik denge ve insan sağlığı üzerindeki etkileri,

alternatif medya türünde daha çok ele alınmıştır. Verilere göre, anaakım medya genellikle daha fazla haber sayısı ile iklim krizinin çeşitli yönlerini kapsarken, alternatif medya özellikle doğa tahribatı ve biyolojik çeşitlilik gibi belirli konulara odaklanmaktadır. Anaakım medyanın daha geniş bir kapsama sahip olması, bu konuların toplumun geniş kesimlerine ulaşmasını sağlarken, alternatif medyanın odaklandığı özel konular da önemli ekolojik ve çevreseldir.

Tablo 4.47. Anaakım Medya ve Alternatif Medyada Haber İçeriklerindeki İklim Politikalarının Konu Dağılımı

	Alternatif Medya	%	Anaakım Medya	%
Yeşil Ekonomi	25	29	22	25,3
Sürdürülebilirlik	36	41,8	36	41,4
Tarım Faaliyetleri	9	10,5	14	16,1
Sağlık Politikaları	4	4,7	8	9,2
Konferans ve Toplantılar	12	14	7	8
TOPLAM	86	100	87	100

Anaakım medya ve alternatif medyada haber içeriklerinin konuları iklim politikaları bağlamında ele alınmıştır. Bu verilere göre Yeşil ekonomi Alternatif medyada 25 haber (%29), anaakım medyada ise 22 haber (%25,3) haber bulunmaktadır. Yeşil ekonomi, hem anaakım medyada hem de alternatif medyada yakın oranlarda ele alınmıştır. Sürdürülebilirlikte, alternatif medyada 36 haber (%41,8), anaakım medyada ise 36 haber (%41,8) yer almaktadır. Sürdürülebilirlikte, alternatif ve anaakım medyada 36 haber yer almaktadır. Sürdürülebilirlik konusu da iklim politikaları açısından anaakım medyada ve alternatif medyada aynı oranlarda işlenen konulardandır. Tarım Faaliyetleri kategorisine göre alternatif medyada 9 haber (%10,5), anaakım medyada 14 haber (%16,1) bulunmaktadır. Burada anaakım medyanın iklim krizinin tarım faaliyetleri üzerindeki etkilerine daha çok odaklandığı görülmüştür. Sağlık Politikaları kategorisinde alternatif medyada 4 haber (%4,7), anaakım medyada 8 haber (%9,2) bulunmaktadır. İklim değişikliğinin insan sağlığı üzerindeki etkileri ve iklim krizine yönelik sağlık politikalarının, anaakım medya tarafından daha fazla ele alındığı görülmektedir. Konferans ve Toplantılar kategorisinde ise alternatif medyada 12 haber (%14), anaakım medyada ise 7 haber (%8) içeriği bulunmaktadır. Her iki medya türünde de iklim konferansları, zirveler ve politika yapımcılar arasındaki toplantılar gibi konuların yakın oranda ele alındığı görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Değişen küresel iklim ve ortaya çıkaracağı tehlikeleri konu alan iklim haberciliği yeni medya araçlarıyla toplumu bilgilendirmek üzere haberler üretmektedir. Yaygın medyada sıklıkla yer bulamayan iklim krizi yeni medyada alternatif yayın kuruluşlarıyla iklim haberciliği alanında gündeme gelebilmektedir. Yeni medyada son zamanlarda yaygınlık gösteren iklim haber portalları, içerikeri itibarıyla iklimin hızla değişen koşullarına yakından bakmayı ve iklim krizin durdurulması ya da etkilerinin en aza indirilmesi bağlamında okuyuculara ışık tutmayı, bu sayede küresel olan bu sorunu kolektif hale getirmeyi hedeflemektedir.

Günümüz medyasında, anaakım medyanın uzak kaldığı iklim krizi konusu alternatif medyada iklim haberciliği alanında daha yakından ele alınmaktadır. Böylece iklim haberciliği alternatif medya ile kamuoyuna gereken doğru bilgiyi ve uzman kaynaklardan edinilen verileri aktarmakta, anaakım medyanın aksine küresel iklim krizini uzak bir gelecek sorunu olarak değil hemen her alanda etki gösteren krizin çok yakınımızda gerçekleştiğine dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda, alternatif medya olarak internet haberciliği yapan iklimhaber.org ve yesilgazete.org haber portalları tarafsız ve veri odaklı habercilik anlayışıyla iklim politikaları, iklim ekonomisi ve iklimin bilimsel boyutlarını ele alan güncel haberlerle iklim krizine yönelik alternatif bir yayın organı konumunda değerlendirilmektedir.

İnternet haber sitelerinde yer alan 1-30 Ocak 2022 tarihli 442 haber kodlama formunda belirlenen sorular doğrultusunda analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında yer alan iklim haberlerinin kaynakları geleneksel medyada olduğu gibi yurt içi ve yurt dışı olmak üzere oluşturulmuştur. Alternatif medyada üretilen haberlerin yurt içi kaynaklara yakın oranda ağırlıklı olarak yurt dışı kaynaklardan oluşması, iklim krizini daha çok uzak ülkelerde meydana gelen olay ve durumlar olarak görülmesine sebep olan anlayışa paraleldir; bu durum ise iklim haberciliğinin yerel konularla iklim krizini somut gerçekliğe bağlayan anlayışından farklı bulunmaktadır. İklim haberciliği önündeki engellerden biri olan yurt dışı kaynaklı haberler iklim değişikliği haberlerini yerelleştirmede zorluk yaratmakta ve yerel haber üretimini sınırlandırmaktadır. Anaakım medyada internet haberciliği yapan Hürriyet.com ve Sabah.com internet gazetelerinde ise haberlerin daha çok yurt içi kaynaklı olduğu ve yerel haberlerde iklim değişikliğinin etkilerinin daha somut gösterildiği ortaya çıkmıştır.

İklim haberciliğinde vurgulanan önemli konulardan biri de iklim krizi etkilerinin gerçeklik algısı oluşturmada görsel materyallerin niteliğidir. Gerçek olay fotoğraflarının haberlerde kullanılması okuyucuya iklim krizini somut gerçeklikle bağdaştırması konusunda yardımcı olmaktadır. Ancak hem anaakım medyada hem de alternatif medyada haber içeriklerinin temsili fotoğrafla desteklendiği görülmüştür. Kullanılan bu fotoğraflar gerçeklik algısını oluşturmada yetersiz görülse de haber içeriklerine uygun fotoğraflar kullanılmıştır. Üretilen haberlerin anlık gelişmelerini politikacıların ve kurumların açıklamaları oluşturduğu için iklim krizine dair görseller yerine haberin aktörlerinin fotoğrafları tercih edilmektedir. Politik ve ekonomik çerçevede haber içeriklerinin niteliği açıklama ve sorun tespiti olarak ağırlık kazanmaktadır. İklim haberciliğinin odaklandığı iklim krizi

etkilerine karşı uyarıcı, çözüm yolları arayan ve iklim krizine bağlı değişimleri duyuran niteliklerin ise alternatif medyada daha yaygın olduğu ortaya çıkmıştır. İklim kriziyle ilgili içeriklerin düzenlenme biçimine bakıldığında basın bülteni, anaakım medyada hakimdir. Alternatif medyada ise haberler araştırma haber ve bilgi haber kategorilerinde geniş yer bulmaktadır. Kategoride yer alan derleme haber, öykü haber, tematik haber kategorileri ise her iki medyada da diğer kategorilere oranla çok daha az miktarda haber içermektedir. İncelenen haberlerde öykü haber türünde habere ise hiç rastlanmamıştır.

Anaakım medyanın, genellikle daha geniş bir kitleye hitap etme amacı taşıdığını ve bu nedenle iklim krizi haberlerini daha genel ve erişilebilir bir şekilde sunduğu görülmektedir. Anaakım medyanın basın bültenlerine ve olay haberlerine ağırlık vermesi, bu haberlerin genellikle daha az teknik ve daha çok güncel olaylara odaklanan içerikler olduğunu göstermektedir. Diğer yandan, Alternatif medyada, basın bültenlerinden ziyade olay haberlerine ve araştırma haberlerine daha fazla ağırlık verilmiştir. Bu da alternatif medyanın, iklim krizi konusunu daha derinlemesine araştırdığını ve daha eleştirel bir bakış açısıyla yaklaştığını göstermektedir. Her iki medya türünün de iklim krizi haberlerini işleme biçimleri, konunun toplum tarafından nasıl algılandığını ve anlaşıldığını etkilemektedir. Anaakım medya geniş bir kitleye ulaşarak genel bilinç ve farkındalık yaratırken, alternatif medya daha derinlemesine analizler ve eleştirel yaklaşımlar sunarak konuya dair daha kapsamlı bir anlayış sağlamaktadır. Bu durum, iklim krizi gibi karmaşık ve çok boyutlu bir konunun medya tarafından nasıl işlendiği ve sunulduğu üzerine derinlemesine analizler yapılmasını gerektirir. Özellikle iklim değişikliği gibi bir konunun kamuoyunu nasıl etkilediği, politika yapıcılar ve toplum liderleri için önemli bilgiler sağlayabilir. Alternatif medya da iklim krizi haberlerinde yurt içi kaynakları tercih etse de, yurt dışı haberlerin oranı anaakım medyaya göre daha yüksektir. Bu, alternatif medyanın küresel perspektifleri ve uluslararası olayları daha fazla önemseyerek, iklim krizi konusunda daha geniş bir bakış açısı sunduğunu göstermektedir. Küresel etkilerin ve uluslararası iş birliklerinin altının çizilmesi, bu konuda daha kapsamlı bir farkındalık yaratabilir. Bu veriler, her iki medya türünün de iklim krizi haberlerini işleme biçimlerinin farklı olduğunu ve bu farklılıkların halkın konuya bakışını ve anlayışını nasıl etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Anaakım medyanın daha yerel odaklı yaklaşımı ve alternatif medyanın küresel konulara verdiği önem, iklim krizi konusunda toplumun bilgilendirilmesi ve eğitilmesi açısından önem taşımaktadır. Anaakım medya, genel bilgilendirme ve açıklama üzerine odaklanırken, alternatif medya sorunları daha detaylı bir şekilde ele almakta ve çözüm önerileri sunmaktadır. Her iki medya türünün yaklaşımı, toplumun iklim krizi konusundaki algı ve bilinç düzeyini etkileyebilir. Anaakım ve alternatif medyada iklim krizi haberlerinde yer alan aktörlerin çeşitliliği ve etkilerine bakıldığında anaakım medya, genellikle resmi ve otorite temelli aktörlere odaklanırken, alternatif medya daha geniş bir yelpazedeki bağımsız ve çeşitli sesleri yansıtmaktadır. Bu durum, anaakım medyanın otorite ve resmi görüşlerin

yansıtılmasında, alternatif medyanın ise çeşitli ve bağımsız bakış açılarının iletildiği bir platform olarak işlev gördüğünü göstermektedir.

Sonuç olarak, iklim krizi konusunda her iki medya türünün de kendi yaklaşımlarıyla önemli bir rol oynadığı ve toplumun bu küresel sorun hakkında bilgilendirilmesinde kritik bir görev üstlendiği söylenebilir. Bu farklı medya yaklaşımları, iklim krizi konusundaki geniş çaplı tartışmaları ve mücadele stratejilerini zenginleştirmekte ve farklı bakış açıları sunmaktadır. Anaakım ve alternatif medyada iklim politikaları konusunda yapılan haberlerin analizine dayanarak, anaakım medyanın geniş kapsamlı yaklaşımı benimsediği, alternatif medyanın ise derinlemesine analizi benimsediği söylenebilir. İklim politikalarının medyadaki önemi konusunda ise her iki medya türünün de iklim politikalarına yer vermesi, bu konunun toplumun geniş kesimleri tarafından anlaşılmasının ve tartışılmasının önemini vurgulamaktadır. Medyanın bu konuları ele alması, kamuoyu bilincinin artmasına ve politika yapımcıların bu konulara daha fazla odaklanmasına yardımcı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Adiller A. (2014). İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Alan B. nasa.gov, <https://climate.nasa.gov/news/2865/a-degree-of-concern-why-global-temperatures-matter/> adresinden 15 Nisan 2022 tarihinde alınmıştır.
- Alankuş S. (2008a). “Türkiye’de ‘Başka’ Bir Demokrasi İçin, ‘Başka’ Bir Medya ve Habercilik”. İçinde Uygun Adım Medya (Der.) İ. Cangöz, Ayraç Kitabevi.
- Antilla, L. (2005). Climate of scepticism: US newspaper coverage of the science of climate change. *Global Environmental Change*, 15(2), 180-192.
- Antilla, L. (2005). Climate of scepticism: US newspaper coverage of the science of climate change. *Global Environmental Change*, 15(2), 180-192.
- Arlt, D., Hoppe, I., ve Wolling, J. (2011). Climate change and media usage: Effects on problem awareness and behavioural intentions. *The International Communication Gazette*, 73 (1-2), 45-63. <https://doi.org/10.1177/1748048510386741>.
- Arlt, Dorothee, ImkeHoppe, andJensWolling. (2011). “ClimateChangeand Media Usage: Effects on Problem AwarenessandBehaviouralIntentions.” *International CommunicationGazette* 73 (1–2): 45–63
- Arslan, A. (2004). Günümüz Türkiye’inde medya gerçeği, *Uluslararası İnsanbilimleri Dergisi*
- Aykut Başoğlu, Küresel iklim değişikliğinin ekonomik etkileri, (Munich RE, 2013; akt. Başoğlu, 2014)<http://acikerisim.ktu.edu.tr/jspui/bitstream/123456789/213/1/Tam%20Metin.pdf>
- Bağcı C. Etkileşimli Televizyon-Interactive Television, ORCID: 0000-0001-5282-2653, Erciyes Üniversitesi Süleyman Çetinsaya İletişim Fakültesi, ISBN: 978-605-71074-1-1 , Doi: [10.5281/Zenodo.7806674](https://doi.org/10.5281/Zenodo.7806674), 2023,<https://iletisimansiklopedisi.Com/2023/04/07/Etkilesimli-Televizyon-Interactive-Television/>
- Bailey O.G.,Cammaerts B., Carpentier N., (2007).Understanding Alternative Media, Open UniversityPress, ebook.
- Başlar G. (2013).Yeni medyanın gelişimi ve dijitalleşen kapitalizm, Akademik Bilişim, Akdeniz Üniversitesi,
- Batan M, Küresel İklim Değişikliği ve Beklenen Sonuçları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2014
- Baykan, B. G. (2008). Türkiye’de çevre: sorunlar, aktör ve yeni alanlar. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi BETAM Araştırma Merkezi web sitesi. <http://www.betam.bahcesehir.edu.tr>. Adresinden 24 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.
- Beck, U. (2010). Climate for change, or how to create a green modernity? Theory, Culture, and Society. Sayı: 27, 254-266.
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, “Bir Yılda 17 Milyon İnsan İklim Göçünden Etkilendi”, <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/articles/2019/08/1-yilda-17-milyon-insan-iklim-gocunden-etkilendi.html> adresinden 16.07.2021 tarihinde alınmıştır.
- Boykoff, M. T. (2011). Who speaks for the climate? Making sense of media reporting on climate change. Cambridge University Press.
- Boykoff, M. T. (2011). Who speaks for the climate? Making sense of media reporting on climate change. Cambridge University Press.
- Boykoff, Maxwell. T. (2012). Who Speaks For the Climate?,<https://books.google.com.tr/books?id=zsdRZR88tdkC&printsec=frontcover&hl=tr#v=onepage&q&f=false> adresinden 20 mayıs 2021 tarihinde alınmıştır.

- Brüggemann, M. (2017b). Traditional and shifting roles of science journalists and environmental reporters covering climate change. İçinde M. C. Nisbet, S. S. Ho, E. Markowitz, S. O'Neill, M. S. Schäfer, J. Thaker, Oxford Encyclopedia of Climate Change Communication. <https://dx.doi.org/10.1093/acrefore/9780190228620.013.354>.
- Brüggemann, M., & McComas, K. (2014). Climate change in the media: A meta-analysis of U.S. mass media coverage from 2003 to 2010. *Public Understanding of Science*, 23(8), 915-926.
- Brüggemann, M., ve McComas, K. (2014). Climate change in the media: A meta-analysis of U.S. mass media coverage from 2003 to 2010. *Public Understanding of Science*, 23(8), 915-926.
- Brüggemann, Michael. 2017. "Shifting Roles of Science Journalists Covering Climate Change." Oxford Research Encyclopedia of Climate Science. doi:10.1093/acrefore/9780190228620.013.354.
- Budak, E. (2023). İklim Krizi Çağında Çevre Haberciliği, Simurg kitapevi.
- Carpini, D., M. X., ve Keeter, S. (1996). What Americans know about politics and why it matters. Yale University Press.
- Cdnee.org, why climate Journalism Matters, <https://www.cdnee.org/why-climate-journalism-matters> adresinden 15 Mayıs 2021 tarihinde alınmıştır.
- Cengiz, Ö. (2023), Türkiye'de iklim haberciliği: Kuraklık haberleri üzerine bir içerik analizi, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2957146>. adresinden 21 mayıs 2021 tarihinde alınmıştır.
- Cook, J., Nuccitelli, D., Green, S. A., Richardson, M., Winkler, B., Painting, R., Way, R., Jacobs, P., Skuce, A. (2013). Quantifying the consensus on anthropogenic global warming in the scientific literature. *Environmental Research Letters*, 8(2), 024024.
- Cox, R. (2013). Environmental communication and the public sphere, Third Edition, United States Of America: Sage Publication.
- Chen, C. C., & Chang, C. C. (2005). The impact of weather on crop yield distribution in Taiwan: some new evidence from panel data models and implications for crop insurance. *Agricultural economics*, 33, 503-511.
- Çalışır, G. (2019). Ulusal düzeyde yayın yapan gazetelerin internet versiyonu: Sözcü, Milliyet ve Yeni Şafak gazeteleri web siteleri ve sosyal medya hesaplarının tematik incelemesi (1923-1945). Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Cilt: 7, 1476-1491.
- Çalışkan N, İklim Değişikliği mi İklim Krizi mi? Bu Mesele Bize Kutup Ayıları Kadar Uzak, sivilsayfalar.org adresinden 4 Nisan 2021 tarihinde alınmıştır.
- Çoban Barış, Ataman Bora. (2015). Direniş Çağında Türkiye'de Alternatif Medya, Epsilon Yayıncılık.
- Çomu, T., Halaıqa, İ. (2018). "Web İçeriklerinin Metin Temelli Çözümlemesi" İçinde Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri. Mutlu Binark (ed) Ayrıntı Yayınları.
- Demirel, S. D. (2019). "Türkiye'de yazılı basında çıkan çevre haberleri üzerine bir değerlendirme", Turkish Studies Social Sciences, Volume 14 Issue 1, 2019, p. 93-104 DOI: 10.7827/TurkishStudies.14879 ISSN: 2667-5617
- Dilmen, N.E. (2007). Yeni medya kavramı çerçevesinde internet günlükleri-bloglar ve gazeteciliğe yansımaları, 12, 113-122. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruid/issue/445/3501> adresinden 15 Mayıs 2021 tarihinde alınmıştır.
- Dinçer, M., (1996), Çevre Gönüllü Kuruluşları, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, TÇV Yayın No: 110, Önder Matbaa. 1995.
- Doğan, S., & Tüzer, M. (2011). Küresel iklim değişikliği ve potansiyel etkileri. CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 12(1), 21-34. Söğüt, Fatih. "Yeni Medya Ve Temsil: İnternet Gazeteciliğinde Cinsiyet Kimliklerinin Sunumu". Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, 2018.

- Downes, E. J. ve McMillan, S. J. (2000). Defining Interactivity: A Qualitative Identification of Key Dimensions. *New media ve society*, 2(2), 157-179. <https://doi.org/10.1177/1461444002225751>
- Erdem Ümit. (2016). “İnsan mı Çevreden Çevre mi İnsandan” İçinde İnsan Çevre Toplum, Ruşen Keleş, İmge kitabevi,
- Erdoğan M, Alternatif Medya Örneği Olarak Uçan Süpürge Web Sitesi Analizi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, 2017.
- Erdoğan, İ. (2017). Uluslararası internet şebekesi ve iletişimin kontrolü. <https://erdoganirfan.blogspot.com/2017/03/uluslararasi-bilgisayar-sebekesi.html> adresinden 19 Ekim 2021 tarihinde alınmıştır.
- Ergün, İ. Aksoy S. (2023). Paris iklim anlaşmasına ilişkin internete yansıyan ulusal haberlerin içeriklerinin değerlendirilmesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2023.
- Ertekin, K. G. (2011). Avrupa Birliği Çevre Politikaları ve Sürdürülebilir Kalkınma Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. Tıraş, H., H.(2012). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme. *KSÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 57-73. Etkeser, E. (2015). Türkiye’de internet gazeteciliği ve etik. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- F Aydoğan, A Kırık. (2012). Alternatif medya olarak yeni medya, Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi.
- Flor, G. A. (2004). *Environmental Communication: Principles, Approaches and Strategies of Communication Applied to Environmental Management*, Diliman, Quezon City, Philippines: University of the Philippines-Open University.
- Geray H. (2011). Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş, Genesis kitapevi.
- Geray, H. (2003). İletişim ve Teknoloji: Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları, Ütopya Yayınları.
- Giddens, A., Pala Ş. (2012). *Sosyoloji*, Kırmızı Yayınları.
- Gökpinar B, 21. Yüzyılda Yeni Bir Güvenlik Sorunu: İklim Mültecileri, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, 2020.
- Gülsüm Erkan, Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Sivil Toplum Ve Yeni Medya: Kadın Odaklı Sivil Toplum Kuruluşlarının Yeni Medya Kullanımı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, 2021
- Gürbüz, Ö. (2021). İklim haberciliği nedir? Neden önemlidir?, <https://atolyebia.org/wp-content/uploads/2021/05/Iklim-Haberciligi-Egitim-Notu.pdf>. adresinden 24 kasım 2023 tarihinde alınmıştır.
- Hansen, A ve Cox, R. (2015). Introduction: Environment and communication. A. Hansen ve R. Cox (Eds.), *The Routledge Handbook of Environment and Communication*. (s. 1-10) içinde. London: Routledge.
- Happer, Catherine, and Greg Philo. 2016. “New Approaches to Understanding the Role of the News Media in the Formation of Public Attitudes and Behaviours on Climate Change.” *European Journal of Communication* 31 (2): 136–151. doi:10.1177/0267323115612213.
- Holbert, R. Lance, Nojin Kwak, and Dhavan V. Shah. 2003. “Environmental Concern, Patterns of Television Viewing, and pro-Environmental Behaviors: Integrating Models of Media Consumption and Effects.” *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 47 (2): 177–196.
- IPCC, (2001a). *Climate Change 2001: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II, and III to the Third Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, Cambridge University Press

- IPCC, (2007). Climate Change 2007 The Physical Science Basis. Cambridge University Press, https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/05/ar4_wg1_full_report-1.pdf adresinden 15 mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.
- İklimBU, İklim değişikliği ve politikaları uygulama ve araştırma merkezi, <http://climatechange.boun.edu.tr/hakkimizda/> adresinden 15 mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.
- İrcan M, Şanlıurfa'nın iklim özellikleri ve kuraklık analizi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karatekin Üniversitesi, 2020.
- Johan Ö, "The influence of media use on environmental engagement: a political socialization approach." Environmental Communication, 2014.
- Kara, M. Türkiye'de İnternet Haberciliği: İnternet Haber Sitesi Kullanıcıları Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2019.
- Karaduman, M. (2005). İnternet ve Gazetecilik, (Der.) Alankuş, S, Yeni İletişim Teknolojileri ve Medya. IPS iletişim vakfı yayınları, 2003.
- Kaya G. Düşük Karbon Ekonomisine Geçiş Ve İklim Finansmanı, 2020.
- Keserci F. İklim Değişikliğine Neden Olan Doğal Etmen ve Süreçler, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 2019.
- Kırık, A. "Yeni Medya Aracılığıyla Değişen İletişim Süreci: Sosyal Paylaşım Ağlarında Gençlerin Konumu, cilt:5 sayı:1, eGİFDER, 2017, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/287187> adresinden 16 Nisan 2021 yılında alınmıştır.
- Lister, M., Giddings, S., Dovey, J., Grant, I., ve Kelly, K. (2009). New Media: A Critical Introduction (second edition). Routledge.
- OSB, Yeni Senaryolar ile Türkiye İklim Projeksiyonları ve İklim Değişikliği. Meteoroloji Genel Müdürlüğü Matbaası, 2015.
- Oxford Languages, Yılın kelimesi, <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2019/> adresinden 15 Mayıs 2023 tarihinde alınmıştır.
- Oylum Tanrıöver, Alternatif Medyanın Kamusal Alan Oluşturma Açısından Rolü: Açık Radyo Örneği, Yayımlanmamış Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, 2021.
- Özmen, Ş. K. (2011). Çevre İletişimi: Çevre Haberlerinin Yapısal analizi ve Okuyucu Farkındalığı, Doktora tezi, Eskişehir.
- Öztürk, K. (2002). Küresel iklim değişikliği ve Türkiye'ye olası etkileri. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(1).
- Pezzullo, P.C. ve Cox R. Environmental communication and the public sphere. Sage, Thousand Oaks, 2018.
- Pleasant, A. ve ark. The literature of environment communication. Public Understanding of Science, 2002.
- Rogers Everett, M. (1986). Communication Technology. The new media in society. Saka, Erkan. (2012). "Yeni Medyayı Anlamada Dört Mesele" T24.com, 12 Mart 2012 <http://t24.com.tr/yazi/yeni-medyayi-anlamada-dortmesele/4808> adresinden 15.9.2022 tarihinden alınmıştır.
- Samur H. Küresel İklim Değişimi ve Beklenen Küresel Felaketi Önleme Stratejileri, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2005.
- Seyfullah Ç, Hayreddin B ve Hüsnü G. Küresel İklim Değişikliği ve İnsan Sağlığına Etkileri, <https://www.mgm.gov.tr/FILES/genel/saglik/iklimdegisikligi/kuresel iklimdegisikligietkileri.pdf> adresinden 5.8.2021 tarihinde alınmıştır.
- Şahin M, İklim Değişikliği ve Bilim Gazeteciliği: Avustralya Yangınları Haberlerinde Bilim İzi, 2020.

- Şahin M, Şahin G, Geleneksel medyanın yeni rakibi: Yeni medya ve canlı yayınlar, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı: 1 Cilt:2016, s. 53, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1177400> adresinden 20 Mayıs 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şahin, Ü., & Üzelgün, M. A. (2016). İklim değişikliği ve medya. İpm-Merkator Politika Notu. Vural, Z.B ve Bat. M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi'ne yönelik bir araştırma. Journal of Yasar University, 20/5, 3348-3382, İzmir.
- Tanrıöver O, Kırılı S, Global köy ve kültürel emperyalizm: küreselleşme bağlamında enformasyon toplumuna bakış, E-Journal Of Intermedia, 2015.
- Taylan A. Alternatif Medya ve Bianet Örneği: Türkiye'de Alternatif Medyaya Dair Etnografik Çalışma, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, 2012.
- TİRAŞ, H. H. (2012). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre: Teorik bir inceleme. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), 57-73. Tokgöz, Oya. Temel Gazetecilik, Ankara: İmge Kitabevi, 2012.
- Toros, A., Ulusoy, M. ve Ergöçmen, B. (1997). Ulusal Çevre Eylem Planı, Nüfus ve Çevre, Devlet Planlama Teşkilatı.
- Toruk, İbrahim (2008). Gutenberg'den Dijital Çağa Gazetecilik: Türkiye'de Haber Siteleri, İstanbul: Literatürk Yayınları
- Törenli, Nurcan. Yeni Medya, Yeni İletişim Ortamları: Bilişim Teknolojileri Temelinde Haber Medyasının Yeniden Biçimleniş, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 2005
- Türk, A. (1998). Çevre ve İnsan, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Cilt:2, Sayı:2
- Türkeş, M. (2008). Küresel iklim değişikliği nedir? Temel kavramlar, nedenleri, gözlenen ve öngörülen değişiklikler. İklim Değişikliği ve Çevre, 1(1), 26-37.
- Türkeş, M. "İklim Değişikliği mi, Yoksa İklim Krizi mi?". hidropolitikakademi.org adresinden 4 Nisan 2021 tarihinde alınmıştır
- Uncu A. Hem iklimi hem adaleti savunan bir hareket: İklim adaleti hareketi, TESEV, 2020.
- Willig, Mark Blach-Ørsten ve Rasmus Burkal. (2022). "What is 'Good' Climate Journalism? Public Perceptions of Climate Journalism in Denmark", Journalism Practice 16:2-3, 520-539, DOI: 10.1080/17512786.2021.2016069 <https://doi.org/10.1080/17512786.2021.2016069>
- Yanık, A. (2016). Yeni medya nedir ne değildir?", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 9 Sayı: 45.
- Yücel, F. (2003). Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında çevre korumanın ve ekonomik kalkınmanın karşılıklı ve birlikteliği, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:11, Sayı:11, ss:100-120
- Milstein, T. (2009). Environmental Communication Theories. Editors: Stephen W. Littlejohn ve Karen A. Foss, Encyclopedia of Communication Theory. (344- 349). Amerika Birleşik Devletleri: Sage Publication.

EKLER

İklimhaber.org haber sitesi kodlama formu

Haber kategorilerinin sayıları

- ☐ Politika
- ☐ Ekonomi
- ☐ Bilim
- ☐ Afetler
- ☐ Analiz
- ☐ Raporlar

Haberi destekleyen görsel materyal

- ☐ Olay fotoğraf
- ☐ Temsili fotoğraf
- ☐ Bilgi grafikleri
- ☐ İllüstrasyon
- ☐ Afiş
- ☐ Karikatür

Düzenlenme biçimine göre haber sayıları

- ☐ Olay haber
- ☐ Araştırma haber
- ☐ Derleme haber
- ☐ Tematik haber
- ☐ Bilgi haber
- ☐ Öykü haber
- ☐ Basın bülteni

Haber içeriklerinin kaynağı

- ☐ Yurt içi haberler
- ☐ Yurt dışı haberler

Haberin niteliği

- ☐ Sorun tespiti
- ☐ Çözüm önerisi
- ☐ Bilgilendirme
- ☐ Duyuru
- ☐ Uyarı
- ☐ Açıklama

Haberin iletişim yönü

- ☐ Olumlu
- ☐ Olumsuz
- ☐ Nötr

Haberlerin yazı türü

- ☐ Haber

- ☐ Köşe yazısı
- ☐ Söyleşi
- ☐ Rapor

Haberin aktörü

- ☐ Uzmanlar
- ☐ Sivil Toplum Kuruluşu
- ☐ Türk Hükümet Temsilcileri
- ☐ Yabancı Hükümet Temsilcileri
- ☐ Özel Şirketler
- ☐ Resmi Kurumlar
- ☐ İklim Aktivistleri

Haberlerin içerik konuları - İklim krizinin etkileri

- ☐ İklim değişikliği
- ☐ Küresel ısınma
- ☐ Sıcaklık artışları
- ☐ Aşırı hava olayları
- ☐ Buzul erimeleri ve deniz seviyelerinde yükselme
- ☐ Kuraklık, çölleşme ve su kaynaklarında azalma
- ☐ Doğa tahribatı
- ☐ Biyolojik çeşitlilik

Haberlerin içerik konuları - İklim politikaları

- ☐ Yeşil ekonomi
- ☐ Sürdürülebilirlik
- ☐ Tarım faaliyetleri
- ☐ Sağlık politikaları
- ☐ Konferans ve Toplantılar

Yesilgazete.org haber sitesi kodlama formu

Haber kategorilerinin sayıları Yeşil Gündem Kategorisi

- ☐ İklim krizi
- ☐ Ekoloji
- ☐ Tarım-Gıda
- ☐ Hayvan Hakları
- ☐ Enerji
- ☐ Kadın
- ☐ Sivil Toplum
- ☐ LGBTİ+
- ☐ Kent
- ☐ Doğa

Haberi destekleyen görsel materyal

- ☐ Olay fotoğraf
- ☐ Temsili fotoğraf
- ☐ Bilgi grafikleri
- ☐ İllüstrasyon
- ☐ Afiş
- ☐ Karikatür

Düzenlenme biçimine göre haber sayıları

- ☐ Olay haber
- ☐ Araştırma haber
- ☐ Derleme haber
- ☐ Tematik haber
- ☐ Bilgi haber
- ☐ Öykü haber
- ☐ Basın bülteni

Haber içeriklerinin kaynağı

- ☐ Yurt içi haberler
- ☐ Yurt dışı haberler

Haberin niteliği

- ☐ Sorun tespiti
- ☐ Çözüm önerisi
- ☐ Bilgilendirme
- ☐ Duyuru
- ☐ Uyarı
- ☐ Açıklama

Haberin iletişim yönü

- ☐ Olumlu
- ☐ Olumsuz
- ☐ Nötr

Haberin yazı türü

- ☐ Haber
- ☐ Köşe yazısı
- ☐ Söyleşi
- ☐ Rapor

Haberin aktörü

- ☐ Uzmanlar
- ☐ Sivil Toplum Kuruluşu
- ☐ Türk Hükümet Temsilcileri
- ☐ Yabancı Hükümet Temsilcileri
- ☐ Özel şirketler
- ☐ Resmi kurumlar

- ☐ İklim aktivistleri

Haberlerin içerik konuları - İklim krizinin etkileri

- ☐ İklim değişikliği
- ☐ Küresel ısınma
- ☐ Sıcaklık artışları
- ☐ Aşırı hava olayları
- ☐ Buzul erimeleri ve deniz seviyelerinde yükselme
- ☐ Kuraklık, çölleşme ve su kaynaklarında azalma
- ☐ Doğa tahribatı
- ☐ Biyolojik çeşitlilik

Haberin içerik konuları - İklim politikaları

- ☐ Yeşil ekonomi
- ☐ Sürdürülebilirlik
- ☐ Tarım faaliyetleri
- ☐ Sağlık politikaları
- ☐ Konferans ve toplantılar

Sabah.com haber sitesi kodlama formu

Haber kategorilerinin sayıları

- ☐ Son dakika
- ☐ Gündem
- ☐ Ekonomi
- ☐ Yaşam
- ☐ Eğitim
- ☐ Dünya
- ☐ Haberler

Haberi destekleyen görsel materyal

- ☐ Olay fotoğraf
- ☐ Temsili fotoğraf
- ☐ Bilgi grafikleri
- ☐ İllüstrasyon
- ☐ Afiş
- ☐ Karikatür

Düzenlenme biçimine göre haber sayıları

- ☐ Olay haber
- ☐ Araştırma haber
- ☐ Derleme haber
- ☐ Tematik haber
- ☐ Bilgi haber
- ☐ Öykü haber

- ☐ Basın bülteni

Haber içeriklerinin kaynağı

- ☐ Yurt içi haberler
- ☐ Yurt dışı haberler

Haberin niteliği

- ☐ Sorun tespiti
- ☐ Çözüm önerisi
- ☐ Bilgilendirme
- ☐ Duyuru
- ☐ Uyarı
- ☐ Açıklama

Haberin iletişim yönü

- ☐ Olumlu
- ☐ Olumsuz
- ☐ Nötr

Haberin yazı türü

- ☐ Haber
- ☐ Köşe yazısı
- ☐ Söyleşi
- ☐ Rapor

Haberin aktörü

- ☐ Uzmanlar
- ☐ Sivil Toplum Kuruluşu
- ☐ Türk Hükümet Temsilcileri
- ☐ Yabancı Hükümet Temsilcileri
- ☐ Özel şirketler
- ☐ Resmi kurumlar
- ☐ İklim aktivistleri

Haberlerin içerik konuları - İklim krizinin etkileri

- ☐ İklim değişikliği
- ☐ Küresel ısınma
- ☐ Sıcaklık artışları
- ☐ Aşırı hava olayları
- ☐ Buzul erimeleri ve deniz seviyelerinde yükselme
- ☐ Kuraklık, çölleşme ve su kaynaklarında azalma
- ☐ Doğa tahribatı
- ☐ Biyolojik çeşitlilik

Haberin içerik konuları - İklim politikaları

- ☐ Yeşil ekonomi
- ☐ Sürdürülebilirlik

- ☐ Tarım faaliyetleri
- ☐ Sağlık politikaları
- ☐ Konferans ve toplantılar

Hürriyet.com haber sitesi kodlama formu

Haber kategorilerinin sayıları

- ☐ Gündem
- ☐ Dünya
- ☐ Bigpara
- ☐ Spor arena
- ☐ Kelebek
- ☐ Yaşam
- ☐ Yazarlar
- ☐ Eğitim

Haberi destekleyen görsel materyal

- ☐ Olay fotoğraf
- ☐ Temsili fotoğraf
- ☐ Bilgi grafikleri
- ☐ İllüstrasyon
- ☐ Afiş
- ☐ Karikatür

Düzenlenme biçimine göre haber sayıları

- ☐ Olay haber
- ☐ Araştırma haber
- ☐ Derleme haber
- ☐ Tematik haber
- ☐ Bilgi haber
- ☐ Öykü haber
- ☐ Basın bülteni

Haber içeriklerinin kaynağı

- ☐ Yurt içi haberler
- ☐ Yurt dışı haberler

Haberin niteliği

- ☐ Sorun tespiti
- ☐ Çözüm önerisi
- ☐ Bilgilendirme
- ☐ Duyuru
- ☐ Uyarı
- ☐ Açıklama

Haberin iletişim yönü

- ☐ Olumlu
- ☐ Olumsuz
- ☐ Nötr

Haberin yazı türü

- ☐ Haber
- ☐ Köşe yazısı
- ☐ Söyleşi
- ☐ Rapor

Haberin aktörü

- ☐ Uzmanlar
- ☐ Sivil Toplum Kuruluşu
- ☐ Türk Hükümet Temsilcileri
- ☐ Yabancı Hükümet Temsilcileri
- ☐ Özel şirketler
- ☐ Resmi kurumlar
- ☐ İklim aktivistleri

Haberlerin içerik konuları - İklim krizinin etkileri

- ☐ İklim değişikliği
- ☐ Küresel ısınma
- ☐ Sıcaklık artışları
- ☐ Aşırı hava olayları
- ☐ Buzul erimeleri ve deniz seviyelerinde yükselme
- ☐ Kuraklık, çölleşme ve su kaynaklarında azalma
- ☐ Doğa tahribatı
- ☐ Biyolojik çeşitlilik

Haberlerin içerik konuları - İklim politikaları

- ☐ Yeşil ekonomi
 - ☐ Sürdürülebilirlik
 - ☐ Tarım faaliyetleri
 - ☐ Sağlık politikaları
 - ☐ Konferans ve Toplantılar
-
-

BENZERLİK RAPORU ÖZET SAYFASI

Türkiye'de İklim Haberciliğinin Yeni Medyada Görünümü

ORJİNALLİK RAPORU

% 17	% 15	% 7	% 7
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 2
2	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
3	iklimhaberciligi.org İnternet Kaynağı	% 1
4	dergipark.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
5	doczz.biz.tr İnternet Kaynağı	% 1
6	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	% 1
7	acikarsiv.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
8	earsiv.anadolu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
9	atolyebia.org İnternet Kaynağı	% 1

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı

Doğum Tarihi

E-mail

Öğrenim Durumu :

Derece	Anabilim Dalı/ Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Gazetecilik	Ankara Üniversitesi	2016
Yüksek Lisans	Gazetecilik	Mersin Üniversitesi	2024